

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

2c. 4.

CHRISTOPHERUS LUDOVICUS
EST POSSESSOR HVVS
LIBRI

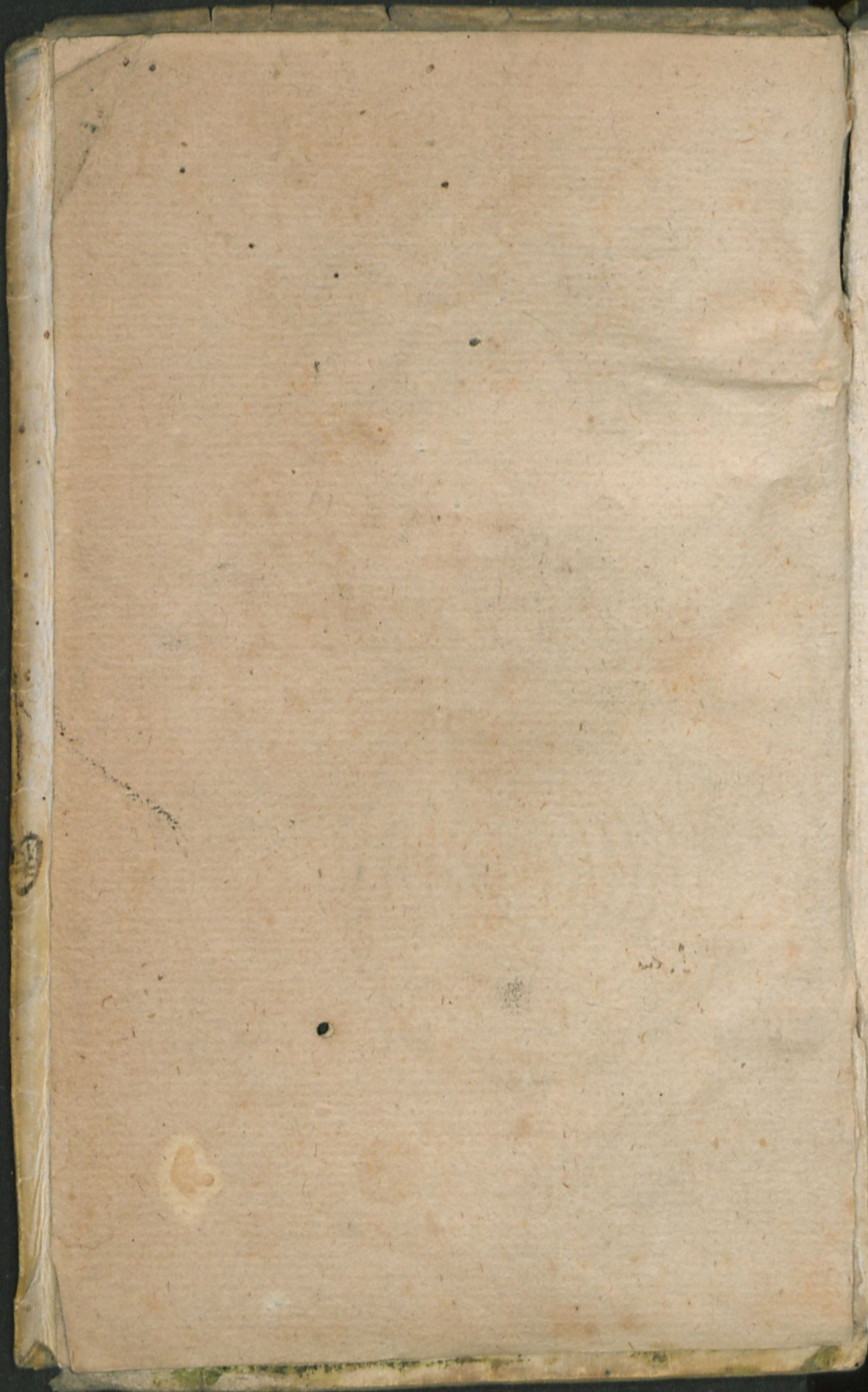
Dominus

A. 1711
II. Dec.

in ca

QVÆSTIONES

RHETORICÆ,

EX LIBRIS M. T.

CICERONIS, QVINTILIANI,

& Philippi Melanthonis col-

lectæ, & denuo reco-

gnitæ & au-

ctæ.

PER GEORGIVM

MAIOREM.

QVIBVS ADIECTÆ SVNT

aliquot Orationes, quarum indicem

versa pagella indicabit.

T V B I N G Æ,

M. D. LXXI.

†

*Index Orationum, quæ quæ=
stionibus Rhetor. adie=
tæ sunt.*

*Commendatio eloquentiæ ex primo lib. Cicero=
nis de Oratore & Quint. sumpta.*

*Philippi Macedonis oratio, in qua filiorum sce=
lera execrantur.*

*Demetrii & Persei fratrum orationes, ex libro
decimo Liuij, 4. Deca.*

*M. T. Ciceronis pro A. Licinio, Archia Poëta
oratio, cum dispositione Philip. Melanth.*

*Qu. Fabij Maximi, & P. Cornelij Scipionis A=
fricani orationes, ex 8. lib. 3. Decad. Liuij.*

*Laudationis exemplum de Thucydide Historico,
ex Aphthonio Græco.*

*Declamatio de sancto Augustino, authore Philip=
po Melanthon.*

*Viruperatio Philippi Macedonis, ad imitatio=
nem Aphthonij.*

*Pro M. Marcello oratio, diligenter à Philippo
Melanthon. distributa.*

Annibalis ad Scipionem oratio.

*Scipionis ad Annibalem oratio, ex lib. 10. tertiæ
Decad. Liuij.*

GEORGIUS MAIOR

Lectori salutem.

Um superioribus diebus libros de Dialectica Philippi Melanth. Praeceptoris nostri, una cum Quaestionibus Dialecticis, quas in iuuentutis gratiam vir doctiss. priuatim scripsit, scholae nostrae praesiderem, animaduerti, quantum utilitatis ex isto Erotematum compendio nostra pueritia caperet, cui illa Dialectica praecipua, quanquam ita tradita, ut nihil lucis desiderare possis, tamen initio, ut solent omnium artium principia, subobscura & difficilia videbantur. Sed posteaquam quae in Dialecticis libris copiosius & fusius docebantur, ea in hac Epitome tanquam fasce quorundam, optimo & breuissimo ordine comprehensa viderunt, dici non potest, quantum haec Methodus adolescentum tum studia, tum memoriam adiuuerit. Quare non temere à M. Cicerone atque alijs grauissimis authoribus

A 2 ribus

E P I S T O L A

ribus factum video, vt artium præcepta, quæ prolixis commentarijs, quasi latiorib. campis tradidissent, ea interdum etiam in eiusmodi breues quæstiones colligerent, & tanquam in alveum suum reuocarent: Habet enim vtraq; docendi ratio magna cōmoda. Nam quæ copiosius sunt tractata, plenius etiam & vberius docent. Et quæ suis, quasi pomerijs et septis sunt circūscripta, præterquam quòd propter breuitatem sunt grata, tūm animi cogitationes non sinunt euagari longius, & in sui contemplatione mentem detinens, tūm nuda præcepta, detractis ornamentis, quibus antea vestita erant, sic ob oculos ponunt, vt ab imperitijs facilius & intelligi, & memoriæ affigi possint. Quare neutra ratio, vel copiosa illa, vel compendiarìa à studiosis negligi, sed altera alteri coniungi debet. Hoc itaq; tempore cū Elementorū Rhetorices libros duos eiusdem Philippi Melan. prælegerem, vidi & in hac dicendi arte à iuuentute desiderari

N V N C V P A T O R I A .

derari quæstionum methodum. Col-
legi itaq; tumultuaria (vt satis legentis
bus apparebit) opera, ex M. C. Quint.
& Philip. Melan. libris hæc Erotema-
ta, quibus adolescentes interim ad hæc
sua studia vterentur: dum quid olim
perfectius & absolutius vel à Philip.
ipso, vel alijs doctis viris ederetur: ad-
didiq; singulis causarum generibus ex
empla, orationes aliquot Ciceronis,
Liuji, & quorundam aliorum, quæ præ-
ceptis aliquid lucis afferrent. Neq; hæc
ideo contuli, vt perfectam artis cogni-
tionem traderem (quæ enim hoc in tali
compendio fieri possit: aut vnde Rhet-
torices Elementa, quàm ex ipsius Phi-
lippi, Eras. Roter. aut aliorum doctis-
simorum hominum libris facilius ius-
uentus disceret?) sed vt solum hac pu-
erili ratione discantium memoriã ad-
iuuarem. Parum. n. (quod ad artis co-
gnitionẽ attinet) proderit hæc ἐπιτηδεύματα,
nisi libris Philip. Mel. de Rhetorica, ex
quibus hæc magna ex parte trãscripta
sunt, fuerit coniuncta. Nam isthic ad-

A 3 hibitis

EPIST. NVNCV.

hibitis pulcherrimis exemplis, omnia traduntur & copiosius & maiore cum luce. Neque vero vlllo modo has quaestiones eram editurus, quod videam eas haud facile istam publicam lucem ferre posse, sunt. n. in priuatum nostrae scholae vsum collectae, nisi quod in Dialecticis quaestionibus contigerat, cum multum temporis in dictando nobis perire, tum mendosissime à pueris transcribi vidissem. Quae quoque fuit ratio, cur precibus etiam importunioribus à Philippo preceptori nostro peteremus, quaestionum Dialecticarum editionem maturari, id quod nos breui impetraturos omnino confido. Hoc itaque quicquid est laboris, Lector candidè, cum iuuentutis gratia sit susceptum, benignè interpretabere. Nam ea calumniari, quae ad pueritiae studia prouehenda parantur, quantumuis sint tenuia ac puerilia, hominis est & minime boni, et iuuentutis studijs parum dextrè fauentis. Vale Magdeburgi, Calend. Augusti, 1535.

QVÆSTIONES RHE-
TORICAE, EX LIBRIS RHETO-
ricis M. T. Cice. Quintil. &
Philippi Melan-
thonis.

Quid est Rhetorica?

Est ars, que docet uiam ac rationem rectè & or-
natè dicendi.

Quæ est differentia inter Rhetos-
ricam & Dialecticam?

Dialecticus res omnes per ομιολογίαμ quada-
dam depingit, & adumbrat tantum: Orator uerò
uiuos adhibet colores, & suo splendore & ornatu
res à Dialectico nudè & simpliciter conceptas, ue-
stit ac perpolit. Deinde Dialecticus certa quadam
ratione ac methodo tantum docet: Orator uerò,
tùm docet, tùm auditorum animos ui quadam ora-
tionis, quocunq; uult, ducit, rapit atq; impellit.

Quis est usus Rhetoricæ?

Eius usus est duplex. Primus, ubi ad naturam
& præceptorum ac omnium artium cognitionem,
accesserit frequens dicendi usus, ut Orator quæ-
cunq; res inciderit (ut ait M. Cicero) quæ sit di-
ctione explicanda, prudenter & compositè, & or-
natè, & memoriter dicat, cum quadam actionis

QV AEST. RHETOR.

etiam dignitate, quæ non simplicis Rhetoris, sed maximè Oratoris est facultas.

Alter, cum illa, quorum iam facta est mentio, desunt, ut ex his præceptis de omnium hominum scriptis & oratione certò iudicare possimus. Quare si natura ad istam diuinam dicendi uim aspirare uetet, uel propter postremum solum usum Rhetorica discenda erit: nam, Est quoddam prodire tenus si non datur ultra. Erit itaq; breuiter eius finis, bene dicere, uel dicendo persuadere, & de scriptis aliorum iudicare.

Quomodo consumitur orandi facultas, aut quibus rebus opus habet futurus Orator?

Natura, Arte & Exercitatione: quibus comprehenduntur, Imitatio, Studium, Stylus, & Lectio.

Est ne statim eloquens aut Orator, qui hæc dicendi præcepta tenet?

Minimè, Nam Eloquentia & Oratoria facultas omnium honarum artium & rerum cognitionem, ac maximum dicendi usum postulat, quibus nisi Orator sit instructus, magis in disertorum, quàm eloquentium numero habebitur, ut M. Cicero ait, disertos

GEORG. MAIOR.

sertos se cognouisse nonnullos, eloquentem adhuc
neminem.

Est ne ars digna, in quam multum
studij aut operæ ponatur?

Omniino, ut si qua est alia: id quod grauissimo-
rum autorum testimonio M. T. Ciceronis & Quin-
tiliani comprobatur, quorum hic eloquentiam his
uerbis commendat: Et Hercle Deus ille princeps,
parens rerum, fabricatorq; mundi, nullo magis ho-
minem separauit à cæteris, quæ quidem mortalia
essent, animalibus, quàm dicendi facultate. Nam
corpora quidem magnitudine, uiribus, firmitate,
patientia, uelocitate, præstantiora in illis mutis ui-
demus, eadem minus egere acquirentis extrinsecus
opis. Nam & ingredi citius, & pasci, & tranare
aquas, citra docentem, natura ipsa sciunt, & ple-
raq; contra frigus ex suo corpore uestiuntur, & ar-
ma ijs ingenita quædam & ex obuiò ferè uictus, cir-
ca quæ omnia multus hominibus labor est. Ratio-
nem igitur nobis præcipuam dedit, eiusq; nos so-
cios esse cum Dijs immortalibus uoluit. Sed ipsa ra-
tio, neq; tam nos iuuaret, neq; tam esset in nobis
manifesta, nisi quæ concepissimus mente, promere
etiam loquendo possimus, quod magis deesse cæteris
animalibus, quàm intellectum & cogitationem

ἀπιολο-
γία
per colla-
tionem.

Ratione &
potissimū
sermonis
facultate
nos præ-
stare alijs
animanti-
bus.

A 5 quandam

QVÆST. RHETO.

Bruta quædam habere quandam rationem.

Adhortatur ad eloquentiæ studium, & primum ab honesto.

Ab utili.

Congeries utilitatum.

A iucundo.

Συνομιμα
ἑποιομος
publicorum commodorum eloquentiæ.

quandam uidemus. Nam & moliri cubilia, & nidostexere, & educare foetus, & excludere, quin etiam reponere in hyemem alimenta, opera quædam nobis inimitabilia, qualia sunt, cerarum & mellis, efficere, non nullius fortasse rationis est: sed quia carent sermone, quæ id faciunt, muta atq; irrationabilia uocantur. Deniq; homines quibus negata est uox, quantulum adiuuat animus ille celestis? Quare si nihil à Dijs oratione melius accipimus, quid tam dignum cultu ac labore ducamus, aut in quo malimus præstare hominibus, quàm quo ipsi homines cæteris animalibus præstent. Eò quidem magis, quòd nulla in parte plenius labor gratiam refert. Id adeò manifestum erit, si cogitauerimus, & unde, & quousq; iam profecta sit dicendi facultas, & adhuc augeri potest. Nam ut omittam defendere amicos, regere consilijs senatum, populum, exercitum, in quæ uult ducere, quàm sit utile, conueniatq; bono uiro, nonne pulchrum uel hoc ipsum est, ex communi intellectu, uerbisq; quibus utantur omnes, tantum assequi laudis & gloriæ, ut non loqui & orare, sed quod periculi contigit, fulgurare, actonare uidearis? Neq; uerò etiam Ciceronis uerba ascribere pigebit, quibus lib. 1. de Oratore ad Quin. fratrem, Crassus Sulpitium & Cottam ad eloquentiæ studium hortatur, cum sic ait:

Neq;

GEORG. MAIOR.

Neq; mihi uerò quicquam præstabilius uidetur,
 quàm posse dicendo tenere hominum cœtus, mentes
 allicere, uoluntates impellere, quò uelit, unde au-
 tem uelit deducere. Hæc una res in omni libero
 populo, maximeq; in pacatis tranquillisque ciuita-
 tibus, præcipuè semper floruit, semperq; dominata
 est. Quid enim est aut tam admirabile, quàm ex Ab hone-
sto.
 infinita multitudine hominum existere unum, qui
 id, quod omnibus natura sit datum, uel solus uel cū
 paucis facere possit? Aut tam iucundum cognitu A iucundo.
 atq; auditu, quàm sapientissimis sententijs graui-
 busq; uerbis ornata oratio & perpolita? Aut tam Ab effectus.
 potens atq; magnificū, quàm populi motus, iudiciū,
 religiones, senatus grauitatem unius oratione con-
 uertis? Quid tam porrò regium, tam liberale, tam A fructus.
 magnificum, quàm opem ferre supplicibus, excitare
 afflictos, dare salutem, liberare periculis, retinere
 homines in ciuitate? Quid autem tam necessarium, A necessa-
rio.
 quàm tenere semper arma, quib. uel tectus ipse esse
 possis, uel prouocare improbos, uel te ulcisci lacessi-
 tus? Age uerò, ne semper forū subsellia, rostra, cura-
 ramq; mediteris, quid esse potest in ocio aut iucūdi-
 us, aut magis propriū humanitatis, quàm sermo fa-
 cetus, ac nulla in re rudis? Hoc. n. uno præstamus, Priuatus
eloquentiæ
usus.
 uel maximè feris, quòd colloquimur inter nos, &
 quòd exprimere dicendo sensa possimus. Quamob-
 rem

QV AEST. RHET O.

rem quis hoc iure non miretur, summeq; in eo elaborandum esse arbitretur, ut quo uno homines maximè bestijs præstent, in hoc hominibus ipsis antecellat? Ut uerò iam ad illa summa ueniamus, quæ uis alia potuit, aut dispersos homines unum in locis congregare, aut à fera agrestiq; uita, ad hunc humanum cultum, ciuilemq; deducere? aut iam constitutis ciuitatibus leges, iudicia, iura describere? Ac ne plura, quæ sunt penè innumerabilia, conseciter, comprehendam breui. Sic enim statuo, perfecti Oratoris moderatione & sapientia, non solum ipsius dignitatem, sed & priuatorum plurimorum, & uniuersæ Reipublicæ salutem maximè contineri. Quamobrem pergite, ut facitis, adolescentes, atq; in id studium in quo estis, incumbite, ut & nobis honori, & amicis utilitati, & Reipublicæ emolumento esse possitis.

Epitogus.

Quod est officium Oratoris?

Est ut appositè dicat ad persuasionem, hoc est, doceat, moueat, delectet.

QVIBVS REBVS AVT quot partibus consequimur istam persuadendi facultatem?

Quinq;

GEORG. MAIOR.

Quinq; inueniendo, disponendo, eloquendo,
memoria & pronuntiatione.

Quid est Inuentio?

Est (ut M. Cicero definit) excogitatio rerum
uerarum, aut uerisimilium, quæ causam probabi-
lem reddunt.

Quid est Dispositio?

Est rerum inuentarum in ordinem distributio.

Quid est Elocutio?

Est idoneorum uerborum & sententiarum ad
inventionem accommodatio.

Quid est Memoria?

Est firma, animi, rerum ac uerborum ad in-
uentionem perceptio.

Quid est Pronunciatio?

Est ex rerum & uerborum dignitate uocis &
corporis moderatio.

Cum autem omnis sermo & oratio, ex rebus &
uerbis constet, sic hæc quinq; partes distribuuntur,
ut res ac dispositio inuentioni, uerba & pronuncia-
tio eloquutioni tribuatur.

Quinta uerò pars Memoria, communis & re-
liquorum omnium tanquam custos est.

CVM

QVÆST. RHETOR.

CVM TAM VARIA SINT NEGOCIA, de quibus dicendum est Oratori,
Quomodo in tanta causarum varietate,
certa dicendi præcepta tradi
& præscribi possunt?

TRia sunt omnium causarum genera, siue communia capita, quibus omnia negocia, de quibus dici potest, comprehensa & inclusa sunt, ex quibus, tanquam certis classibus, aut communi promptuario, quacumque de re dicturus Orator, ad causam, locos, & dicendi materiam mutuatur. Iudiciale nempe, Deliberativum & Demonstrativum. Ad hæc tria generalia causarum genera, reliqua omnia negocia, de quibus dicendum est, tanquam ad fontes referuntur: ut, AD IUDICIALE, Accusationes, Excusationes, Defensiones, Expostulationes, Expurgationes, Exprobrationes, Graues querelæ, Cominationes, Inuectivæ, Deprecationes, Inquisitiones, Delationes, Obiurgationes, & his similes cause. AD SVASORIVM uerò siue Deliberativum Genus referuntur, Conciliatio, Reconciliatio, Exhortatio, Dehortatio, Consultatio, Suasio, Dissuasio, Mitigatio, Consolatio, Petitio, Commendatio, Monitio, Pollicitatio, Mandatum, Promissio officij aut operæ, & similia.

AD

GEORG. MAIOR.

AD DEMONSTRATIVUM, Gratiarum actio, Laudes, Vituperia, Narrationes, Expositiones historiarum, Gratulationes, Lamentationes, Leues querelæ, Benefactorum aut malefactorum commemoratio, Descriptiones personarum, regionum, prædiorum, arcium, fontium, hortorum, monstrorum, tempestatum, itinerum, conuiuiorum, pomparum & pleraq; alia.

Est et quartum genus DIDASCALICON, cuius magnus usus est in scholis, & docenda multitudine de Religione & quouis officio. Vtimur autem hoc genere in Docendo, Sciscitando, Interrogando, Respondendo, Differendo, Exponendo siue interpretando leges, sacra, & omnis generis scripta.

Quorsum prodest nosse causarum genera?

Principiò prodest ad hoc, posteaquam tempus, casus, aut necessitas, negocium, de quo dicandum aut scribendum est, obtulerit, ut cognito cause genere, petamus ex eius locis dicendi materiam, & argumenta, quibus negocium commodè tractari & exponi possit. Deinæ ut cernere possimus, qui sit totius cause & orationis finis seu scopus. Suasoriæ enim orationes iubent aliquid fieri, & ostendunt, quid utile aut inutile.

Demon

QV AEST. RHETO.

Demonstratiue, uersantur in honestate aut turpitudine tractanda. Iudiciales ostendunt quid sit, sitne, quale sit, de quo controuertitur. Didactici uerò generis proprium est docere, unde & nomen habet.

Sunt ne omnia negocia unius tantum generis?

Minimè, inuenies enim negocium, in quo causarum genera sunt mixta, ut quidam loci ad negocium tractandum ex Iudiciali, quidam ex Demonstratiuo, aut Suasorio sint mutuandi.

DE GENERE Didactico.

Quid est genus Didacticon?

Est quod constat Dialectica methodo, Quæ uerò sit ista methodus, docent Dialectici.

Quotuplices sunt Quæstiones huius generis?

Duplices: Simples & Coniunctæ.

Quid est quæstio simplex?

Est cum de una uoce queritur, ut: quid sit uirtus, quid sit fides.

Quid est quæstio coniuncta?

Est integra propositio, quæ aut est confirmanda,

da,

GEORG. MAIOR.

da, aut confutanda: ut, oporteat ne discedere à facultatibus suis Christianum? Sint ne Christiani soluti omnibus legibus?

Quibus locis tractatur quæstio simplex?

Per hos locos, Quid sit, Quæ sint partes uel species, Quæ causæ, Qui effectus, Quæ cognata et pugnancia. Exempli causa: Fortitudo est uirtus, quæ quis eundem mentis statum retinet, rebus uel secundis uel aduersis. Partes: ut, alia est togata, alia bellica. Causæ: Deus mouens & excitans peculiari quadam ui quorundam animos ad res magnas, uel gerendas, uel tollerandas. Effectus, in omni fortuna perpetuo sibi similem esse, neq; ullis rebus frangi, aut succumbere. Cognata: audacia, temeritas, ambitio, ita & cætera. Pugnancia: metus, desperatio.

Quibus locis tractantur coniunctæ Quæstiones?

Tractantur ferè iisdem quibus quæstiones simplices. Ducuntur enim argumenta aut à definitione, causis, effectibus, partibus, & pugnantiis. Harum quæstionum simplicium & coniunctarum exempla habes in Dialectica & Rhetorica Philippi, & totam in tribus libris de Officijs disputationem M. T. Ciceronis, præterea libellum Philippi

B de

QV AEST. RHETO.

de Locis communibus Theologicis, unde exempla petere potes. Neq; enim res ulla commodè doceri ac tractari potest, nisi hanc rationem, Dialecticam methodum, sequare.

DE GENERE Iudiciali.

Quid est genus Iudiciale?

Est, quo controuersie & lites continentur.

Quorsum prodest hoc genus, cum hoc tempore non sit ea consuetudo dicendi in foro, quæ olim fuit?

Prodest principiò ijs, qui hoc tempore quoque causas forenses agunt, ut ex Rhetorica dicendi rationem petant. Deinde, ut de aliorum orationibus, his præceptis instructi, rectius iudicare, tum ipsi scribendo obscuras controuersias explicare possimus. Postremò, ad tractandas disputationes Ecclesiasticas, in quibus sæpè difficiles sententiæ explicandæ, & quæ pugnare uidentur, conciliandæ sunt.

Quomodo cognoscuntur in quauis
Oratione aut Scripto causarum genera?

Ex

GEORG. MAIOR.

Ex statu cuiusq; Scripti aut Orationis, facile apparet cause genus.

Quid est Status?

Status qui (ut Fabius ait) inde nomē habet, quōd in hac causa cōsistat darauß die ganze sache steht. Est id, quod Orator primū instituit, & in animo concipit, hoc est, est summa & tanquam caput totius cause, ad quod, tanquam ad fontem, omnia orationis membra referri necesse est. Est q; simplicissima & breuissima sententia, qua summam orationis comprehendit, ut, Orationis Miloniane status est: Clodius à Milone iure occisus est. In Epist. Pauli ad Rom. Iustificamur fide absq; operibus. Atq; hæc in genere de Statu sunt dicta.

Quot sunt Status generis Iudicialis?

Tres. Nam (ut Cicero ait) omne quod in controversiam uenit, id aut sit, nec ne sit, qui coniecturalis est: aut quid sit, qui finitiuus, aut legitimus: aut quale sit, quem iuridicalem siue negotialem appellant, queritur. In primo coniectura ualeat, in altero definitio, in tertio ratio. Ac primū de coniecturali Statu dicemus, indicatis tamen prius orationis partibus.

A 2

Quot

QVÆST. RHETO.

Quot sunt partes orationis Rhetoricæ?

Sex: Exordium, Narratio, Propositio, Confir-
matio, Confutatio, & Peroratio.

Quid est Exordium?

Est oratio, auditoris animum idoneè compo-
nens ad reliquam dictionem.

Quotuplex est Exordium?

Duplex: Rectum siue apertum, quod Cicero
principium, Græci προοίμιον uocant, & est ora-
tio, quæ statim auditoris animum apertis rationi-
bus nobis idoneum reddit ad audiendum.

Alterum est obliquum, quod insinuationem La-
tini, Græci ἐπιώδιον uocant, cum occultè, & per
dissimulationem auditoris animum nobis ad institu-
tam orationem præparamus. Atq; insinuatione tum
erit utendum, cum infestum habemus auditorem, aut
turpitudine aliqua erit in causa, quæ per insinuatio-
nem remouenda, emollienda aut excusanda erit, ut
si quis febrim, aut ebrietatem laudare uelit, ut cum
tedium, aut molestia, quæ auditori obrepfit, excu-
tienda est, aut cum non apto loco uel tempore di-
cendum est: quæ qua ratione sint efficienda, docet
Cice. lib. 1. de Inventionem.

Quot sunt partes Exordij?

Tres:

GEORG. MAIOR.

Tres: Beneuolentia, Attentio, Docilitas.

Beneuolentia quot habet
locos?

Tres: Captatur enim beneuolentia primùm à personis, deinde à rebus, postremò ab istis quoque, quæ sunt personis & rebus adiuncta.

A Personis, quadruplici ratione, uel à nostra: uel eius, de quo dicimus, aut cuius causam agimus: uel ab aduersarij: uel deniq; ab auditorum persona.

A nostra persona, cum dicimus nos cogi ad dicendum ex officio, uel cognationis, uel amicitia, uel reipub. causa: aut cum initio diluimus suspitionem odij, aut ambitionis.

Aut eius persona, cuius causam agimus, cum eius uirtutes, aut in reipub. merita narramus, propter quæ dignus sit defensione, aut cum mentionem sexus, ætatis, aut conditionis, inopia, solitudinis, calamitatis, facimus, quòd sit infœminis, senibus, pupillis, uiduis, & similibus, quibus commiserationem mouemus.

Ab aduersarij persona, si eum aut in odium, aut in inuidiam, aut in contemptionem adducemus. In odium adducentur, si quid eorum spurcè, superbè, crudeliter, malitiosè factum proferetur. In inuidiam, si uis & eorum potentia, eloquentia, diuitia,

B 3 cognatio,

QV AEST. RHETO.

cognatio, nobilitas, pecunia proferantur, ut his rebus magis uideantur, quàm cause suæ confidere. In contemptionem adducentur, si eorum inertia, negligentia, ignauia, desidiosum studium, & luxuriosum ocium proferetur.

A persona auditorum, si res eorum fortiter, sapienter, mansuetè, magnificè iudicatas proferemus. Quod tamen cum modo fieri debet, ut absit assentationis suspicio, & si de his, quàm honesta existimatio, quantaq; eorum iudicij, & autoritatis expectatio sit, ostendetur.

A rebus ipsis, si nostram causam laudando, extollemus, aduersariorum causam per contemptionem deprimemus.

AB IIS QV AE SV NT CA VSIS & Personis adiuncta.

Sunt autem Personis adiuncta, liberi, parentes, coniuges, propinquitates, amicitiae, regiones, ciuitates, & si qua sunt alia, quæ de eo, cuius causam agimus, dici poterunt.

CA VSIS adiuncta sunt (ut Fabius ait) Tempus: unde principium pro Celio. Locus: unde pro Deiotaro. Habitus aut forma iudicij: unde pro Milone. Opinio: unde in Verrem. Deinde fama iudiciorum, expectatio uulgi, nihil enim horum in causa est, ad causam tamen pertinent.

SV NT

GEORG. MAIOR.

SUNT & peregrina Exordia, à sententijs, uotis, exemplis, moribus, legibus, Gentium institutis, & pleraq; alia. Est & hoc obseruandum, quòd Exordijs accommodata sint uerba affectuum, gaudeo, doleo, miror, gratulor, opto, uereor, precor, & similia.

VITIA, quæ in Exordijs sint uitanda, docet Quint. lib. 4. cap. 1. Et Cicero lib. 1. de Inuent.

Quomodo facimus attentum Auditorem?

Si demonstrabimus ea, quæ dicturi sumus, esse magna, noua, incredibilia, atrocias, necessaria, utilia, obscura, difficilia.

Quomodo reddimus dociles?

Si apertè & breuiter summam causæ exponeamus, hoc est, in quo consistat controuersia: atq; hæc tria quanquam Exordij proprij sint loci, tamen per totam orationem seruanda sunt Oratori, ut auditorem beneuolum, attentum & docilem retineat.

Quid est Narratio?

Est rei factæ, aut non factæ expositio: aut oratio, docens auditorem, quid in controuersia sit.

Qualis debet esse Narratio?

B 4 Breuis,

QVÆST. RHETO.

Breuis, aperta, dilucida, & uerisimilis.

Breuis erit, cum non plus dicetur, quàm oportet.

Aperta uerò, si uerbis usitatis, si ordine temporum seruato, si non interruptè narrabitur, hoc est, si ordine quemadmodum res gesta est, per circumstantias explicabitur.

Verisimilis uerò erit, si in ea uidebuntur inesse ea, quæ solent apparere in ueritate, si personarum dignitates seruabuntur, & conuenientia personis dicentur, ut furti reum, cupidum adulterij, libidinosum, homicidij temerarium dicas, si causæ factorum extabunt, si fuisse facultates faciendi uidebuntur, si tempus idoneum, si spatij satis, si locus opportunus ad eandem rem, qua de re narrabitur, fuisse ostendetur, si res & ad eorum, qui agunt, naturam, & ad uulgi rumorem, & ad eorum, qui audiunt, opinionem accommodabitur. Quando autem utenda Narratione, aut omittenda sit, consulendi sunt Cicero & Quintilianus. Neq; enim in hoc compendio omnia tradi possunt.

Quid est Propositio?

Est causæ caput, & præcipua pars totius controuersie seu certaminis. Hæc Narrationi est subiicienda.

Quid est Confirmatio?

Est

GEORG. MAIOR.

Est, per quam argumentando, nostræ causæ fidem & auctoritatem, & firmamentum adiungit oratio.

Quot sunt loci Confirmationis in statu Coniecturali?

Duo: Voluntas & Facultas. Voluntas habet duos locos, qualitatem personæ, & causam, quæ quem induxit ad suscipiendum facinus. Causa habet impulsionem & ratiocinationem.

Impulsio est, quæ sine cogitatione, per quandam affectionem animi facere aliquid hortatur, ut amor, iracundia, odium, avaritia, egritudo, dolor, metus, vinolentia, & omnino omnia, in quibus animus ita affectus fuisse ostenditur, ut rem perspicere, cum consilio, cura non potuerit, & id quod fecit, impetu quodam animi potius, quàm cogitatione fecerit: & hanc animi commotionem cum tractatione eius loci communis, videlicet cum ostendet, quanta vis sit, uel amoris, uel iræ, quis, qui quid fecisse probatur, impulsus sit: tum exemplorum commemoratione, qui simili impulsu aliquid commiserint: aut similitudinum collatione Oratorem amplificare oportebit.

Ratiocinatio autem est diligens, & considerata faciendi aliquid, aut non faciendi excogitatio, ut si amicitie quid causa factum dicetur, si inimici ulci-

B 5 scendi,

QVAEST. RHETO.

scendi, si gloria, si pecuniæ, si deniq; , ut omnia generatim complectamur, alicuius retinendi, augendi, adipiscendiue commodi, aut contrà, reijciendi, diminuendi, deuitandiue incommodi causa. In hoc uerò loco, quid commodi sit sequutus, aut quid incommodi fugerit, demonstrabit, & id auget, quàm maximè poterit, ut quoad fieri possit, idonea quàm maximè causa ad peccandum hortata uideantur. Si gloriae causa, quantam gloriam consequuturum existimarit: Item si dominationis, si pecuniæ, si amicitiae, si inimicitiae, & omnino quicquid erit, quod causæ fuisse dicet, id summè augere debet.

EX itate uerò personæ coniecturæ capiuntur ab istis, quæ sunt personis adiuncta & attributa.

GENVS siue natales: Nam similes parentibus ac maioribus suis filij plerunq; creduntur, & nonnunquam, ad honestè turpiterq; uiuendum inde cause fluunt. Sic Horatius à natalibus Drusum laudat: Fortes creantur fortibus & bonis, &c. & uulgatum est: qualis pater, talis filius: mali corui, malum ouum.

NATIO, Alij enim sunt aliarum nationum proprij mores: Pœni fœdifragi, molles Arabes, Marus acer, animosus & ferox Parthus, Medus

GEORG. MAIOR.

duis horribilis, asper Dacus, Scyta profugi, Latium ferox, Cantaber bellicosus, rigidi Getæ, immanes Rheti, Sycambri gaudentes cæde, infidi Persæ, Cretenses mendaces. Sic Paulus: Κρητες ἀειψεύσαι, κακὰ θηρία γαστέρες ἄγυαι, id est, Cretenses semper mendaces, malæ bestiae, uentres pigri.

PATRIA, aliæ enim sunt aliarum urbium, leges, consuetudines, & statuta.

SEXVS, ut, latrocinium facilius in uiro, in muliere ueneficium credas. Sic apud Ouidium, Hypermestra Lynco:

Fœmina sum, & uirgo natura mitis, & annis,
Non faciunt molles ad fera bella manus.

AETAS, alia enim aliæ ætati conueniunt. Aetatum uerò discrimina, eleganter describit Horat. in arte Poëtica: Reddere, qui uoces iam scit puer et pede certo, &c. Sic ab ætate excusat filium Naustrata in Phormione:

Adeon hoc indignum tibi uidetur, filius homo adolescens, si habeat unam amicam, tu uxores duas?

EDUCATIO & disciplina, magnam enim uim hæc habent, Nam à teneris, ut ait Vergil. assuescere multum est, sequiturq; primam educationem tota fermè reliqua uita.

FORA

QVAEST. RHETO.

FORTVNA, refert enim multum, an quis diues sit uel pauper, habeat nec ne amicos, propinquos, patronos, clientes, an his sit destitutus.

CONDITIONIS etiam distantia est, num clarus an obscurus, magistratus an priuatus, pater an filius, ciuis an peregrinus, liber an seruus, maritus an coelebs, parens liberorum an orbis sit, plurimum distat.

NATVRA corporis, siue commoda aut incommoda, à natura corpori data, ualens aut imbecillis, longus an breuis, formosus an deformis, uelox an tardus sit, &c.

NATVRA animi, siue commoda seu incommoda, à natura animo data, acutus an hebetior, memor an obliuiosus, comis, officiosus, patiens, prudens, an contra.

VICTVS, luxuriosus, sordidus an frugi.

HABITVS animi aut corporis, non à natura datus, sed studio & industria comparatus: ut alicuius artis aut scientie perceptio.

AFFECTIO, ut auaritia, iracundia, modestia, &c.

CONSILIVM, quod est aliquid faciendi aut non faciendi excogitata ratio.

STVDIVM, quod est assidua & uehemens, ad aliquam rem applicata, magna cum uoluntate occupatio,

GEORG. MAIOR.

occupatio, ut Philosophia, Geometria, Musica, Litterarum. Item rusticus, forensis, negociator, miles, eques, nauigator, medicus. Item quid affectet, Locuples uideri, an disertus, an potens.

NOMEN, rectè Friderico nomen datum, cum sit pacis studiosus.

POSTREMUM Oratio, ex qua quoq; coniectura capitur, ut Cicero pro Milone, Clodius dixit: Milonem triduo, aut ad summum quatrduo periturum.

ANTEACTA dictaq; ex præteritis enim estimari solent præsentia. Atq; hi sunt loci, ex quibus à personarum qualitate trahuntur coniecturæ & argumenta. Sunt autem pleriq; , qui nunc enumerati sunt, qui non incommodè ad causam referri possunt, id quod etiam Quintil. monet. Potest autem horum locorum non in Coniecturali tantum statu, sed in pluribus alijs generibus orationum & causarum esse usus, ut infra in genere Demonstratiuo docebimus. Atq; hic est prior locus confirmationis in statu Coniecturali, nempe Voluntas, restat nunc ut & de Facultate dicamus.

Qui aut quot sunt loci Facultatis
siue Potestatis?

Duo: Signa, & Circumstantiæ.

Quid

QVAEST. RHETO.

Quid sunt Signa?

Signa sunt facta aut nota alicuius rei, quæ etiam ex communi sensu sine doctrina iudicari possunt, sunt enim uel causæ, uel effectus factorum.

Quotuplicia sunt Signa?

Duplicia: Necessaria, τεκμήρια, & non necessaria siue probabilia, quæ σιμεία aut ενδεία dicuntur.

Prioris exemplum est: peperit, ergo uirgo non est. Posterioris: pallet, ergo amat: erubuit, salua res est: sepelijt, ergo occidit, & ea omnia, quæ ex facti uestigijs sumuntur, ut telum, cruor, fuga, clamor editus, titubatio, permutatio coloris, oratio inconstans, tremor, & eorum aliquid, quod sensu percipi possit. Etsi iam ante hoc factum præparatum aliquid, si communicatum cum aliquo, si uisum, auditum, iudicatum sit. Et hæc uerisimilia partim singula mouent suo pondere, partim etiam si uidentur esse exigua per se, multum tamen cum sunt conaceruata proficiunt.

Sunt item quedam signa antecedentia, quale hoc est Persei contra fratrem Demetrium apud Liui. Frater in hesterna lustratione & decursu militari me occidisset, nisi meos uinci passus essem, ergo etiã in cœna occidere uoluit.

Alia

GEORG. MAIOR.

Alia presentia, ut deprehensus est Demetrius cum armatis comitibus, cum ad me comessatum ueniret, ergo ad cœnam uocatum interficere uoluit.

Alia consequentia, fugit, expalluit.

Quæ sunt circumstantiæ?

Locus, tempus, occasio, facultas, instrumenta, modus.

LOCVS, in quo spectatur ad fidem probationis, montanus an planus, maritimus an mediterraneus, consitus an incultus, frequens an desertus, propinquus an remotus, oportunus consilij, aut facto aduersus, quam partem uidemus uehementissimè pro Milone tractasse Ciceronem: & hæc quidem & similia, ad coniecturam frequentius pertinent, sed interim ad ius quoq; priuatus an publicus, sacer an prophanus, noster an alienus, de quibus uide latius Fabium.

TEMPVS, in quo presens, præteritum & futurum cernitur, in hoc ipso, uetustum, recens, instans, paulò post, aut aliquando futurum. Insunt etiam in temporibus illa, quæ temporis quasi naturam notant, ut hyems, uer, æstas, autumnus, aut anni tempora, ut mensis, dies, nox, hora, tempestas.

OCCASIO

QV AEST. RHETO.

OCCASIO, quæ est pars temporis, habens in se alicuius rei idoneam faciendi, aut non faciendi oportunitatem. Est autem triplex tempus occasionis. Publicum est, quod ciuitas uniuersa, aliqua de causa frequentat, ut ludi, dies, festus, bellum. Commune est, quod accidit omnibus eodem serè tempore, ut messis, uindemia, calor, frigus. Singulare autem est, quod aliqua de causa priuatim solet alicui accidere, ut nuptiæ, sacrificium, funus, conuiuium, somnus.

FACULTAS, est enim credibilius ociosos à pluribus pauciores, à firmioribus imbecilliores, à preparatis inopinantes, &c. Hinc pro Milone sunt coniecturæ: Clodius habuit seruos robustos, Milo mulierum comitatum: ille equo, hic rheda uectus fuit: ille expeditus, hic pœnula irretitus fuit.

INSTRUMENTVM, ex quo signa aliquando nascuntur, ut spiculum in corpore inuentum, gladius, sudes, hasta, &c.

MODVS, per quem inquiritur, qua mente, bona an mala factum sit, ut clam, palàm, ui aut persuasione, uel ex inscitia, necessitate, casu. Cæterum maximam facit fidem ad similitudinem ueri, primum, exemplum: deinde introducta rei similitudo, fabula etiam, etsi sit incredibilis, tamen homines comouet. Sed præter hos locos omnes, qui ἐν τῷ λόγῳ, id est,

GEORG. MAIOR.

id est, probationes artificiales dicuntur, sunt etiam
alij quidam, qui ἀτεχνοί, id est, inartificiales di-
cuntur, ut sunt præiudicia, rumor & fama, tora-
menta, tabulae, & chirographia, iusiurandum, tes-
tes: atq; hi loci sunt communes, cum accusatori,
tum defensori, de quibus uide copiosius Quintil. &
Ciceronem. Hoc autem obseruasse hîc retulerit, non
omnes hos locos, in omnem causam conuenire. Ut
enim omne nomen, non ex omnibus literis scribi-
tur: sic omnem in causam, non omnis argumeto-
rum copia, sed eorum aliqua pars conueniet: quan-
quam autem hi loci sint maxima ex parte proprii
status Coniecturalis, tamen eorum & in alijs cau-
sarum generibus, magnus est usus.

DE CONFU- tatione.

Quid est Confutatio?

Est dissolutio argumentorum, quæ obijciuntur.

Quomodo dissoluuntur Argumenta?

Dissoluuntur duplici ratione. Aut enim uitiu-
m

C est

QV AEST. RHETO.

est in forma, & tunc reijcitur argumentum, re-
prehensione.

Aut uitium est in materia argumenti, ac tum
soluitur argumentum aut per distinctionem, am-
bigua autem distinguendo explicantur: aut per in-
ficiationem, seu negationem, de quibus uide pul-
cherrimè librum quartum Dialecticæ Philippi Me-
lanth. Inficatio uerò habet eosdem locos, quos in
Confirmatione posuimus, uoluntatem nempe &
facultatem. Negabimus igitur illa, quæ obijciun-
tur, & opponemus rationes, quæ reddant uerisimi-
lem inficiationem, & signa contra nos allata, aut di-
luemus, aut pro nobis interpretabimur: & pro-
pter contrariam signorum interpretationem, duo
peculiares loci adduntur defensori.

INVERSI O, cum docemus signum uel cau-
sam contra nos allatam, pro nobis facere: ut, si oc-
cidissem, non sepeliissem, satius fuisset, statim reli-
cto cadauere fugere.

ABSOLVTIO, cum interpretabimur si-
gnum aut causam aliter, quàm aduersarij: sumpse-
runt ferrum, non tui occidendi, sed sui defendendi
causa: sepelij, sed commotus misericordia, cum obi-
ter præterirem.

DE PERE

GEORG. MAIOR.

DE PERORATIONE.

Quid est Peroratio?

Est conclusio orationis, quae consistit, tum in rerum & argumentorum repetitione, & enumeratione, tum in affectibus, hoc est, uel inflammando iudice, uel mitigando: id quibus rebus fiat, hoc compendio doceri nequit, sed consulendi sunt Cicero & Quintilianus.

Sed ut harum praeceptionum in Coniecturali statu usus facilius cerni & iudicari possit, subiicia pulcherrimas Demetrii & Persei fratrum orationes ex lib. 10. Liuij. 4. Dec. Neq; etiam narrationem ex Liuijo pigebit adscribere, ut ex ea cognitae causae huius fraternae contentione, eò facilius intelligi possint orationes & tota controuersia.

ORATIO

Persei.

Perseus cum indies magis cerneret fauorem & dignitatem Demetrii fratris apud multitudinem Macedonum crescere, & gratiam apud Romanos, C a sibi

Egregia narratio, in qua similitatis inter duos fra-

QVÆST. RHETO.

tres cause
& occasio-
nes expo-
nuntur.

Sodalitium
sceleris.
Consilia so-
ciorum.

Cause of-
fensi patris
a Deme-
trio.

sibi spem nullam regni superesse, nisi in scelere rati-
tus, ad id unum omnes cogitationes intendit. Cæ-
terum cum se ne ad id quidem, quod muliebri cogi-
tabat animo, satis per se ualidum crederet, singu-
los amicorum patris tentare sermonibus perplexis
institit. Et primò quidam ex his aspernantium tale
quicquam, præbuerunt speciem: quia plus in De-
metrio spei ponebant. Deinde crescente indies Phi-
lippi odio in Romanos, cui Persius indulgeret, De-
metrius summa ope aduersaretur, prospicientes
animo exitum, incauti à fraude fraterna iuuenis, ad
iuuandum quod futurum erat rati, fouendamq; spem
potentioris, Perseo se adiungunt. Cætera in suum
quæq; tempus differunt: in præsentia placet omni
ope in Romanos accendi regem, impelliq; ad con-
silia belli, ad quæ iam sua sponte animum inclinasset,
simul ut Demetrius indies suspectior esset, ex
composito sermones ad spretionem Romanorum
trahebant. Ibi alij cum mores, & instituta eorum,
alij res gestas, alij speciem ipsius urbis nondum ex-
ornata, neq; publicis, neq; priuatis locis, alij sin-
gulos principum eluderant, iuuenis incautus, &
amore nominis Romani, & certamine aduersus
fratrem omnia tuendo, suspectum se patri, & op-
portunum criminibus faciebat. Itaq; expertem
cum pater omnium de rebus Romanis consiliorum
habebat,

GEORG. MAIOR.

habebat, totus in Persea uersus, cum eò cogitatio-
 nes eius rei dies ac noctes agitabat. Redierant, quos Occasus.
 fortè miserat in Bastarnas ad accersenda auxilia, qua suum
 adduxerantq; inde nobiles iuuenes, & regij quos- odium er-
 dam generis, quorum unus sororem suam in matri- ga fratrem
 monium Philippi filio pollicebatur: erexeratq; prodit
 consociatio gentis eius animum Regis. Tum Per- Perseus.
 seus. Quid ista profunt? inquit, nequaquam tan- Inuidiosa
 tum in externis auxilijs est presidij, quantum pe- accusatio
 riculi fraude domestica. Proditorem nolo dicere, fratris.
 speculatorem certè habemus in sinu: cuius ex quo
 obses Romæ fuit, corpus nobis reddiderunt Roma- Causa odij.
 ni, animum ipsi habent, omnium penè Macedonum
 in eum ora conuersa sunt, nec regem se alium ha-
 bituros esse, quàm quem Romani dedissent. His Secunda
 per se ægra mens senis stimulabatur, & animo ma- pars narra-
 gis quàm uultu ea crimina accipiebat. Fortè lu- tionis, qua
 strandi exercitus uenit tempus, cuius solenne est ta- describitur
 le. Caput mediæ canis præcisæ, prior pars ad dex- ocasio
 teram cum extis, posterior ad leuam uia ponitur, maioris si-
 inter hanc diuisam hostiam, copiæ armatæ tradu- multatis &
 cuntur, præferuntur primo agmini arma insignia odij.
 omnium ab ultima origine Macedoniæ regum, de- Descriptio
 inde rex ipse cum liberis sequitur: proxima est re- illustrationis
 gia cohors, custodesq; corporis, postremum agmen exercitus
 Macedonum, cætera multitudo claudit: latera re- Macedo-

QVÆST. RHETO.

Decursio
militaris.

Alia causa
edij.

Occasio
qua Deme-
trius nullo
suo merito

gis duo filij iuuenes cingebant. Perseus iam trigesimum annum agens, Demetrius quinquennio minor, medio iuuentæ robore ille, hic flore fortunati patris matura soboles, si mens sana fuisset. Mos erat lustrationis, sacro peracto decurrere exercitum, & diuisas bifariam duas acies concurrere ad simulachrum pugnae, regij iuuenes duces ei ludicro certamini dati. Cæterum non imago fuit pugnae, sed tanquam de regno dimicaretur ita concurrerunt, multaq; uulnera sudibus facta, nec præter ferrum quicquam defuit ad iustam belli speciem. Pars ea, quæ sub Demetrio erat, longè superior fuit. Id ægrè patiente Perseo, letari prudentes amici eius, eamq; rem dicere ipsam præbituram causam criminandi iuuenis. Conuiuium eo die sodalium, qui simul decurrerant, uterq; habuit. Cum uocatus ad cœnam ab Demetrio Perseus negasset, festo die inuitatio benigna, & hilaritas inutilis, utrosq; in uinum traxit, commemoratio ibi certaminis ludicri, & iocosa dicta in aduersarios, ita, ut ne ipsis quidem ducibus abstineretur, iactabantur. Ad has excipiendas uoces, speculator ex conuiuis Persei missus, cum incautior obseruaretur, exceptus à iuuenibus fortè triclinio egressis malè mulctatur. Huius rei ignarus Demetrius, quin comessatum, inquit, ad fratrem inus? & iram eius, si qua ex certamine residet,

GEORG. MAIOR.

det, simplicitate & hilaritate nostra lenimus? Omnes se ire conclamarunt, præter eos, qui speculato-
 ris ab se pulsati, præsentem ultionem metuebant: apud patrem accusatur.

cum eos quoq; Demetrius traheret, ferrum ueste
 abdiderunt, quo se tutari, si qua uis fieret, possent.

Nihil occulti esse in intestina discordia potest: utraque Ἰν κοινῷ.

que domus proditorum & speculatorum plena erat,

præcurrit index ad Persea, ferro succinctos nunci-

ans cum Demetrio quatuor adolescentes uenire: et si

causa apparebat (nam ab ijs pulsatum conuiuium

suum audierat) tamen infamandæ rei causa, ianuam

obseruari iubet, & ex parte superiore ædium uer-

sisq; in uiam fenestris, commessatores, tanquam ad

cedem suam uenientes, aditu ianuæ arcet. Deme-

trius per uinum, quos excluderetur, paulisper uo-

ciferatus, in conuiuium redit totius rei ignarus.

Postero die Perseus, quum primùm conueniendi po-

testas patris fuit, regiam ingressus, perturbato uul-

tu in conspectu patris tacitus procul constitit: cui

eum pater, satin saluæ res? & quæ nam mœstitia

esset? interrogaret eum: de lucro tibi, inquit, ui-

uere me scito: iam non occultis à fratre petimur in-

fidijs: nocte cum armatis domum ad interficiendum

me uenit, clausisq; foribus, parietumq; præsidio me

à furore eius sum tutatus. Cum pauorem mixtum

admiratione patri iniecisset: atqui aures præbere

C 4 potes,

Accusatio
 qua falsum
 crimen ad
 patrem de-
 fertur.

QVAEST. RHETO.

Descriptio
iudicij.

potes, inquit, manifestam rem teneas, faciam. Enima-
uero se Philippus dicere auditurum, uocariq; ex
templò Demetrium iussit: & seniores duos amicos
expertes inter fratres certaminum, infrequentes
iam in regia, Lysimachum, & Onomastum accer-
sit, quos in consilio haberet. Dum ueniunt amici, so-
lus filio procul stante, multa secum animo uolens
inambulauit, posteaquam uenisse eos nunciatum est,
secessit in partem interiorum cum duobus amicis,
totidem custodibus corporis: filijs, ut ternos iner-
mes secum introducerent, permisit. Ibi cum conse-
disset.

Oratio Phi-
lippi, qua
filiorum
scelera ex-
ecratur.

Sedeo, inquit, miserrimus pater, iudex inter
duos filios, accusatorem parricidij, & reum, aut
conficti, aut admissi criminis, labem apud meos in-
uenturus. Iam pridem quidem hanc procellam im-
minentem timebam, cum uultus inter uos minimè
fraternos cernerem, cum uoces quasdam exaudi-
rem. Sed interdum spes animum subibat, deflagrare
iras uestras, purgari suspitiones posse, etiam hostes
armis positos foedus icisse, & priuatas multorum si-
multates finitas: subituram uobis, aliquando ger-
manitatis memoriam, puerilis quondam simplici-
tatis consuetudinisq; inter uos, meorum deniq; præ-
ceptorum: que uereor, ne uana surdis auribus ce-
cinerim. Quoties ego audientibus uobis detestatus
exempla

GEORG. MAIOR.

exempla discordiarum fraternarum horrendos e-
uentus eorum retuli, quibus se, stirpemq; suam, do-
mos, regna, funditus euertissent? Meliora quoq;
exempla parte altera posui, sociabilem consortio-
nem inter binos Lacedaemoniorum Reges saluta-
rem, permulta secula ipsis, patriæq;, eandem ci-
uitatem, posteaquam mos sibi cuiq; rapiendi Ty-
rannidem exortus sit, euersam. Iam hos Eumenem
Attalumq; fratres, à quàm exiguis rebus, propè ut
puderet regij nominis, mihi, Antiocho, & cuilibet
regum huius ætatis, nulla re magis, quàm fraterna
unaminitate regnum æquasse. Ne Romanis qui-
dem exemplis abstinui, quæ aut uisa aut audita ha-
bebant. T. & L. Quintiorum, qui bellum mecū ges-
serunt, P. & L. Scipionum, qui Antiochum deui-
cerunt, patris patruiq; eorum, quorum perpetuam
uite concordiam mors quoq; miscuit. Neq; uos illo-
rum scelus, similisq; sceleri exitus à uecordi discor-
dia potuit, neq; horum bona mens, bona fortuna ad
sanitatem flectere. Viuo & spirante me heredita-
tem meam ambo & spe, & cupiditate improba
petitis, eòsq; me uiuere uultis, donec alterius uc-
strum superstes haud ambiguum regem alterum mea
morte faciam. Nec patrem potestis pati, nihil cha-
ri, nihil sancti numinis nostis, cuius uice regni unius
insatiabilis amor successit. Agite conscelerata au-

Prouerbis;
 Amplificat
 scelus a
 suis moni-
 tis.
 Ab exem-
 plis.

Auget sce-
 lus ex cir-
 cumstan-
 tijs.
 P. & L.

Peroratio
 vehemens,
 Insinuatio
 qua miris
 affectib. in

QVAEST. RHETO.

*edocitati pa-
tris animū
irrepat,
eumque mi-
tigat, & cū
ab eius, tū
a suo peri-
culo bene-
uolentiam
captat.*

*res paternas, decernite criminibus, mox ferro deo-
creturi: dicite palam, quid tueri potestis, aut com-
minisci libet: reseratae aures sunt, quae posthac, se-
cretis alterius ab altero criminibus, claudentur.
Hec furens ira cum dixisset, lachrimae omnibus ob-
ortae, & diu moestum silentium tenuit. Tum Per-
seus.*

ORATIO
Persei.

*Vehemens
& oportu-
num
πρόσθετο,
Ratio a
praesenti
parentis
facto.*

*Aperienda nimirum nocte ianua fuit, & arma-
ti commessatores accipiendi, praebendumq; ferro
iugulum, quando non creditur nisi perpetratum
facinus, & eadem petitus insidijs audio, quae la-
tro atq; insidiator. Non nequicquam isti unum Deo-
metrium filium te habere, me subditum & pellice
genitum appellant. Nam si gradum, si charitatem
filij apud te haberem, non in me quarentem depre-
hensas insidias, sed in eum, qui fecisset, seuire. Nec
adeo tibi uilis uita esset nostra, ut nec praeterito pe-
riculo meo mouereris, neq; futuro, si insidiantibus
sit impunè. Itaq; si mori tacitum oporteat, taceam-
us: precati tantum Deos, ut à me coeptum scelus
in me finem habeat, nec per meum latus tu petaris.*

Sin

GEORG. MAIOR.

Sin autem quod circumuentis in solitudine natura ipsa subiicit, ut hominum quos nunquam uiderint, fidem tamen implorent, mihi quoq; ferrum in me strictum, cernenti uocem mittere liceat, per te patriumq; nomen, quod utri nostrum sanctius sit, iam pridem sentis, ita me audias precor, tanquam si uoce & comploratione nocturna exitus, mihi qui- ritanti interuemisses. Demetrium cum armatis, non Ete intempesta in uestibulo meo deprehendisses, quod tum uocifrerer in re presenti pavidus, hoc nunc postero die queror. Frater, non commessantium in- uicem iam diu uiuimus inter nos, regnare utiq; uis, huic spei tue obstat etas mea, obstat Gentium ius, obstat uetustas, Macedoniae mos, obstat uerò etiam patris iudicium. Huc transcendere nisi per meum sanguinem non potes, omnia moliris, & tentas ad- huc, seu cura mea, seu fortuna mea restitit parrici- dio tuo. Hesternae die in lustratione & decursu, & simulachro ludicro pugnae funestum propè prelium fecisti, nec me aliud à morte uindicauit, quàm quòd me ac meos uinci passus sum: ab hostili praelio tan- quam fraterno lusu pertrahere me ad coenam uo- luisti. Credis me pater inter inermes conuiuas coe- naturum fuisse, ad quem armati commessatum ue- nerunt? credis nihil à gladijs noctu periculi fuisse, quem sudibus te spectante propè occiderunt? Quid hoc

Obtestatio
qua simul
fratri mo-
uet inuidiã
P. 1. 1. 1.
Propositio
Confirmar-
tio, qua
probat suã
uitæ insi-
diari De-
metrium.
A causa &
spe, qua im-
pulsus su-
sciperit
facinus.

Ab ante-
actis.

QV AEST. RHETO.

Locl facultatis circūstantiæ & πρᾶξι. Occupatio.

Diluit crimen affectu regni, quod in Demetriū transfert. ἀπορία suntque hæc mire Pathetica.

hoc noctis? quid inimicus ad iratum? quid cum ferro succinctis iuuenibus uenis? conuiuam me tibi committere ausus non sum: commessatorem te cum armatis uenientem recipiam? Si aperta ianua fuisset, funus meum parares hoc tempore pater, quo querentem audis. Nihil ego tanquam accusator criminose, nec dubia argumentis colligendo ago, quid enim? negat se cum multitudine uenisse ad ianuam meam? an ferro succinctos secum fuisse? quos nominauero, accerse, possunt quidem omnia audente, qui hoc ausi sunt: non tamen audebunt negare, se deprehensos intra limen meum cum ferro, si ad te deducerem, pro manifesto haberes: fatentes pro deprehensis, habe. Execrare nunc cupiditatem regni, & furias fraternas concita, sed ne sint cæcæ pater execrationes tuæ, discerne & dispice insidiatorem, & peritum insidijs: noxium huic esse caput, qui occisurus fratrem fuit, habeat etiam iratos paternos Deos: Qui periturus fraterno scelere fuit, per fugium in misericordia & iustitia habeat, quò enim aliò confugiam? cui non solenne lustrale exercitus, cui non decursus militum, non domus, non epulæ, non nox ad quietem datæ naturæ beneficio mortalibus tuta est? si iero ad fratrem inuitatus, moriendum est, si recepero intra ianuam commessatum fratrem, moriendum est, nec eundo nec manendo

GEORG. MAIOR.

manendo insidias evito. Quò me conferam? nihil
 præter Deos, pater, & te colui: Non Romanos
 habeo, ad quos confugiam. Perijisse expetunt, quia
 tuis iniurijs doleo, quia tibi ademptas tot urbes, tot
 gentes, modò Thraciæ maritimam oram indignor,
 nec me, nec te incolumi, Macedoniam suam futu-
 ram sperant, si me scelus fratris, te senectus absum-
 pserit, aut nec ea quidem expectata fuerit, regem
 regnumq; Macedonia sua futura sciunt. Si quid ex-
 tra Macedoniam tibi Romani reliquissent, mihi
 quoq; id relictum crederem receptaculum. At in
 Macedonibus satis præsidij est. Vidi hesternò die
 impetum in me militum. Quid illis defuit nisi fer-
 rum? quod illis defuit interdum, conuiuæ fratris no-
 ctis assumpserunt. Quid de magna parte princi-
 pum loquar, qui in Romanis spem omnem dignita-
 tis & fortune posuerunt, & in eo qui omnia apud
 Rom. potest, Neq; hercle istum mihi tantum fratrem
 maiori, sed propè est, ut tibi quoq; ipsi regi &
 patri præferant, iste enim est, cuius beneficio pœ-
 nam tibi Senatus remisit, qui nunc te ab armis Ro-
 manus protegit, qui tuam senectutem obligatam &
 obnoxiam, adolescentiæ suæ æquum esse censet. Pro
 isto Romani stant, pro isto omnes urbes tuo imperio
 liberatæ, pro isto Macedenes, qui pace Romanæ
 gaudent: mihi præter te pater, quid usquam aut
 spei,

Inuidiosa
 hæc sunt &
 apta ad pa-
 tris animi
 commo-
 uendum.

Ironia.

QV AEST. RHETO.

Pa' Q. spei, aut praesidij est? Quò spectare illas literas ad te nunc missas. T. Quintij credis? quibus & te bene consuluisse rebus tuis ait, quòd Demetrium Romanam miseris, & hortatur, ut iterum & cum pluribus legatis & primoribus quoq; ipsorum Macedonum remittas eum? T. Quint. nunc est auctor omnium rerum, isti & magister, cum sibi te abdicato patre in locum tuum substituit, illinc ante omnia clandestina concocta sunt consilia, queruntur adiutores consilij, cum te plures & principes Macedonum cum isto mittere iubet, qui hinc integri & synceri Romam eunt, Philippum regem se habere credentes, imbuti illinc & infecti Romanis delinimentis redeunt. Demetrius ijs unus omnia est, eum iam regem uiuo patre appellant. Hæc, si indignor, audiendum est statim non ab alijs solùm, sed etiam à te pater cupiditatis regni crimen. Ego uerò si in medio ponitur, non agnosco. Quem enim suo loco moueo, ut ipse in eius locum succedam? uerus ante me pater est, & ut diu sit, Deos rogo superstes, ei ita sim, si merebor, ut ipse me esse uelit. Hæreditatem regni, si pater tradet, accipiam, cupit regnũ, & quidem sceleratè cupit, qui transcendere festinat ordinem ætatis, naturæ moris Macedonum, iuris gentium. Obstat frater maior, ad quem iure, uoluntate etiam regnum patris pertinet, tollatur,

non

Diluit affectu regni suspicionem.

Transfert crimen in fratrem.

GEORG. MAIOR.

non primus regnum fraterna cede petiero, pater
senex, filio solus orbatus, de se magis timebit,
quàm ut filij necem ulciscatur. Romani letabuntur, *Peroratio.*
probabunt, defendunt factum. Hæ spes incertæ, pa-
ter, sed non inanes sunt, ita enim res se habet: pe-
riculum uitæ propellere à me potes, puniendo eos,
qui ad me interficiendum ferrum sumpserunt: si
facinori eorum successerit, mortem meam idem tu
persequi non poteris.

Posteaquam dicendi finem Perseus fecit, conie-
cti, eorum qui aderant, oculi in Demetrium sunt,
uelut confestim responsurus esset, deinde diu silen-
tium fuit. Cum perfusum fletu appareret omnibus
loqui non posse, tandem uicit dolorem ipsa necessi-
tas, cum dicere iuberent, atq; ita orsus est.

ORATIO Demetrii.

Omnia, quæ reorum antea fuerunt auxilia, pa- *Exordium*
ter, præoccupauit accusator, simulatis lachrymis *quo ab ini-*
in alterius perniciem, ueras meas lachrymas susce- *qua dicen-*
ptas tibi fecit, cum ipse, ex quo ab Roma redij, per *di conditio*
occulta cum suis colloquia, dies noctesq; insidietur *ne beneuo-*
ultrò mihi, non insidiatoris modò, sed latronis ma- *lentiam ca-*
pitat.
Expolite
consilium
accusatoris
nifesti

QV A E S T. R H E T O.

facit initio
suspectam
fratris ac-
cusationē.

Dilemma
quo osten-
dit confi-
ctam accu-
sationem,
& crimen
insidiarum
in fratrem
retorquet.

nifesti & percussoris speciem induit. Periculo suo te exterret, ut innoxio fratri per eundem te matureret perniciem, per fugium sibi nusquam gentium esse ait, ut ego ne apud te quidem quicquam spei reliquæ habeam, circumuentum, solum, inopem, inuidia gratiæ externæ, quæ obest potius quàm prodest, onerat. Iam illud quàm accusatoriè, quòd noctis huius crimen miscuit cum cætera insectatione uitæ meæ, ut & hoc, quod iam quale sit, scies, suspectum alio uitæ nostræ tenore faceret, & illam uanam criminationem spei, uoluntatis, consiliorum meorum, nocturno hoc ficto & composito argumento fulciret: simul & illud quæsivit, ut repentina & minimè preparata accusatio uideretur: quippe ex noctis huius metu, & tumultu repentino exorta. Oportuit autem Perseum, si proditor ego patris regniq; eram, si cum Romanis, si cum alijs inimicis, patris inieram consilia, non expectatam fabulam noctis huius esse, sed proditoris meæ ante me accusatum: si illa separata ab hac ac uana accusatio erat, inuidiamq; tuam aduersus me magis, quàm crimen meum indicatura, hodie quoq; eam aut prætermitti, aut in aliud tempus differri, ut perspiceretur, utrum ego tibi, an tu mihi nouo quidem, & singulari genere odij insidias fecisses. Ego tamen, quantum in hac subita perturbatione

GEORG. MAIOR.

batione potero, separabo ea, quæ tu confudisti, & Locus da-
cilitatis.
 noctis huius insidias, aut tuas, aut meas detegam.
 Occidendi sui consilium me inisse uideri uult, ut Repetit
propositio-
nem accu-
sationis.
 scilicet maiore fratre sublato, cuius iure gentium,
 more Macedonum, tuo etiam (ut ait) iudicio re-
 gnum est futurum: ego minor in eius, quem occi-
 disse, succederem locum. Quid ergo illa sibi uult Confutatio
qua osten-
dit non cõ-
stare sibi
fratris ac-
cusatio-
nem.
 pars altera orationis, qua Romanos à me cultos
 ait, atq; eorum fiducia in spem regni me uenisse?
 Nam si & in Romanis tantum momenti esse crede-
 bam, ut quem uellent imponerent Macedoniae rea-
 gem: & meæ tantum apud eos gratiæ confidebam,
 quid opus parricidio fuit? an ut cruentum frater-
 na cæde diadema gererem? ut illis ipsis, apud quos,
 aut uera, aut certè simulata probitate partam gra-
 tiam habeo (si quam fortè habeo) execrabilis & in-
 uisus essem? nisi T. Quintium credis, cuius uirtu-
 te & consilijs me nunc arguis regi, cum & ipse ta-
 li pietate uiuat cum fratre, mihi fraternæ cædis fu-
 isse auctorem. Idem non Romanorum solum gra- A repu-
gnantibus.
 tiam, sed Macedonum iudicia, ac Deorum penè ho-
 minumq; consensum collegit, per quæ omnia se mi-
 hi parem in certamine non futurum crediderit: Exagitat
confictam
Persei cri-
minatione,
probatque
ex circum-
 idem tanquam in alijs omnibus rebus inferior essem,
 ad sceleris spem ultimam confugisse me insinulat.
 Vis hanc formulam cognitionis esse, ut uter timue-

D rit,

QV AEST. RHETO.

stantijs se
non fecisse
inlidias.

ἀναφορὰ

A tempore
impo. tu-
no.

A sacris.

ἐπιφώνη-

μη.

Confutat
singulas
partes cri-

rit, ne alter dignior uideretur regno, is consiliū
opprimendi fratris cœpisse iudicetur? Exequamur
tamen quocunq; modo conficti ordinem criminis.
Pluribus modis se petitum criminatus est, & om-
neis insidiarum uias in unum diem contulit, uolui
interdiu eum post lustrationem, cum concurrimus,
& quidem, si Dijs placet, lustrationum die occide-
re, uolui cum ad cœnam inuitari, ueneno scilicet
tollere, uolui cum commessatum gladijs accincti me
secuti sunt, ferro interficere: tempora quidem,
qualia sint ad parricidium electa, uides: lusus, con-
uiuij, commessationis: quid dies, qualis, quo lustra-
tus exercitus, quo inter diuisam uictimam prælati
omnium, qui unquam fuere Macedoniae regnum ar-
mis regijs, duo, soli, tua te gentes latera, pater, præ-
teruecti sumus, & secutum est Macedonum agmen.
Hoc ego etiam si quid antè admissem piaculo di-
gnum, lustratus & expiatus sacro, tum cum maxi-
mè in hostiam itineri nostro circumdatam intuens,
parricidium, uenena, gladios in cœmestatione præ-
paratos uolutabam in animo? ut quibus alijs deinde
sacris contaminatam omni scelere gentem expia-
rem? sed cæcus criminandi cupiditate animus, dum
omnia suspecta efficere uult, aliud alio confundit.
Nam si ueneno te inter cœnam tollere uolui? quid
minus aptum fuit, quàm pertinaci certamine &
concurſu

GEORG. MAIOR.

concurso iratum te efficere? ut meritò, sicut fecisti, inuitatus ad cœnam abnueres: cum autem iratus negasses, utrum ut placarem te danda opera fuit? ut aliam quærerem occasionem, quoniam semel uenenum paraueram? an ab illo consilio uelut transiliendum ad aliud fuit, ut ferro te, & quidem eo die per speciem commensationis occiderem? Quo deinde modo si te metu mortis credebam cœnam euitasse meam, non ab eodem metu commensationem quoque euitaturum existimabam? Non est res qua erubescam pater, si die festo inter æquales largiore uinum usus. Tu quoque uelim inquiras, qua letitia, quolusu apud me celebratum hesternum conuiuium sit. Illo etiam (prauo forsitan) gaudio prouehente, quòd in iuuenili armorum certamine pars nostra non inferior fuerat: miseria hæc & metus crapulam facile excusserunt: quòd si non interuenissent insidiatores, nos sopiti iaceremus. Si domum tuam expugnaturus, capta domo Dominum interfecturus eram, non temperassem uino in unum diem? nõ milites abstinuissẽm tutos? Et ne ego me solus nimia simplicitate tuear, ipse quoque minimè malus ac suspicax frater, nihil aliud scio, inquit, nihil arguo, nisi quòd cum ferro commessatum uenerunt te fateri, aut si quæram unde id ipsum scias? necesse erit, speculatorem tuorum plenam domum fuisse meam,

minationis
per distri-
butionem.

Ab antee-
denti.

A securita-
te animi.

De ædium
expugna-
tione.

Retorquet
crimen in
aduersariũ.

Q V A E S T. R H E T O.

Confutit
quod de ar-
matis ob-
iectum fuit,
per abso-
lutionem.

Dilemma

Altera di-
lemmaticis
pars.

Ab absur-
do.

Confutat
secundam
partem ac-
cusationis
de regno
affectato.

aut illos ita aperte sumpsisse ferrum, ut omnes uiderent? Et ne quid ipse aut prius inquisisse, aut nunc criminose argumentari uideretur, te quæere ex ijs quos nominasset, iubebat: an ferrum habuis-
sent? ut tanquam in re dubia, cum id quæsisses, quod ipsi fatentur, pro uictis haberentur, Quin tu illud queri iubes? num tui occidendi causa ferrum sum-
pserint? num me auctore & sciente? hoc enim uideri uis, non illud quod fatentur, & palam est, & sui se tuendi causam sumpsisse dicunt, rectè an per-
peram fecerint, ipse sui facti rationem reddent, meam causam, quæ nihil eo facto contingitur, ne mi-
scueris, aut explica utrum aperte an clam te aggressi
suri fuerimus? si aperte, cur non omnes ferrum ha-
buimus? cur nemo præter eos, qui tum speculato-
ram pulsarunt? si clam, quis ordo consilij fuit? con-
uiuio soluto cum commessator ego discessissem, qua-
tuor substitissent, ut sopitum te aggredierentur? quo-
modo fefellissent & alieni & mei & maxime su-
specti, quia paulò ante in rixa fuerant? quomodo
autem trucidato te ipsi euasuri fuerint? quatuor
gladijs domus tua capi & expugnari potuit? Quin
tu omissa ista nocturna fabula, ad id, quod doles,
quod inuidiam urit, reuerteris? cur usquam regni
tui mentio fit Demetrii? cur dignior patris fortu-
ne successor quibusdam uideris quàm ego? cur spem
meam,

GEORG. MAIOR.

meam, quæ, si tu non esses, certa erat, dubiam et sollicitam facis? Hæc sentit Perseus, etsi nõ dicit: hæc istum inimicum, hæc accusatorem faciunt: hæc domus, hæc regnum tuum criminibus & suspitionibus replent. Ego autem pater, quemadmodum nec nunc sperare regnum, nec ambigere unquam de eo forsitan debeam, quia minor sum, quia tu me maiori cedere uis: sic illud nec debui facere, nec debeo, ut indignus te patre, indignus omnibus uidear: id enim uitij meis, non cedendo cuius fasq; est, non modestia consequar. Romanos obijcis mihi: & ea quæ gloriæ esse debent, in crimen uertis. Ego nec obses Romanis ut traderer, nec ut legatus mitterer Romam, petij: à te missus ire non recusau: utroq; tempore ita me gessi, ne tibi pudori, nec regno tuo, nec genti Macedonum essem. Itaq; mihi cum Romanis amicitie causa tu fuisti pater, quoad tecum illis pax manebit, mecumq; gratia erit: si bellum esse cœperit, qui obses, qui legatus pro patre non inutilis fui, idem hostis illis acerrimus ero. Nec hodie ut prosit mihi Romanorum gratia postulo: ne obsit, tantum deprecor, nec in bello cœpit, nec impie in te pater si quid ad bellum reseruetur, pacis pignus fui: ad pacem retinendam legatus missus sum, neutra res mihi nec gloriæ, nec crimini sit. Ego si quid sceleratè in fratrem admisi, nullam de-

Translatio patrem esse autorem eorum, quæ ei iam uitio a fratre uertantur.

Deprecatur patris iram. Peroratio.

QV AEST. RHETO.

Augēt rei
indignitatē
a sua ætate,
fratris per-
fona, &
temporis
circumstan-
tia.

precor pœnam : si innocens sum , ne inuidia confla-
grem , cum crimine non possim , deprecor . Non ho-
die me primū frater accusat : sed hodie primū
apertè , nullo meo in se merito . Si mihi pater suc-
censeret , te maiorem fratrem pro minore depre-
cari oportebat , te adolescentiæ , te errori ueniam
impetrare . In eo ubi præsidium esse oportebat , ibi
exitium est , E conuiuio & commessationibus pro-
pè semisomnus raptus sum ad causam parricidij di-
cendam , sine aduocatis , sine patronis , ipse pro me
dicere cogor : si pro alio dicendum esset , tempus ad
meditandam & componendam orationem sumpsis-
sem , cum quid aliud quàm ingenij fama periclita-
rer ? ignarus quid accersitus essem , te iratum , &
iubentem dicere causam , fratrem accusantem audi-
ui , ille diu antè præparata , meditata in me ora-
tione est usus : ego id tantum temporis , quo accu-
satus sum ad cognoscendum , quid ageretur habui ,
utrum momento illo horæ accusatorem audirem ?
defensionem meditarer attonitus , repentino atque
inopinato malo , uix quid obijceretur , intelligere
potui : nedum satis sciam , quomodo me tuear . Quid
mihi spei esset nisi patrem iudicem haberem ? apud
quem etiam si à fratre maiore charitate uincor , mi-
sericordia certè reus uinci non debeo . Ego enim ut
me mihi tibiq; serues , precor , ille ut me in securi-
tatem

GEORG. MAIOR.

tatem suam occidas, postulat, quid eum, cum regnū
ei tradideris, facturum credis in me esse, qui iam
nunc sanguine meo sibi indulgeri, æquum censet?
Dicenti hæc, lachrimæ simul spiritum & uocem in-
tercluserunt.

DE STATV Iuridiciali.

Vnde oritur status Iuridicialis?

Sicuti ex questione an sit, nascitur status Coniecturalis, ut, fecerit ne insidias Alexandro Magno Philotas: ita ex questione quale sit factum, oritur status Iuridicialis, ut, iuste ne Philotas capitali supplicio ab Alexandro sit affectus: iure ne sit interfectus Caius Cæsar.

Quid est status Iuridicialis?

Est qui de iure siue iniuria disputat, unde et nomen habet, atq; ideo etiam Græci δικαιολόγητον uocarunt, Dicitur etiam negocialis, quòd causa, siue ipsum negocium Iuris Ciuilis habet implicatam controuersiam: facit tamen aliquod discrimen in-

QV AEST. RHETO.

ter statum Negotialem & Iuridicalem Cicero libro secundo de Inventione.

Quotuplex est status Iuridicialis?

Duplex: Absolutus & Assumptiuus, sed hoc principio monendum est, tales causas easdem habere orationis partes, quas supra in statu Coniecturali recensui, Exordium, Narrationem, Propositionem, Confirmationem, Confutationem, & Perorationem: ac ceterae partes non requirunt noua praecepta, tantum Confirmatio ac Confutatio habent nouos locos, sunt enim diuersi loci diuersorum statuum.

Quid est status Absolutus?

Est cum simpliciter aliquid defenditur, ut in oratione Milonis, Cicero simpliciter defendit factum Milonis, Clodium iure occisum.

Qui sunt loci Absoluti status?

Natura, lex, consuetudo, æquum, bonum, iudicatum, pactum: atq; horum locorum cognitio sumenda est à Iurisconsultis.

Quid est Ius naturæ?

Est summa ratio, insita in natura, quæ iubet ea, quæ

GEORG. MAIOR.

quæ facienda sunt, prohibetq; contraria. Qualia sunt erga Deum religio, ut parentibus & patriæ pareamus, neminem ledere, vim propulsare, contrahere matrimonia, iuuare coniugem, liberos, propinquos, amicos, hospites, &c. reddere gratiam bene de nobis meritis, seruare fidem, pacta, & conuentiones, & alia pleraq;.

Quid est Lex?

Est id, quod populi iussu sancitum est, uel ut Iureconsultus Papinianus definit: Est cōmune præceptum uirorum prudentium consulto: delictorum, quæ sponte uel ignorantia contrahuntur, commercio, communis Reipub. sponsio. Demosthenes uerò sic definit: καὶ τοῦτο ὅστι νόμος ὦ πάντα προσήκει πείθεσθαι ἅθ' ἡ πᾶσι καὶ μάλιστα ὁ θεὸς ἐστὶ νόμος, ἔνσημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δὲ ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωτικά δὲ τῶν ἐκείων καὶ ἀσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ σωθῆκη κοινὴ καθ' ἡμᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν πόλει.

Quid est Consuetudo?

Consuetudinis Ius esse putatur, id quod uoluntate omnium sine lege uetustas comprobarit.

Quid est æquum & bonum?

D 5 EST

QV AEST. RHETO.

Est hoc Ius (ut Cicero ait) quod ad ueritatem
& communem utilitatem uidetur pertinere.

Quid est Iudicatum?

Est id de quo sententia lata est, aut Decretum
interpositum.

Quid est Pactum?

Pactum (ut Vlpianus refert) à pactione dicitur,
inde etiam pacis nomen appellatum est. Et est pa-
ctio duorum pluriumue in idem, placitum & con-
sensus. Vel ut Cicero definit: Est quod inter ali-
quos conuenit, quod iam ita iustum putatur, ut iuri
præstare dicatur. His igitur partibus iniuriam de-
monstrari, Ius confirmari conuenit, idq; in absolu-
to statu Iuridicali. Ad hos locos, questione obla-
ta, & statu negocij comprehenso, animus referri
debet, ut in hoc exemplo. Manlius Consul iuste ca-
pitale supplicium sumpsit de filio, quòd cõtra Con-
sulis & patris edictum extra ordinem in hostem
pugnauit. Primum argumentum sumitur à natu-
ra, quia Ius naturæ præcipit, ut parentibus & ma-
gistratibus pareamus. Hic locus poterit amplifica-
ri, si dicatur de potestate patriæ & magistratum,
& quantum referat illorum maiestatem non uiola-
ri. Item duplici modo meruisse pœnam, tum quòd
aduersus Consulis, tum parentis edictum pugnauit.
Secundum

GEORG. MAIOR.

Secundum argumentum ex lege siue Consulium edictum sumetur: legibus tanquam communi totius civitatis vinculo omnes ciues ex aequo, nullo siue cognationis, siue affinitatis respectu habito, teneri. Itaque fortiter, et recte fecisse Manlium, qui paterno et priuato affectui, legis auctoritatem praeulerit, et ne edictum consulare, ac disciplina militaris solueretur, capitali supplicio in filium animaduertit. Haec fient illustriora, ubi accesserit amplificatio à temporis circumstantia sumpta. Quantum tum temporis bello Latino retulerit, seruare hoc edictum, ubi aduersus Latinum hostem bellandum erat, lingua, moribus, armorum genere, institutis, ante omnia militaribus congruentes, milites militibus, centurionibus centuriones, tribuni tribunis, comites pares, collegaeque iisdem praesidijs saepe, iisdem manipulis permixti fuerant.

A Consuetudine, Patribus enim ex ueteri more tum temporis ius uitae in liberos, necisque potestas erat permissa: sic à uirgineo patre impune filiam interfectam, quae à Decemuiro ad stuprum rapiebatur: eodem more impune licuisse exponere infantes, si quis educare nollet.

Ex iudicato, hoc modo Brutum de liberis ob proditionem capitale sumpsisse supplicium, et non multis post annis, Bruti exemplum imitatum patrem,

QVÆST. RHETO.

trem, Spuriij Casti, qui filium autorem pernitijsæ legis agrariæ, cognita domi causa, uerberibus cæsum necarit, ac peculium eius Cereri consecrarit. Vide præterea hîc in libris Rhetoricæ Philip. pulcherrimum exemplum, de equitibus inuadentes in uacuas possessiones Monachorum: atq; hi sunt loci status Absoluti.

Quid est Assumptiuus?

Est cum ipsum ex se factum probari non potest, aliquo autem foris adiuncto argumento defenditur.

Quot habet locos?

Tres: Purgationem, Translationem criminis, & Deprecationem.

Purgatio est, cum negamus consultò à nobis factum, sed uel imprudentiam, casum aut necessitatem.

Translatio criminis est, cum culpam conferimus in alios, quale hoc est, persuasit nox, amor, uinum, adolescentia.

Deprecatio est, in qua non defensio facti, sed ignoscendi postulatio continetur. Hæc petit misericordiam, & in locis affectuum uersatur. Commouent misericordiam rei, ætas, dignitas, uita modeste acta. Sumuntur argumenta & à iudicis clementia: exemplum habes orationem Ciceronis pro Ligario,

GEORG. MAIOR.

gario, atq; hic status Assumptiuus ferè est defensoris tantum.

Peroratio constat iisdem locis, quibus in superiori statu, repetitione nempe argumentorum & affectibus.

M. T. C I C E R O N I S
pro A. Licinio Archia Po-
ëta oratio,

SI quid est in me ingenij iudices, quod sentio quàm Propositio
exordij. sit exiguum, aut si qua exercitatio dicendi, in qua me non inficior mediocriter esse uersatum, aut si huiusce rei ratio aliqua ab optimarum artium studijs & disciplina profecta, à qua ego nullum cōfiteor ætatis meæ tempus abhorruisse: earum rerum omnium uel in primis hic, A. Licinias fructum à me repetere propè suo iure debet. Ratio. Nam quoad longissimè potest mens mea respicere, spacium præteriti temporis, & pueritiæ memoriam recordari ultimam: inde usq; repetens, hanc uideo mihi principem, & ad suscipiendam, & ad ingrediendam rationem horum studiorum extitisse. Conclusio. Quod si hæc uox huius hortatus præceptisq; confirmata, nonnullis aliquando saluti fuit, à quo id accepimus, quo ceteris

QV AEST. RHETO.

ceteris opitulari, & alios seruare possemus, huius
 profecto ipsi, quantum est situm in nobis, & opera
 Occupatio & salutem ferre debemus. Ac ne quis à nobis hoc
 ita dici fortè miretur, quòd alia quaedam in hoc fa-
 cultas sit ingenij: neq; hæc dicendi ratio, aut disci-
 plina, nec nos quidem huic cuncti studio penitus un-
 quam dediti fuimus. Etenim omnes artes, quæ ad
 Solutio oc- humanitatem pertinent, habent quoddam commune
 cupationis. uinculum, & quasi cognatione quadam inter se cõ-
 Occupatio tinentur. Sed ne cui uestrum mirum esse uideatur,
 me in questione legitima, & in iudicio publico, cum
 res agatur apud Prætorem populi Romani lectissi-
 mum uirum, & apud seuerissimos Iudices, tanto
 conuentu hominum ac frequentia, hoc uti genere di-
 cendi, quòd non modò à consuetudine iudiciorum,
 uerùm etiam à fòrensi sermone obhorreat: queso à
 uobis, ut in hac causa mihi detis hanc ueniam accom-
 modatam huic reo, uobis quemadmodum spero, non
 molestam, ut me pro summo Poëta, ac eruditissimo
 homine dicentem, hoc concursu hominũ literatissi-
 morum, hac uestra humanitate, hoc deniq; Prætore
 exercente iudicium, patiamini de studijs humani-
 tatis ac literarum paulò loqui liberius: & in eius-
 modi persona, quæ propter otium ac studium, mi-
 nimè in iudicijs periculisq; tractata est, uti propè
 nouo quodam & inusitato genere dicendi. Quod si
 mihi

GEORG. MAIOR.

mihî à uobis tribui concediq; sentiam, perficiam ^{Propositio}
profecto, ut hunc Aulum Licinium, non modò non ^{causæ.}
segregandum, cum sit ciuis à numero ciuium, ue-
rumetiam si non esset, putetis assciscendum fuisse.
Nam ut primùm ex pueris excessit Archias, atq; ab ^{Narratio.}
his artibus, quibus ætas puerilis ad humanitatem
informari solet, se ad scribendi studium contulit,
primùm Antiochiæ (nam ibi natus est) loco nobili,
celebri quondam urbe & copiosa, atq; eruditissi-
mis hominibus, liberalissimisq; studijs affluentibus, ce-
leriter antecellere omnibus ingenij gloria contigit.
Pòst in cæteris Asiæ partibus, cunctæq; Græciæ, ^{Gradatio.}
sic eius aduentus celebrabatur, ut famam ingenij
expectatio hominis, expectationem ipsius aduen-
tus, admiratioq; superaret. Erat tum Italia plena
Græcarum artium ac disciplinarum, studiaq; hæc
& in Latio uehementius tum colebantur, quàm
nunc iisdem in oppidis: et hîc Romæ propter tran-
quillitatem Pop. Rom. non negligebantur. Itaq;
hunc & Tarentini, & Rhegini, & Neapolitani
ciuitate, cæterisq; præmijs donarunt, & omnes qui
aliquid de ingenijs poterant iudicare, cognitione
atq; hospitio dignum existimarunt. Hac tanta ce-
lebritate famæ, cum esset iam absentibus notus, Ro-
mam uenit, Mario Consule & Catulo. Nactus est
primùm Consules eiusmodi, quorum alter res ad
scribendum

QVÆST. RHETO.

scribendum maximas, alter cum res gestas, tum
 etiam studium atq; aures adhibere posset, statim
 Luculli, cum prætextatus etiam, tum Archias esset,
 eum in domum suam receperunt. Sed enim hoc non
 solum ingenij ac literarum, uerum etiam naturæ atq;
 uirtutis fuit, ut domus, quæ huius adolescentia pri-
 ma fuit, eadem esset familiarissima senectuti. Erat
 temporibus illis iucundus Metello illi Numidico, et
 eius Pio filio: audiebatur à M. Aemilio: uiuebat
 cum Quin. Catulo, et patre et filio: à Lucio Cras-
 so colebatur. Lucullos uerò et Drusos, et Octaui-
 os, et Catonem, et totam Hortensiorum domum
 deuinctam consuetudine cum teneret, afficiebatur
 summo honore, quòd eum non solum colebant, qui
 aliquid percipere aut audire studebant, uerum etiam
 si quid fortè simulabant. Interim satis longo inter-
 uallo, cum esset cum L. Lucullo in Siciliam profe-
 ctus, et cum ex ea prouincia cum eodem Lucullo
 decederet, uenit Heracleam, quæ cum esset ciuitas
 æquissimo iure ac fœdere, adscribi se in ciuitatem
 uoluit, idq; cum ipse per se dignus putaretur, tum
 autoritate et gratia Luculli ab Heracliensibus im-
 petrauit. Data est ciuitas Syllani lege et Carbo-
 nis, si qui fœderatis ciuitatibus adscripti fuissent, si-
 tum cum lex ferebatur, in Italia domicilium ha-
 buissent: et si sexaginta diebus apud Prætorem
 essent

Præterea.

Minor.

Conclusio.

Maior.
 Pars Mi-
 noris.

GEORG. MAIOR.

essent professi. Cum hic domicilium Romæ multos
 tam antea annos haberet, professus est apud Præ-
 torem Q. Metellum familiarissimum suum. Si nihil
 aliud nisi de ciuitate ac lege dicimus, nihil dicam
 amplius, causa dicta est. Quid enim horum infor-
 mare Grache potest? Heracleæ ne esse eum adscri-
 ptum negabis? Adest uir summa autoritate, & re-
 ligione, & fide M. Lucullus, qui se non opinari, sed
 scire, non audiuisse, non uidisse, non interfuisse, sed
 egisse dicit. Adsunt Heraclienses Legati, nobilissi-
 mi homines huius iudicij causa, cum mandatis &
 cum publico testimonio uenerunt, qui hunc ascri-
 ptum Heracliensem dicunt. Hic tu tabulas desideras
 Heracliensium publicas, quas Italico bello, incenso
 Tabulario interiisse scimus omnes. Est ridiculum,
 ad ea quæ habemus, nihil dicere, querere quæ ha-
 bere non possumus, & de hominum memoria tace-
 re, literarum memoriam flagitare: & cum habe-
 as amplissimi uiri religionem, integerrimi muni-
 cipij iusiurandum, fidemq; ea, quæ depruari nul-
 lo modo possunt, repudiare, tabulas, quas idem di-
 cis solere corrumpi, desiderare. At domicilium Ro-
 mæ non habuit is, qui tot annis ante ciuitatem da-
 tam, sedem omnium rerum ac fortunarum suarum
 Romæ collocauit? At non est professus. Imo uerò
 bis tabulis, quæ solæ ex illa professione collegioq;
 B Prætorum

Epilogus
 narratio-
 nis.
 Propositio
 confirma-
 tionis.

Confirmat-
 io a testi-
 bus.

Collatio H-
 dei & Ta-
 bularum.

QVÆST. RHETOR.

Prætorum obtinent publicarum tabularum auctoritatem. Nam cum Appij tabule negligentius adseruatae dicerentur, Gabinijsq; quàm diu incolumis fuit, leuitas, post damnationem, calamitas, omnem tabularum fidem resignasset, Metellus homo sanctissimus modestissimusq; omnium, tanta diligentia fuit, ut ad L. Lentulum Prætorem, & ad iudices uenerit, & unius nominis litura se commotum esse dixerit. His igitur tabulis nullam lituram in nomen A. Licinij uidetis. Quæ cum ita sint, quid est quòd de eius ciuitate dubitetis, præsertim cum alijs quoq; in ciuitatibus fuerit adscriptus? Etenim cum mediocribus multis, & aut nulla, aut humili aliqua arte præditis, gratuito ciuitatem in Græcia homines impertiebantur, Rheginos credo, aut Locrenses, aut Neapolitanos, aut Tarentinos, quod scenicis artificibus largiri solebant, id huic summa ingenij prædito gloria noluisse? Quid? cum ceteri non modò post ciuitatem datam, sed etiam post legem Papiam, aliquo modo in eorum municipiorum tabulas irrepserunt? Hic qui nec utitur quidem illis, in quibus est scriptus, quòd semper se Heraclensem ciuem esse uoluit, reijcietur? Census nostros requiris scilicet. Est enim obscurum proximis Censoribus hunc eum clarissimo Imperatore L. Lucullo, apud exercitum fuisse, superioribus cum eodem

Questore

Conclusio.

Amplificatio a uerisimili ex minore.

Quæ iussit vrbe excedere omnes qui nō erant ciues Romani.

Pars confutationis.

GEORG. MAIOR.

Questore fuisse in Asia, primis Iul. & Crasso, nul-
 lam populi partem esse censam. Sed quoniam Cen-
 sus non ius ciuitatis confirmat, ac tantummodo in-
 dicat eum qui sit Census, ita se iam tum gessisse pro
 ciue his temporibus, quæ tu criminariis, nec ipsius
 quidem iudicio in ciuium Romanorum iure esse
 uersatum. Et testamentum sepè fecit nostris legibus,
 & adiit hereditates ciuium Romanorum, & in be-
 neficijs ad ærarium delatus est à L. Lucullo Præto-
 re & Consule. Quære argumenta si qua potes.
 Nunquam enim hic neq; suo, neq; amicorum iudi-
 cio reuincetur. Quæres à nobis Grache, cur tanto-
 pere hoc homine delectemur? quia suppeditat nobis
 ubi & animus ex hoc forensi strepitu reficiatur, &
 aures conuitio defesse conquiescant. An tu existimas
 aut suppetere nobis posse quod quotidie dicamus,
 in tanta uarietate rerum, nisi animos nostros do-
 strina excolamus? aut ferre animos tantam posse
 contentionem, nisi eos doctrina eadem relaxemus?
 Ego uerò fateor me his studijs esse deditum: cæte-
 ros pudeat, si qui se ita literis abdiderunt, ut nihil
 possint ex his, neq; ad communem afferre fructum,
 neq; in aspectum lucemq; proferre. Me autem quid
 pudeat, qui tot annos ita uiuo, iudices, ut ab illis
 nullo unquam tempore aut commodum aut ocium
 meum abstraxerit, aut uoluptas auocarit, aut de-

Proposi-
tio.

Compro-
batio.

Occupatio.

Correctio.

Congeries.

QVAEST. RHETOR.

A simili. niq; somnus retardarit. Quare quis tandem me reprehendat, aut quis mihi iure succenseat, si, quantum ceteris ad suas res obeundas, quantum ad festos dies ludorum celebrandos, quantum ad alias voluptates, & ad ipsam requiem animi & corporis, conceditur temporum, quantum alij tribuunt tempestiuis conuiujs, quantum deniq; aleæ, quantum pile, tantum mihi egomet ad hæc studia recolenda sumpsero? Atq; hoc ideo mihi concedendum est magis: quòd ex his studijs hæc quoq; crescit oratio & facultas, quæ quantacunq; in me est, nunquam amicorum periculis defuit. Quæ si cui leuior uidetur, illa quidem certè quæ summa sunt, ex quo fonte hauriam sentio. Nam nisi multorum præceptis, multisq; literis mihi ab adolescentia suasissem, nihil esse in uita magnopere expetendum, nisi laudem atq; honestatem, in ea autem persequenda, omnes cruciatus corporis, omnia pericula mortis atq; exilij parui esse ducenda: nunquam me pro salute uestrâ in tot ac tantas dimicationes, atq; in hos profligatorum hominum quotidianos impetus obiecissem, Sed pleni omnes sunt libri, plenæ sapientum uoces, plena exemplorum uetustas, quæ iacerent in tenebris omnia, nisi literarũ lumen accenderet, Quàm multas nobis imagines non solum intuendum, uerumetiam ad imitandum fortissimorum uirorum expressas,

A causis finalibus.

Ab altera causa finali.

GEORG. MAIOR.

expressas, scriptores, & Græci & Latini reliquerunt? Quas ego mihi semper in administranda Re-
pub. proponens, animum & mentem meam, ipsa
cogitatione hominum excellentium conformabam.

Quæret quispiam, quid? illi ipsi summi uiri, quo- Obiectio
seu occupa-
patio.
rum uirtutes literis proditæ sunt, ista, ne doctri-
na, quam tu laudibus effers, eruditi fuerunt? Dif-

ficile est hoc de omnibus confirmare, sed tamen est Concessio.
Ratio quia
magna est
sæpe natu-
ræ vis.
certum, quid respondeam. Ego multos homines ex-
cellenti animo & uirtute fuisse, & sine doctrina

naturæ ipsius propè habitu diuino, per se ipsos &
moderatos & graues extitisse fateor. Etiam illud
adiungo: sæpius ad laudem atq; uirtutem, naturam
sine doctrina, quàm sine natura ualuisse doctrinam.

Atq; idem ego contendo, cum ad naturam eximiam Correctio.
atq; illustrem accesserit ratio quedam confirma-
tioq; doctrinæ, tum illud nescio, quid præclarum ac
singulare solere existere. Ex hoc esse hunc numero Exempla.

quem patres nostri uiderunt, diuinum hominem
Aphricanum: ex hoc C. Lælium, L. Furium, mo- Conclusio.

destissimos homines & continentissimos, ex hoc for-
tissimum uirum, & illis temporibus doctissimum
Catonem illum senem, qui profectò si nihil ad pere-
cipiendam colendamq; uirtutem literis adiuuaren-
tur, nunquam se ad earum studium contulissent.

Quod si non hic tantus fructus ostenderetur, & si Repetitio
causæ fina-
lis.

QVÆST. RHETOR.

Collatio. ex his studijs delectatio sola peteretur, tamen ut opinor, hanc animadversionem humanissimam atq; liberalissimam iudicaretis. Nam ceteræ res, neq; temporum sunt, neq; ætatum omnium, neq; locorū. Hæc studia adolescentiam agunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, adversis perfugium ac solatium præbent: Delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur.

Transitio. Quòd si ipsi hæc neq; attingere, neq; sensu nostro gustare possemus, tamen ea mirari debemus, etiam cum in alijs uideremus. Quis nostrum tam animo agresti ac duro fuit, ut Roscij morte nuper non commoueretur? Qui cum esset senex, mortuus tamen propter excellentem artem, ac uenustatem, uidebatur omnino mori non debuisse. Ergo ille corporis motu tantum amorem sibi conciliarat à nobis omnibus: nos animorum incredibiles motus, celeritatemq; ingeniorum negligemus? Quoties ego hunc Archiam uidi iudices (utar enim uestra benignitate, quoniam me in hoc nouo genere dicendi tam diligenter attenditis) quoties ego hunc uidi, cum literam scripsisset nullam, magnum numerum optimorum uersuum, de ijs ipsis rebus, quæ tum agebantur, dicere ex tempore? Quoties reuocatum eandem rem dicere commutatis uerbis atq; sententijs? Quæ uerò accuratè cogitateq; scripsisset,

Similitudo.

Consequens.

Comprobatio.

GEORG. MAIOR.

p̄sisset, ea sic probari, ut ad ueterum scriptorum
 laudem peruenirent. Hunc ego non diligam? non Antecedēs.
 admirer? ne omni ratione defendendum putem?
 Atqui sic à summis hominibus eruditissimisq; acce-
 pimus, ceterarum rerum studia, & doctrina, &
 præceptis & arte constare, Poëtam natura ipsa uas
 lere, & mentis uiribus excitari, & quasi diuino
 quodam spiritu afflari. Quare suo iure noster ille Consequēs.
 Ennius sanctos appellat Poëtas, quòd quasi Deo-
 rum aliquo dono atq; munere commendati nobis
 esse uideantur. Sit igitur, iudices, sanctum apud uos Amplifica-
 humanissimos homines, hoc Poëtae nomen, quod tio a Ma-
 iore.
 nulla unquam barbaria uiolauit. Saxa & solitudi- Ab exem-
 nes uoce respondent, bestiae sæpè immanes cantu fle- plo.
 Etuntur atq; consistunt: nos instituti rebus optimis
 non Poëtarum uoce moueamur? Homerum Colo-
 phonij ciuem esse dicunt suum. Chij suum uendicant,
 Salaminij repetunt, Smyrnæi uerò suum esse confir-
 mant: itaq; etiam delubrum eius in urbe dedicarūt:
 permulti alij præterea pugnant inter se atq; con-
 tendunt. Ergo illi alienum, quia Poëta fuit, etiam
 post mortem expetunt: nos hunc uirum, qui uolun-
 te & legibus noster est, repudiamus? præsertim
 cum omne olim studium atq; omne ingenium contu-
 lerit Archias ad Pop. Romani gloriam laudemq;
 celebrandam. Nam & Cymbricas res adolescens Ex meritis
 Archiz.
 E 4 attigit.

QV AEST. RHETO.

ἀπλο-
γία.

Redit ad
merita Ar-
chiz.

attigit. Etiam ipsi illi C. Mario, qui durior ad hæc studia uidebatur, iucundus fuit. Neq; enim quisquam est tam auersus à Musis, qui non mandari uersibus æternum suorum laborum præcomium facile patiatur. Themistoclem illum summum Athenis uirum dixisse aiunt, cum ex eo quæreretur, quod ἀκρόαμα, aut cuius uocem lubentissimè audiret? eius à quo sua uirtus optimè prædicaretur. Itaq; ille Marius item eximiè, L. Plotium dilexit, cuius ingenio putabat ea quæ gesserat posse celebrari. Mithridaticum uerò bellum magnum atq; difficile, & in multa uarietate, terra mariq; uersatum totum ab hoc expressum est: qui libri non modò L. Lucullum fortissimum & clarissimum uirum, uerum etiam Populi Romani nomen illustrant. Populus enim Romanus aperuit, Lucullo imperante, Pontum, & Regijs quondam opibus, et ipsa natura regionis uallatum. Populi Romani exercitus eodem duce, non maxima manu innumerabiles Armeniorum copias fudit. Populi Romani laus est, urbem amicissimam Cizicenorum eiusdem consilio, ex omni impetu regio, ac totius belli ore ac faucibus ereptam esse atq; seruatam, Nostra semper feretur ac prædicabitur L. Lucullo dimicante, cum interfectis ducibus depressa hostium classis, & incredibilis apud Tenedum pugna illa naualis. Nostra sunt
Trophæa;

Trophæa, nostra monumenta, nostri triumphi.

Quare quorum ingenijs hæc feruntur, ab his Popu-
 li Romani fama celebratur. Charus fuit Aphricano
 superiori noster Ennius, itaq; etiam in sepulchro
 Scipionum putatur is esse constitutus. Et marmora-
 tis laudibus, certè non solum ipsi qui laudantur, sed
 etiam populi Romani nomen ornatur. In cœlum
 huius proauus Cato tollitur. Magnus honor populo
 Romano adiungitur, omnes deniq; illi Maximi,
 Marcelli, Fuluij non sine communi omnium no-
 strum laude decorantur. Ergo illum qui hæc fecerat,
 rudem tum hominem, maiores nostri in ciuitatem
 receperunt: nos hunc Heracliensem, multis ciuita-
 tibus petitum, in hac autem legibus constitutum, de
 nostra ciuitate eijciemus? Nam si quis minorem
 gloriæ fructum putat ex Græcis uersibus percipi,
 quàm ex Latinis, uehementer errat, propterea
 quòd Græca leguntur omnibus ferè gentibus, Lati-
 na suis finibus exiguis sanè continentur. Quare si
 res hæc quas gessimus, orbis terræ regionibus defini-
 untur, cupere debemus, quò minus manuum nostra-
 rum tela peruenerunt, eodem gloriam famamq; pe-
 netrare. Quod cum ipsis populis, de quorum rebus
 scribitur, hæc exempla sunt, tum ijs certè, qui de
 uita gloriæ causa dimicant, hoc maximum & pe-
 riculorum incitamentum est & laborum. Quàm

Conclusio,
 Secundum
 exemplum.
 Ouid.
 Ennius e-
 meruit Ca-
 labris in
 montibus
 orrus,
 Contiguus
 poni Sci-
 pio magne
 tibi.

Amplifica-
 tio a Græ-
 ca lingua.

Amplifica-
 tio ab uti-
 litate.

QVÆST. RHETO.

multos scriptores rerum suarum Magnus ille Alexander secum habuisse dicitur? Atque is tamen, cum in Sigæo ad Achillis tumulum adstitisset: ò fortunate, inquit, adolescens, qui tuæ uirtutis præconem Homerum inueneris, & uerè. Nam nisi Ilias extitisset illa, idem tumulus, qui corpus eius contemnerat, nomen etiam obruisset. Quid noster hic magnus, qui cum uirtute fortunam adæquauit? nonne Theophanem Mitylenæum scriptorem rerum suarum in concione militum ciuitate donauit? Et nostri illi fortes uiri & rustici ac milites, dulcedine quadam gloriæ commoti, quasi participes eiusdem laudis, magno illud clamore approbauerunt? Itaque credo, si ciuis Roman. Archias legibus non esset, ut ab aliquo Imperatore ciuitate dæneretur, perficere non potuit. Sylla uerò cum Hispanos & Gallos donaret, credo hunc petentem repudiasset, quem nos in concione uidimus, cui cum libellum malus Poëta de populo subiecisset, quòd Epigramma in eum fecisset, tantummodo alternis uersibus longiusculis, statim ex his rebus quas tunc uendebat, iussit ei præmium tribui sub ea conditione, ne quid postea scriberet.

Qui sedulitatem mali Poëtae duxerit aliquo tamen præmio dignam, huius ingenium & uirtutem in scribendo et copiam non expetisset? Quid? à Q.

Metello

Ex minore
facit veri-
similem
Archias
causam.

GEORG. MAIOR.

Metello Pio familiarissimo suo, qui ciuitate multas
 donauit, neq; per se, neq; per Lucullos impetrauis-
 set? qui praesertim usq; eò de suis rebus scribi cupe-
 ret, ut etiam Cordubæ natis Poëtis, pingue quiddam
 sonantibus atq; peregrinum, tamen aures suas de-
 deret. Neq; enim est hoc dissimulandum, quòd ob- Ratio.
 scurari non potest, sed pro nobis ferendum: trahi-
 mur omnes studio laudis, & optimus quisq; maxi-
 mè gloria ducitur. Ipsi Philosophi etiam in illis li- Exempla.
 bellis, quos de contemnenda gloria scribunt, nomen
 suum inscribunt, & in eo ipso, in quo prædicationem
 nobilitatemq; despiciunt, prædicari de se ac no-
 minari uolunt. Decius quidem Brutus, summus ille
 uir & Imperator, Acij amicissimi sui carminibus
 templorum ac monumentorum aditus exornauit
 suorum. Iam uerò ille, qui cum Aetolis Ennio co-
 mite bellauit Fuluius, non dubitauit Martis manu-
 bias Musis consecrare. Quare in qua urbe Impera- Conclusio.
 tores propè armati, Poëtarum nomen, & Musarū
 delubra coluerunt, in ea non debent togati iudices à
 Musarum honore, & à Poëtarum salute abhorre-
 re. Atq; ut id libētius faciatis, iam me uobis iudices
 indicabo, & de meo quodam amore gloriæ, nimis
 acri fortasse, ueruntamen honesto, uobis confitebor.
 Nam quas res uos in Consulatu uestro uobiscum si- Probat a
 mul pro salute huiusce imperij, & pro uita omniū suo exem-
 plō.
 ciuium:

QVÆST. RHETO.

Repetitio
loci com-
munis, in
qua eadem
sententia
aliquoties
mutatis
verbis est
repetita.

Ex minoe
ti.

ciuium : proq; uniuersa Repub. gessimus, attigit
hic uersibus atq; inchoauit, quibus auditis, quòd mi-
hi magna res & iucunda uisa est, hunc ad perfici-
endum hortatus sum. Nullam enim uirtus aliam
mercedem laborum periculorumq; desiderat, præ-
ter laudis & gloriæ: qua quidem detracta iudices,
quid est, quòd in hoc tam exiguo uitæ curriculo, &
tam breui, tantis nos in laboribus exerceamus? Cera-
tè si nihil animus præsentiret in posterum, & si
quibus regionibus uitæ spacium circumscriptum
est, iisdem omnes cogitatus terminaret suos, nec
tantis se laboribus frangeret, neq; tot curis uigili-
isq; angeretur, neq; toties de ipsa dimicaret. Nunc
insidet quædam in optimo quoq; uirtus, quæ noctes
ac dies animum gloriæ stimulis concitat atq; admo-
net, non cum uitæ tempore esse dimittendam com-
memorationem nominis nostri, sed cum omni po-
steritate adæquandam. An uerò tam parui animi
uideamur esse omnes, qui in Repub. atq; in his uitæ
periculis laboribusq; uersamur, ut cum usq; ad ex-
tremum spacium nullum tranquillum atq; ociosum
spiritum duxerimus, nobiscum simul moritura om-
nia arbitremur? an cum statuas & imagines, non
animorum simulachra sed corporum, studiosè mul-
ti summi homines reliquerint, consiliorum relin-
quere ac uirtutum nostrarum effigiem, nonne multo
malle

GEORG. MAIOR.

malle debemus, summis ingenijs expressam & poli-
tam? Ego uerò omnia quæ gerebam, iam tum in-
gerendo spargere me ac disseminare arbitrabar, in
orbis terræ memoriam sempiternam. Hæc uerò si-
ue à meo sensu post mortem ab futura est, siue ut sa-
pientissimi homines putauerunt, ad aliquam animi
mei partem pertinebit, nunc quidem certè cogita-
tione quadam speq; delector. Quare conseruate iu-
dices hominem pudore eo, quem amicorum studijs
uidetis comprobari, tum dignitate, tum etiam ue-
nustate, ingenio autem tanto, quanto id conuenit
existimari, quod summorum hominum ingenijs ex-
petitum esse uideatis: causa uerò eiusmodi, quæ
beneficio legis, autoritate municipij, testimonio Lu-
culli, tabulis Metelli comprobetur. Quæ cum ita
sint, petimus à uobis iudices, si qua non modò huma-
na, uerumetiam diuina in tantis negocijs commen-
datio debet esse, ut eum qui uos, qui uestros Impe-
ratores, qui populi Romani res gestas semper or-
nauit, qui etiam his recentibus nostris uestrisq; do-
mesticis periculis, æternum se testimonium laudum
daturum esse profitetur: quiq; est eo numero, qui
semper apud omnes sancti sunt habiti atq; dicti: sic
in uestram accipiatis fidem, ut humanitate uestra
leuatus potius, quàm acerbitate uiolatus esse uidea-
tur. Qua de causa pro mea consuetudine, breuiter
simplis

Peroratio
in qua bre-
uissime re-
petuntur
argumenta
supra tra-
ctata.

QVAEST. RHETO.

simpliciterq; dixi iudices, ea confido probata esse omnibus: quæ non fori, neq; iudiciali consuetudine, & de hominis ingenio, & communiter de ipsius studio locutus sum, ea iudices à uobis spero esse in bonam partem accepta, ab eo qui iudicium exercet, certè scio.

DISPOSITIO ORATIONIS pro Archia Poëta, auctore Philippo Melanthono.

INitio *ἰκονομίαν* Exordij trademus. De reliqua oratione, & de causa postea dicturi sumus. Ac multas utilitates adfert hæc ratio distribuendarum sententiarum, qua hîc utemur. Primum enim uoluntatem uniuscuiusq; authoris, is demum rectè adsequi poterit, qui seriem omnium sententiarum contemplantur, & animaduertet, quomodo inter se consentiant. Deinde cum in alienis scriptis rationem coniungendi sententias animaduertemus, scriberemus & ipsi magis coherentia. Plurimum itaq; prodest hæc diligentia considerandæ dispositionis in oratione, tum ad imitationem, tum ad

GEORG. MAIOR.

ad iudicandum. Nam etiamsi nihil scripturi sumus,
tamen hac ratione iudicandi de alienis scriptis, ca-
rere non possumus.

Locus Exordij sumptus est ex communi loco,
scilicet ex officio referendæ gratiæ. Nulla est autem
efficacior ratio conciliandæ benevolentiae, quàm
quæ ab honesto aut ab officio ducitur. Estq; hæc pro-
positio, ex qua totum Exordium nascitur, in primæ
periodo posita. Ego debeo Archiam tueri, ut referā
ei gratiam. In secunda periodo, sequitur αἰτιολο-
γία, hoc est, probatio huius sententiæ, quia Archi-
tas adiuuit hoc meum studium dicendi. Tertio est
addita conclusio. Cùm beneficio Archiæ alijs open-
ferre possit, conuenit, ut ipsum quoq; defendam.
Cùm sententiæ ad hunc modum detractis ornamen-
tis digeruntur, facilè postea est uidere, quæ orna-
menta accedant. Prima periodus continet incre-
mentum, nam hæc cognatæ species ad unam senten-
tiam ampificandi causa referuntur, ingenium, exer-
citatio, ratio, id est, ars. In secunda periodo penè
nullum est ornamentum, tantùm fecit mentionem
circumstantiæ, ne nimis breuis esset circumductio.
Conclusio est facta Enthymematis modo: & est re-
petitio duarum periodorum superiorum. Cùm hæc
uox sit ab Archia ad salutem aliorum assuesacta, er-
go debet etiam Archiæ prodesse, Nam omissa est
maior

QV A E S T. R H E T O.

maior absoluens Syllogismum: æquum est, ut quisq; fructum ferat sui beneficij. Tametsi hanc rationem subindicat, cum quedam uerba ab eo mutuatur.

Deinde sequuntur Occupationes due, prima. Quomodo potest Poëta adiuuare Oratorem? Respondet breuissimè, quia omnes artes cognatæ sunt, & se mutuo adiuuant. Altera occupatio est. Videatur ineptum in foro loqui de artium & literarum studijs, id quod iam fecit Cicero, & paulò post copiosius faciet. Hoc excusat sumpto argumento à persona Archia, quia pro Poëta ita conueniat dicere, ne magis etiam perturbetur ille, qui nunquam uersatus est in iudicijs, si res agatur usitata contentione.

Oratio est generis Iuridicialis. Status cause est, quòd Archias sit ciuis Romanus. Et hæc est principalis Propositio, ad quam referre argumenta oportet. Hæc in tota oratione ob oculos uersari debet, cuius si quis oblitus fuerit, non intelliget reliquam orationem. Nam in omnibus causis in primis oportet principalem propositionem meminisse, Est autem status Iuridicialis. Argumenta ducta sunt à Lege, & à Testibus. Nam hi proprij loci sunt questionum Iuridicialium.

Sed præter hæc, longissimum argumentũ à persona Archia & ab artium dignitate tractum est.

Ille

GEORG. MAIOR.

illæ laudes propriè ad genus Demonstratiuum per-
 tinent, sed inde mutuamur sæpè argumenta ad iuri-
 diciales, causas, quia dignitas personarum conciliat
 fauorem iudicum, & reddit causam magis probabi-
 lem & uerisimilem. Ita & hîc argumentatur Cice-
 ro. Quia Archias magna facultate ingenij prædi-
 tus est, ergo credibile est, eum ciuitate donatum es-
 se. Item quia tali est ingenio, meretur retineri in ci-
 uitate, Genus dicendi in hac oratione initio sumis-
 sum, & ut uocant Atticum est. Neq; enim longis
 circumductionibus aut expolitionibus, aut figuris
 procul accersitis usus est. Multæ breues sunt perio-
 di, & propria oratio, postea circa finem aliquanto
 floridior est oratio.

Narratio continet propemodum historiam uitæ
 Archiæ & peregrinationem, ex quibus peruenit
 eò, ut doceat, quomodo ius ciuitatis consecutus sit ex
 lege. Et est ad finem Narrationis Syllogismus addi-
 tus, ubi primo loco ponitur conclusio: Data est ci-
 uitas. Deinde Maior: Omnis qui in socijs ciuitatibus
 adscripti sunt, si in Italia, cum lex ferretur, domici-
 lium habuerunt, & professi sunt intra dies LX. a-
 pud Prætorum & c. sunt ciues: Archias adscriptus
 est Heracleæ, & habuit domicilium Romæ & pro-
 fessus est, & c. Ita clauditur narratio, non repetita
 cōclusionone proprijs uerbis, sed quadā generali adse-
 ueratione

Q V A E S T. R H E T O.

ueratione, quia necesse intelligi conclusionem recitato syllogismo: Si nihil nisi de ciuitate ac lege dicimus, nihil dico amplius, causa dicta est.

Deinde sequitur confirmatio, antequam non repetit Propositionem supra positam ante Narrationem, sed tantum de minore adseuerat, quia Minor est $\kappa\rho\iota\nu\acute{o}\mu\epsilon\lambda\lambda\omicron\nu\omicron\nu$, ideo habet opus probatione. Et ut causa summam complecti animo possis, Syllogismum supra positum meminisse oportet. Omnes inscripti in socijs, ciuitatibus, & c. sunt ciues. Archias est inscriptus. Ergo Archias est ciuis. Maior nihil habet ambigui, Minor autem est incerta. Propterea tota Confirmatio uersatur in Minore probanda, & habet locos à Testibus & Tabulis, quod sit Heracleæ adscriptus, quod sit professus. Postea addit Verisimile ex Minore: multi alij leuiarum artium periti, adscripti sunt in socijs ciuitatibus, Ergo uerisimile est & hunc adscriptum esse Postremo addit signa Romani ciuis, adijt hereditates, Testamentum fecit in beneficijs, ad ærarium delatus est, id est, ærario pecuniam donauit ex testamentis.

Quia causa per se tenuis & exigua est, reddit eam splendidiorum & illustriorem addito loco Communi de laude literarum. Et cum supra argumenta à re seu causa traxerit, hic à persona ducit argumentum. Archias est homo literatus & poëta. Ergo est dignus

GEORG. MAIOR.

gnus quem in ciuitate retineamus. Transfert igitur
orationem ab Hypothesi ad Thesin, id est ad locum
communem scilicet, Omnes studiosi sunt colendi. Sed
ut modeste predicet Archiam, ne immodicæ laudes
noceant ei, transfert rem in suam personam, dicit
se plurimi facere Archiam. Est ergo propositio. E-
go magnifacio Archiam. Sequitur Ratio Enthyme-
matis forma, quia eius studia profunt mihi ad dele-
ctationem, deinde etiam ad utilitatem in hac forensi
facultate dicendi. Et huic rationi est subiecta breuis
uel comprobatio uel repetitio: Sequitur Occupatio.
Tu ne igitur fateris te uersari in literis? Ad hoc re-
spondet per Concessionem, & subijcit tres causas fina-
les. Prima est. Ita uersor in literis tanquã in ludis, ut
tamen nõ abducatur à negocijs. Secunda. Ex literis cre-
scit mihi facultas dicendi. Tertia. Literæ etiam gu-
bernant meos mores & consilia regenda Reipub.
Et addit rationem. Quia literæ continent doctrinã
benè uiuendi. Et hanc sententiam illuminat per in-
terpretationem nonnihil mutatis uerbis.

Sequitur obiectio, Num igitur nulli sunt magni
uiri sine doctrina? Primum Concessione utitur,
quod multi uiri magni sine doctrina fuerint, Et
addit rationem, quia magna naturæ uis est. Deinde
subijcit correctionem, multum tamen conducit do-
ctrina, & perfectum quiddã existit cum ad naturam

F a bonam

QUEST. RETHO.

bonam accesserit. Ad probat exemplis. Postremo claudit hanc disputationem repetitione causæ finalis leuioris, uidelicet, quod delectationis causæ literæ non sint aspernandæ. Et amplificat hunc finem per colationem: nullæ aliæ uoluptates perindè sunt perpetuæ. Porro distributio fit temporum, agunt senectutem, &c.

Hactenus de sua persona tantum dixit Cicero, hic transitionem facit, & probat debere iudices etiam admirari artem: & est argumentum à genere artis tractum. Ars est digna admiratione, ergo etiam Archias magnificandus est. Et similitudine reddit perspicuum argumentum, Sicut celeres motus erant corporis Roscij, qui magnopere delectabantur &c. ita sunt ingenij Archiæ. Accedit probatio, quia multos uersus ex tempore fundit. Sequitur argumentum à differentia poëtices. Distinguit enim Anathitesi poëticam ab alijs artibus, & hæc est Enthymematis summa: poëtica est diuina, ergo poëtæ sunt tractandi humaniter & colendi. Et adiecit amplificationem ex laude Musices, ductam ex maiore, Saxa respondent uocibus, bestia flectuntur cantu, ergo & nos amemus carmen.

Hactenus recitauit argumenta sumpta à persona Archiæ extra causam, quod in ciuitate retinendus sit, quia sit poëta. Nunc subiicit exempla eodem pertinentia

GEORG. MAIOR.

pertinentia . Sicut alia ciuitates honore adfecerunt
poetas , ita & nos Archiam honore adficere debe-
mus . Homerum multi sibi uendicant , ergo & nos re-
tineamus Archiam .

Additus est adfectus , nemo non fauet suis laudi-
bus , Archias autem descripsit laudes Pop. Rom. Re-
citatur igitur argumenta quaedam poematum Archiae .
Deinde subiicit Scipionis exemplum . Scipio Ennium
honore affecit , ergo uos hunc honore adficate . Acce-
dit amplificatio à Graeca lingua : Plures legunt Grae-
ca quam Latina , at Archias Graecè scribit , melius
igitur scribit quam Ennius , Addita est amplificatio
ab utilitate scriptorum , quia gloria ad uirtutem
incitat , scripta autem gloriam pariunt , quia reti-
nent memoriam rerum gestarum : ergo scripta illa ad
uirtutem incitant . Sequitur igitur Scriptores esse
dignos , qui omni officij genere colantur . Adiectum
est exemplum de Achille & Homero : Achillis me-
moriam retinuit Homerus . Item Pompeius iudi-
cauit haec scripta gloriam adferre , & c . Accedunt
& alia exempla Syllae & Metelli , qui poetis dele-
ctati sunt . Et Schema ex Minore interpositum est ,
quod facit uerisimilem Archiae causam , Si alios poe-
tas studiose audierunt nostri imperatores , ergo ue-
risimile est , eos & hunc audiuisse , & facile conces-
sisse ciuitatem .

Q V A E S T. R H E T O.

Postea additur *αὐτολογία* ex communi sententia, Trahimur omnes cupiditate laudis. Hæc sententia Bruti & Fulvii exemplis comprobata est. Sequitur brevis conclusio, postquam suum exemplum commemorat, Et ego laude delector, & cum res meas gestas Archias descripserit, bene uolo illi. Sequitur repetitio loci communis, quòd gloriæ & immortalitatis cupiditas, hæreat in animis, quæ ad res magnas gerendas exuscitat, estq; argumētum à causa finali ductum. Omnes gloriam appetimus tanquam finem laborum, quare hi qui monumenta condunt, honore afficiendi sunt. Et hæc sententia Rhetorica expolitione est uariata, uerbis quater mutatis, res eadem repetitur. Virtus appetit gloriam, Nemo tantos labores, tanta pericula susciperet, nisi laudis amore duceretur. Illa gloriæ cupiditas hæret in animis, quæ ad agendū exuscitat. Turpe esset magnis uiris & in Repub. uersantibus, si ea essent opinione, simul cum ipsis morituram esse memoriam omnium quæ gesserunt. Hic subinde uides eandem sententiam paulummodo uariatam repeti. Multum accedit lucis, cum et locus argumenti notatus est, dixi enim à causa finali sumptū esse: & Elocutionis figuræ ostense sunt. Nā hæc sentētia ualde redditur p̄spicua si moneatur lector, rem eandē dici, tantū uariata forma orationis. Amplificatio in fine addita est, uel à Simili uel

ex Mis

GEORG. MAIOR.

ex Minore. Si corporum statuas relinquere cupimus, multò magis poëmata relinquenda erunt, qui sunt durabiliora, & sunt imagines animorum & consiliorum. Est autem sumptus hic locus ex Isoc. *Evagora*. Εγὼ δὲ ὦ Νικοκλῆς, ἠγάμαι μὲν εἶναι μνηλεῖα καὶ τοὺς τῶν σωμάτων εἰκονας. πολλὴ μὲν τοι πλείονος ἀξίας τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας, ἃς ἐν τοῖς λόγοις ἄρτις μόνον ἢ ἰτεχνικῶς ἔχεις θεωρῆσαι.

Postea sequitur Peroratio, quæ continet deprecationem, in qua argumenta causæ brevissime repetuntur, ut set in Epilogis.

Quid est Status Legitimus?

Est in quo tractatur Definitio, contraria Leges, Scriptum & Sententia, Ambiguum, Ratiocinatio, & Translatio.

Quid est Definitio?

Est cum queritur quid res sit, ut Epistola Paul. ad Roma. est finitiui status, quia querit quid sit iustitia coram Deo, & definit eam hoc modo, Iustitia coram Deo, est credere, quòd propter Christum, sine nostris meritis, recipiamur in gratiam patris.

Qui sunt Loci status Finitiui?

Genus, Differentia, Proprium, Accidens, Cause, Effectus, Partes, Similia, Pugnancia, Autoritas.

Q V A E S T. R H E T O.

Atq; hi loci à Dialecticis tractantur, unde sumendi sunt. Neq; hic noua præcepta Confirmationis & Confutationis traduntur, sicut nec Exordij, & Perorationis. Nam hæc due orationis partes sequuntur communia præcepta, supra tradita. Huius status magnam exemplorum copiam habes, in locis Theologicis, Philippi Melanthonis. Suntq; hæc omnia diligenter, & magna cum luce, adhibitis etiam ad præcepta exemplis in Dialecticis, tum libris, tum questionibus à Philippo pertractata, ut superuacaneum sit hoc loco annotare.

Quid est status contrariarum

Legum?

Est cum contrariæ leges faciunt controuersiam. Hunc statum Græci uocant ἀντινομία, quale est hoc: opera non iustificant, & Deus reddet unicuiq; secundum opera sua.

Vnde sumuntur Confirmas tiones?

Ducuntur ex causis efficientibus. Lex enim habet autoritatem ab efficiente causa, & ex materia, hoc est, ex ipsis legibus, si cum ratione consentiant, aut pugnent cum ratione, si circumstantiæ expendantur, quibus latæ sint, & an ad hos casus rectè de-
torqueantur.

Quomodo

GEORG. MAIOR.

Quomodo dirimuntur Legum
controuersia?

De dissoluendis controuersis legum, sunt certæ
regule.

P R I M A.

Lex inferior cedit inferiori, ut lex superior,
nempe primæ tabulæ, est, Vnum cole Deum: infe-
rior, secundæ scilicet tabulæ, Non facies furtum. Iu-
dei itaq; spoliantes Aegyptios, cum hac de re habe-
rent expressum mandatum, excusantur per superi-
orem legem. Sic Abraham immolaturus filium con-
tra præceptum, Non occides, solutus est legibus se-
cundæ tabulæ per primam.

S E C V N D A.

Lex specialis derogat generali: præceptum est,
Ne reddas malum pro malo, & Magistratus Dei
minister est, & uindex ad iram, Hic altera senten-
tia prohibet uindictam, altera præcipit: sed quia
posterior sententia specialiter magistratui præci-
pit, ut puniat improbos, ideo generi per speciem de-
rogatur. Generale præceptum fuit, ut expugnatis
urbibus, occiderentur tantum qui masculini essent
sexus, præter infantes, iumenta, &c. quæ sunt in ur-
bibus. Saul uerò, cum speciale mandatum à Deo ha-
beret, ut omnia Amalechitarum occideret & per-
deret,

Q V A E S T. H H E T O.

deret, debuit speciali præcepto parere, neq; generalis legis de expugnandis urbibus habere rationem. Quia generi derogatur per speciem.

T E R T I A.

Lex humana cedit diuinæ. Humana lex est, ut Sacerdotes sint cælibes, quæ legi diuinæ, melius est nubere quàm uri, cedat necesse est, Deo enim magis obediendum est, quàm hominibus.

Q V A R T A.

Leges ueteres corriguntur, aut abrogantur nouis, Vetus lex fuit, ut Christiani abstinerent à sanguine, & suffocato. Quæ nunc per desuetudinem est abrogata. Quando oritur status siue controuersia ex scripto & sententia.

Cum alter uerbis ipsis quæ scripta sunt, alter sententia Scriptoris nititur, Cumq; uidetur Scriptoris uoluntas à scriptis dissidere. Atq; hoc fit propter scripti uel obscuritatem, uel ambiguitatem, Greci uocant hunc statum ἐπιτοπικὴ διαφορά. Hæc uero controuersia frequentes sunt in Foro & negotijs Ecclesiasticis.

Qui sunt loci confirmationis & confirmationis in negocijs Forensibus?

Loci huius status sumendi sunt ex Dialecta, definitio
nitio

GEORG. MAIOR.

nitio patefacit obscura, diuisio discernit ambigua. Ad hos locos accedunt reliqui, ut loci causarum, effectuum, circumstantiarum. Præterea inquirenda est absurditas, si quid à ratione aut recepto iure dissentit, ubi leges & rationes sunt afferende, quæ ostendant, aduersarij opinionem, cum iure & natura pugnare. Est etiã equitas ex causis & affectibus colligenda. Atq; in hoc genere controuersiarum datur generale præceptum, ut excutiantur circumstantiæ. Ex his sæpe enim uenamur sententiam, & iudicamus, utrum scriptum aut uoluntas consentiant, aut dissentiant, uerum est enim hoc Hilarij: circumstantiæ illuminant dicta.

Quando defenditur uoluntas Scrip- toris contra scriptum?

Tunc, cum scriptum est aut obscurum, aut absurdum, ut in hac sententia, nisi quis renatus fuerit de nouo non potest uidere regnũ Dei. Hic quia Nicodemus ἄνθρωπος, & dictũ ipsum solũ, neq; uoluntatẽ dicentis considerat, colligit absurditatẽ, Quomodo potest (inquit) homo renasci, cum sit senex, nõ quid potest in uentrem matris suæ iteratò introire & renasci?

Quomodo confirmantur & confus- tantur Ecclesiasticæ Causæ?

Testimonijs scripturæ & interpretatione, quæ
sacris

QVÆST. RHETO.

sacris literis sit conueniens, quibus adhibendi sunt etiam Dialectici loci suprà indicati, Definitio, &c. Ut hæc sententia Iacobi, qua aduersarij operum doctrinam asserere nituntur? Videtis enim, quòd ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum: tum alijs scripturæ locis, tum commoda interpretatione exponenda est, id quod pulcherrimè facit Philippus in Apologia. Locus. Vade uende omnia, non cogit discedere à facultatibus homines Christianos, quia alius locus apertè inquit: Præcipe diuitib. etc.

Hinc ex definitione argumentamur. Diues est qui possidet proprium, diuitem esse licet, ergo & proprium possidere licet. Atq; hîc in sacris literis hæc regula seruanda est, ut in dogmatibus & præceptis retineatur $\delta \zeta \nu \tau \omega \rho$, nisi impingat absurditas in aliquem articulum fidei, seu manifestum scripturæ locum, Tunc enim recipienda est uoluntas ex manifestis locis alijs collecta. Ceterum in dogmatibus & præceptis non est discedendum à uerbis scripture, cum absurditas tantum impingit in iudicium rationis.

Quando nascuntur controuersia ex ambiguo?

Cum uerbum aliquod generale aut ambiguum, parit dissensionem, ut in Canone: Sacerdos ducens uxorem suspendatur, ubi quidam intelligunt, ut ab arbore

GEORG. MAIOR.

arbore suspendatur. Alij mitius interpretantur, suspendi tantum esse feriari ab officio ad tempus. Et in hoc loco. Hereticum hominem deuita. Quidam imperiti putant Præpositionem cum nomine esse, neq; uerbum deuitare, & interpretantur, de uita, scilicet tolle è medio & occide. Hic status est cognatus superiori. Habet aut hanc regulam præcipuam. Ambigua, alia iudicantur ex Grāmatica, aut phrasi & figuris, ut non cognoscebat eam, donec peperit filium primogenitum. Nam particula donec, uarium habet usum in sermone. Alia iudicantur ex artibus ex quibus sumuntur, ut: non reddas malū pro malo, generatis sententia est, quæ ex scriptura iudicatur, ex qua constat, tantum priuatam uindictam prohiberi, publicam non prohiberi. Ceterum & ad hunc statum adhibendi sunt loci Dialectici. Nam ambigua definitionibus & diuisionibus explicantur.

Quid est status ratiocinationis?

Est cum disputatur de causa aliqua, quæ legibus non comprehenditur, ut cum quæritur, an liceat heredibus maiorum suorum legata, quæ Missarum causa facta sunt, reuocare. Cum de hoc casu non extet scripta lex, opus est ratiocinatione ex simili, aut cognata re. Qualis est illa. Non liceat heredibus pecuniariis

Q V A E S T. R H E T O.

euniam ciuitati ad spectacula legatam repetere igitur nec legata ad pios usus repetenda sunt.

Qui sunt loci huius status?

Similia, Cognata, item loci Dialectici, cum ex causa, toto, genere argumentum ducitur. Atq; hic obseruanda est regula, ut similitudinis eiusdem cause sint, & ut sit in Syllogismo bona consequentia, ut scriptum est. Ecce duo gladij hic, igitur à Pontifice necesse est omnes Reges accipere regna: hæc non necessario coherent: sed infinita exempla quotidie offeret usus.

Quid est translatio

Est, quod Iuris consulti uocant exceptionem, cū non respondetur ad rem, sed proponitur exceptio aliqua, ut ille apud Comicum: actum, aiunt, ne agas, & tibi non cōpetit actio, coram hoc iudice hæc causa agi non potest: atq; hæc de genere Iudiciali.

DE GENERE DELIBERATIUI.

Quid est Genus deliberatiuum?

Est quod uersatur in suadendo aut dissuadendo, in adhortando & dehortando, petendo, precando, consulando, & similibus negocijs, quæ suprà magna
ex parte

GEORG. MAIOR.

ex parte exposita sunt: atq; huius generis hoc tempore maximus est usus.

Quot sunt orationis partes in hoc Genere?

Utimur iisdem partibus orationis in genere Deliberatiuo, quibus in causis Iudicialibus. Eadem est ratio exordiorum, quæ supra indicata est, narratione utimur, cum res poscit. Verum in hoc genere sæpe accidit, ut nihil adhuc gestum sit, quod narrare necesse sit. Propositio sequitur Narrationem, & cum deest Narratio, sola Propositione utimur, non enim omitti Propositio ulla in causa potest. Est enim caput orationis Propositio.

Qui sunt loci Confirmationis?

Honestum & utile, & horum locorum species, ut fas, iustum, pium, æquum, mansuetum, quæ honestati subijciuntur. Ad questionem uero utilitatis pertinent, facile, possibile, necessarium, iucundum, & sine periculo.

Vnde sumitur honestas?

Ex legibus Diuinis & humanis, adeoq; ex uirtutum definitionibus. Honestas enim omnis ex uirtutis fontibus promanat, ut est, prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia, clementia, libertas, & reliquarum uirtutum generibus. Quare qui uolet ab Honesto argumen-

Q V A E S T. R H E T O.

gumentari, eum oportet uirtutum naturas probe tenere. Hic sacrorum scriptorum, Poëtarum, Philosophorum sententias, Apophtegmata, & Historiarum exempla oportet in promptu habere. Huc pertinent & mores Gentium, instituta, & religio.

Quid est locus utilitatis?

Utilitas sumitur ab istis rebus omnibus quarum aliquem usum monstrauit natura, id quod etiam indocti facile cernunt. Atq; in hoc loco habenda est ratio circumstantiarum, loci, temporis, personarum, ut expedit, sed non hoc loco, non hoc tempore, non huic personæ: plurimum uerò in hoc genere ualent exempla.

Qui sunt loci Confutationis?

Confutatio habet locos contrarios, inhonestum, inutile, difficile, &c.

Peroratio quæ est?

Peroratio constat argumentorum repetitione & affectibus: sed ut præceptorum usus facilius cerni possit, subiicio duas Orationes Quin. Fab. Maximi, & P. Cornel. Scipionis Africani, ex 8. lib. 3. Decadis Liuij. Vtraq; uero Oratio est generis Deliberatiui. Fabius enim dissuadet bellum in Africam transferendum, & hortatur, ut omnibus uiribus contractis prius Hannibal ex Italia eijciatur, quàm
exercitus

GEORG. MAIOR.

exercitus in exteras nationes deportetur. Scipio uero & se & contrariam sententiam tuetur.

ORATIO QV.

Fab. Max.

Scio multis uestrum uideri, P. C. rem actam hodie dierna die agi, & frustra habiturum orationem, qui tanquam de integra re de Africa prouincia sententiam dixerit. Ego autem primùm illud ignoro, quemadmodum certa iam prouincia Africa consulis uiri fortis ac strenui sit, quam nec senatus censuit in hunc annum prouinciam esse, nec populus iussit. Deinde, si est, consulem peccare arbitror, qui de re transacta simulando se referre, senatum ludibrio habet: non senatorem modò, qui, de quo consulitur, suo loco dicit sententiam. Atq; ego certum habeo, dissentendi mihi ab ista festinatione in Africam traiciendi, duarum rerum subeundam opinionem esse, unius, insite ingenio meo cunctationis, quam metum pigritiamq; homines adolescentes sane appellent, dum me non peniteat adhuc aliorum speciosiora primo aspectu consilia semper uisa, mea usu meliora: alterius, obtrectationis atq; inuidie aduersus crescentem indies gloriam fortissimi consulis. A qua suspiratione, si me neque uita acta & mores mei, neq;

Exordium a re ipsa ductum, quo mouet inuidiam Scipionis.

Propositio annexam habens occupationem.

Purgat suspirationes a uita mortis

G dictatura

Q V A E S T. R E T H O.

bus & re-
bus gestis.

Ab ætate
& factis
suis.

Confirma-
tio propo-
sitionis.

Ab honest.

Amplifica-
tio a perso-
na Anniba-
lis per col-
lationem
& Rhetor-

dictatura cum quinque consulatibus, tantumq; glo-
rie, belli domiq; parte uindicat, ut propius fastidium
eius sim, quàm desiderium, ætas saltem liberet.
Que enim mihi æmulatio cum eo potest esse, qui ne
filio quidem meo æqualis sit? Me dictatorem, cum
uigerẽ adhuc & uiribus, & in cursu maximarũ re-
rum essem, recusantem nemo aut in Senatu, aut ad
Populum audiuit, quò minus insectanti me magistro
equitum, quod fando nunquam antè auditum erat,
imperium mecum æquaretur, rebus quàm uerbis as-
sequi malui, ut qui aliorũ iudicio mihi comparatus
erat, sua mox confessione me sibi præferret. ne dum
ego persunctus honoribus certamina mihi atq; æmu-
lationes cum adolescente florentissimo proponã, ui-
delicet ut mihi iam uiuendo non solũ rebus gerendis
fesso, si huic negata fuerit, Africa prouincia decer-
natur. cum ea gloria que parta est, uiuendum atq;
moriendũ est. Vincere ego prohibui Annibalem, ut
à uobis, quorũ nunc uigent uires, etiam uinci posset.
Illud te mihi ignoscere P. Corneli æquum erit, si cum
in me ipso nunquam pluris famam hominum, quàm
Rempub. fecerim, ne tuam quidem gloriam bono pu-
blico præponã. Quanquã si aut bellum nullũ in Ita-
lia, aut is hostis esset, ex quo uicto nihil gloriæ que-
reretur: qui te in Italia retineret, & si id bono pu-
blico faceret, simul cum bello materiam gloriæ tue

iro

GEORG. MAIOR.

ire ereptum uideri posset. Cum uero Annibal hostis incolumi exercitu, quartum decimum annū Italianam obsideat, pœnitebit te P. Corneli gloriae tuae, si hostem eum, qui tot funerum, tot cladum nobis causa fuit, tu consul Italia expuleris: & si ut penes C. L. Stantiū prioris Punici perpetrati belli titulus fuit, ita penes te huius fuerit: nisi aut Amilcar Annibali dux est preferendus, aut illud bellum huic, aut uictoria illa maior clarior q̄; quàm hæc (modò contingat, ut te consules uincamus) futura est. Ab Drepano atq; Eryco detraxisse Amylcarem, quàm Italia expulisse Pœnos atq; Annibalem malis? Ne tu quidem etsi magis partam quàm speratam gloriam amplecteris: Hispania potius quàm Italia bello liberata gloriatus fueris. Nondum is est Annibal, quem non magis timuisse uideatur, quàm contempsisse, qui aliud bellum maluerit. Quin igitur ad hoc accingeris? nec per istos circuitus, ut cum in Africam traiceris, sequenturum te illuc Annibalem speres, potius quàm recto hinc itinere, ubi Annibal est, eò bellum intendis? Egregiā istam palmā belli Punici patrati petis: hoc & natura prius est, tua cū defenderis, aliena ire oppugnatū. Pax antè in Italia, quàm bellum in Aphrica sit, & nobis prius decedat timor, quàm ultrò alijs inferatur. Si utrumq; tuo ductu auspicioq; fieri potest. Annibale hic uicto, illic Carthagi-

ricam contentionem.
Ab exemplo.

Ironia subacriba.

Repetit propositi onem.

Ab honesto & communi omnium hominum sententia & natura.

GEORG. MAIOR.

nem ex pugna, si alterutra uictoria nouis Consulibus
 relinquenda est, prior cū maior clariorq; tum cau-
 Ab utili. sa etiam insequentis fuerit. Nam nunc quidem, præ-
 ter quàm quòd & in Italia, & in Africa duos diuer-
 sos exercitus alere arariū non potest, præterquàm,
 quòd unde classes tueamur, unde com meatibus suffi-
 ciamus præbendis, nihil reliqui est, periculi tandem,
 quantum adeatur, quem fallit? P. Licinius in Italia,
 A periculis P. Scipio bellum in Africa geret. Quid? si (quod om-
 nes Dij omen auertāt, & dicere resormidat animus,
 sed quæ acciderunt, accidere possunt) uictor Anni-
 bal ire ab urbem pergat, tum demum te consulem ex
 Africa, sicut Quin. Fuluium à Capua accersemus?
 Quid? quod in Africa quoq; Mars communis belli e-
 rit? Domus tibi tua, pater, patruusq; intra XXX.
 Ab exem-
 plis rum do-
 melicis tū
 externis. dies cum Exercitibus casi documento sint, ubi per
 aliquot annos maximis rebus terra mariq; gerendis
 amplissimum nomen apud exteras gentes Populo
 Romano uestræq; familiæ fecerant, dies me deficiet,
 si Reges Imperatoresq; temere in hostium terras
 transgressos cum maximis cladibus suis exercituūq;
 suorum enumerare uelim. Athenienses prudentissi-
 ma Ciuitas, bello domi relicto, auctore æque impi-
 gro, atq; nobili iuvene, magna classe in Siciliam
 transmissa, una nauali pugna florentem Rempubli-
 cam suam in perpetuum afflixerunt. externa & ni-
 mis

GEORG. MAIOR.

mis antiqua repeto. Africa eadem ista, & M. Atti-^{Eleuat per Anthithesin res a Scipione gestas,} lius insigne utriusq; fortunæ exemplum nobis documento sint. Ne tibi P. Corneli, cum ex alto Africam conspexeris, ludus & iocus fuisse Hispaniæ tuæ uidebuntur. Quid enim simile? pacato mari præter oram Italiæ Galliæq; uectus Emporias in urbem sociorum classem appulisti: & expositos milites per tutissima omnia ad socios amicos populi Romani Tarraconem duxisti: à Tarracone deinde iter per præsidia Romana circa Iberum exercitus patris patriusq; tui, post amissos Imperatores, ferociores calamitate ipsa facti, & dux tumultuarius quidē ille L. Martius & militari suffragio ad tempus lectus, ceterum si nobilitas ac iusti honores adornarent, claris imperatoribus, qualibet arte belli par. oppugnata per summum ocium Carthago, nullo trium Punicorum exercituum socios defendente.

Cætera, neq; ea eleuo, nullo tamen modo Africo ^{A difficili.} bello comparanda, ubi non portus ullus classi nostræ apertus, non ager pacatus, non ciuitas socia, non Rex amicus, non consistendi usquam locus, non procedendi: quacunq; circumspexeris, hostilia omnia atq; infesta. An Syphaci Numidisq; credis? satis sit semel creditum, non semper temeritas est foelix, & fraus fidem in paruis sibi præstruit, ut cum operæ precium sit, cum mercede magna fallat. Non hostes,

Q V A E S T. R H E T O.

Ab ijs quæ
antea Sci-
pioni acci-
derunt.

Patrem Patrumq; tuum armis prius quàm Celti-
beri socij fraude circumuenerunt. nec tantum tibi
ipsi à Magone & Asdrubale hostium ducibus, quan-
tum ab Indibili & Mandonio in fidem acceptis pe-
riculi fuit. Numidis tu credere potes, defectionem
Militum tuorum expertus? & Syphax & Masa-
nissa, se quàm Carthaginenses malunt potentissimos
in Africa esse, Carthaginenses quàm quenquam a-
lium: nunc illos emulatio inter sese, & omnes cau-
se certaminum acuunt, quia procul externus me-
tus est. Ostende, Romana arma, & exercitum alie-
nigenam, iam uelut ad commune restinguendum in-
cendium concurrent. Aliter ijdem illi Carthaginen-
ses Hispaniam defenderunt, aliter moenia patriæ,
templa Deum, aras, & focos defendent: cum euntes
in prælium pauida prosequetur coniunx, & parui
liberi occursabunt.

A pericu-
lis.

Calumn-
iæ res a

Quid porro? si satis confisi Carthaginenses con-
sensu Africæ, fide sociorum Regum, moenibus suis,
cum tuo exercitusq; tui præsidio nudatam Italiam
uiderint, ultrò ipsi nouum exercitum in Italiam aut
ex Africa miserint? aut Magonē, quem à Balthari-
bus classe transmissa iam præter ora in Ligurum
alpinorum uectari constat. Annibali se coniunge-
re iusserint? Nempe in eodem terrore erimus, in
quo nuper fuimus, cum Asdrubal in Italiam tran-
scendit,

GEORG. MAIOR.

scendit, quem tu qui non solum Carthaginem, sed Scipione gestas.
 omnem Africam exercitu tuo es clausurus, è manibus
 tuis in Italiam emisisti. Victum à te diceas, eo quidem
 minus uellem, & id tua, non solum Reipub. causa,
 iter datum uicto in Italiam esse.

Patere nos omnia que prospera tibi, & popu-
 li Romani imperio euenere, tuo consilio assigna-
 re, aduersa casibus incertis belli & fortunæ legare,
 quò melior fortiorq; es, eò magis talem præsidem
 sibi patria atq; uniuersa Italia retinet. Non potes
 ne ipsi quidem dissimulare, ubi Annibal sit, ibi ca-
 put atq; arcem huius belli esse, Quippe qui præ
 te feras, eam tibi causam esse traijciendi in Africam,
 ut Annibalem eò trahas. Siue igitur hic, siue illic,
 cum Annibale est tibi futura res. Vtrum ergo tan-
 dem firmior eris, in Africa solus, an hic tuo colle-
 gæq; tui exercitu coniuncto? Ne Claudius quidem,
 & Liuius consules tam recenti exemplo, quantum
 id intersit, documento sunt? Quid Annibalem, u-
 trum tandem extremus angulus Brutij agri frustra
 iam diu poscentem ab domo auxilia, an propinqua
 Carthago, & tota socia Africa potentio rem armis
 uirisq; faciet?

Callida in
 quo vir
 foris &
 imperato-
 res clarui,
 ad propul-
 sanda peri-
 cula domi
 potius re-
 tinendus
 es, neque
 tuo præli-
 dio nudan-
 da est Pa-
 tria.

Quod istud consilium est? ibi malle decernere, u-
 bi tue dimidiò minores copiae sint, hostium multo
 maiores, quam ubi duobus exercitibus aduersus unū

Ab utili &
 oportuno.
 Ab exem-
 plo.

Q V A E S T. R H E T O.

Amplificat
collatione
consiliorū
patris &
Scipionis
filij.

tot praelijs et tam diuturna, & graui militia fessum
pugnandū sit? Quā compar consilium tuū parens
tis tui consilio sit, reputa. Ille Consul profectus in Hi-
spaniam, ut Annibali ab Alpibus descendenti occur-
reret, in Italiam ex prouincia redijt, tu, cum Anni-
bal in Italia sit, relinquere Italiam paras, non quia
reipublicæ id utile, sed quia tibi id amplum & glo-
riosum censes esse, sicut cum prouincia & exercitu
relictō, sine lege, sine S. C. duabus nauibus populi
Romani Imperator, fortunam publicam et maiesta-
tem Imperij, quæ tum in tuo capite periclitaban-
tur, commisisti. Ego P. Cornelium P. C. Reipub.
nobisq; non sibi ipsi priuatim creatum Consulem exi-
stimo, exercitusq; ad custodiam urbis atq; Italiae scri-
ptos esse, non quos regio more per superbiam con-
sules, quò terrarum uelint, traiciant.

Peroratio.

Cum oratione ad tempus parata Fabius, tum au-
toritate, & inueterata prudentiæ fama magnam
partem senatus & seniores maximè mouisset, plu-
resq; consilium senis, quā animum adolescentiæ fe-
rorem laudarent, Scipio ita locutus fertur.

ORAT. SCIPIONIS.

Exordium
ab aduersa-
rij persona

Et ipsa Quint. Fabius principio orationis, P. C.
cōmemorauit, in sententia sua posse obtrectationem
suspectam

GEORG. MAIOR.

suspectam esse, cuius ego rei non eam ipse ausus sim, tantum uirum in simulare, quam ea suspicio uitio orationis an rei, haud satis purgata est. Sic enim honores suos & famam rerum gestarum extulit uerbis, ad extinguendum inuidiae crimen, tanquam mihi ab infimo quoque periculum sit, ne mecum emuletur: & non ab eo, qui, quia super ceteros excellat, quò me quoque niti non dissimulo, me sibi equari nolit. Sic senem se perfunctum, & me infra aetatem filij sui posuit, tanquam non longius, quam quantum uita humanae spaciū est, cupiditas gloriae extendatur: maximaque pars eius in memoriam ac posteritatem promaneat. Maximo cuique id accidere animo certum habeo, ut se non cum praesentibus modo, sed cum omnis aui claris uiris comparet. Equidem haud dissimulo, me tuas Qu. Fab. laudes non assequi solum uelle, sed, bona uenia tua dixerim, si possim, etiam exuperare. Illud nec tibi in me, nec mihi in minores natu animi sit, ut nolimus quenquam nostri similem euadere ciuem. Id enim non eorum modo, quibus inuiderimus, sed Reip. & penè omnis generis humani detrimentum sit.

Commemorauit, quantum essem periculi aditus si in Africam traicere uelim, ut meam quoque non solum & Reipub. et exercitus uicem uideretur ualde sollicitus. Vnde haec repente de me cura exorta?

sumptum, quo exagitat obre-
stationes
Fabij.

Confutat
a prioribus
periculis sa-
ceptis &
rebus a se
gestis.

Q V A E S T. R H E T O.

Congeries.
Coniutat
difficultatē
per colla-
tionem.

cum pater patruusq; meus interfecti, cum duo exercitus eorum propè occidione occisi essent, cum amis-
se Hispania, cum quatuor exercitus Pœnorum, qua-
tuorq; duces, omnia metu armisq; tenerent, cum
quesitus ad id bellum imperator nemo se ostenderet
præter me, nemo profiteri nomen ausus esset, cum
mibi quatuor & uiginti annos natu detulisset impe-
rium Popu. Romanus. quid ita tum nemo ætatem
meam, uim hostium, difficultatē belli, patris patruiq;
recentem cladem commemorabat? Vtrum maior a-
liqua nunc in Africa calamitas accepta est, quàm
tunc in Hispania erat? an maiores nunc sunt exerci-
tus in Africa, & duces plures melioresq; quàm tunc
in Hispania fuerunt? an ætas mea tunc maturior bel-
lo gerendo fuit, quàm nūc est? an cum Carthaginensi
hoste in Hispania quàm in Africa bellum geri aptius
est?

Ab oportuno.

Congeries
rerum a se
gestarum.

Facile est post fusos fugatosq; quatuor exercitus
Punicos, post tot urbes ui captas, aut metu subactis
in deditioem, post perdomita omnia usq; ad ocea-
num, tot regulos, tot sæuas gentes, post receptam to-
tam Hispaniam, ita ut uestigium belli nullum sit reli-
quum, eleuare res meas gestas, tam hercule, quàm si
uictor ex Africa redierim, ea ipsa leuare, que nunc
retinendi mei causa, ut terribilia eadem uideantur,
uerbis extolluntur.

Negat

GEORG. MAIOR.

Negat aditum esse in Africam, negat ullos pate-
re portus, M. Attilium captum in Africa commemo-
rat, tanquam M. Attilius primo accessu ad Africam
offenderit: neq; recordatur, illi ipsi tam infelici
Imperatori patuisse tamen portus Africae, & res
gestas ab eo egregias primo anno, & quantum ad
Carthaginenses duces attinet, inuictum ad ultimum
permansisse, Nihil igitur me isto exemplo terrue-
ris, si hoc bello non priore, si nuper & non an-
nis antè XL. ista clades accepta foret, quin ego
minus in Africam Regulo capto, quàm Scipioni-
bus occisis, in Hispaniam traicerem? Nec foeli-
cius Xantippum Lacedaemonium Carthagini, quàm
me patriæ meæ sinerem natum esse, cresceretq; mi-
hi ex eo ipso fiducia, quòd possit in hominis unius
uirtute tantum momenti esse.

At etiam Athenienses audiendi sunt, temere in
Siciliam, omisso domi bello, transgressi. Cur ergo,
quoniam Græcas fabulas enarrare uacat, non Aga-
thoclem potius Syracusanum Regem, cum diu Sici-
lia Punico bello ureretur, transgressum in hanc e-
andem Africam, auertisse eò bellum, unde uenerat,
refers? sed quid ultro metum inferre hosti, & ab se
remoto periculo alium in discrimen adducere qua-
le sit ueteribus externisq; exemplis admonere opus
est? maius præsentius uo ullum exemplum esse, quàm
Annibal

Confutat
difficulta-
tem per in-
uentionem
exemplis
ab Attilio
sumptis.

A contra-
rijs exem-
plis.

Q V A E S T. R H E T O.

Ab exem-
plo Anni-
balis.
Ab hone-
ro,

Annibal potest? Multum inter est alienos popellere fines, an tuos uri excindiq; uideas. Plus animi est inferenti periculum, quam propulsanti, Ad hoc maior ignotarum rerum est terror bona malaq; hostium ex propinquo ingressus fines aspicias.

Ab exem-
plo eximi-
nore ad ma-
ius.

Non sperauerat Annibal fore, ut tot in Italia populi a se deficerent, quot defecerunt post Canensem cladem: quanto minus quicquam in Africa Carthagi-

Amplificat
collatione
virium v-
triusque
populi.

nensibus firmum ac stabile est infidis socijs, grauibus ac superbis Dominis? Ad haec, nos etiam deserti a socijs uiribus nostris, Romano milite stetimus, Carthagini nihil ciuilis roboris est, mercede paratos milites habent Afros, Numidasq; leuissima fidei mutan-

A facili.

de ingenia. Hic modo nihil morae sit, una, & traicisse me audietis, & ardere bello Africam, & molientem hinc Annibalem, & obsideri Carthaginem.

A spe.

latiores & frequentiores ex Africa expectate nuncios, quam ex Hispania, accipiebatis. Has mihi spes subiicit fortuna populi Romani, dijs foederis ab hoste uiolati testes, Syphax & Masanissa Reges, quorum ego fidei ita innitor, ut bene tutus a perfidia sim.

Multa quae nunc ex interuallo non apparent, bellum aperiet. & id est uiri & ducis, non deesse fortunae praebenti se, & oblato casu flectere ad consilium. Habebo Qu. Fab. parem quidem Annibalem, sed illum potius ego traham, quam ille me retineat. In sua terra

GEORG. MAIOR.

terra cogā pugnare eum & Carthago potius præ-
 mium uictorie erit, quā semiruta Brutiorum ca-
 stella: ne quid interim, dum traicio, dum expono
 exercitum in Africam, dum castra ad Carthaginem
 promoueo, Respub. hic detrimenti capiat, Quod tu
 Qu. Fab. cum uictor tota Italia uoligaret Annibal,
 potuisti prestare, hoc uide ne contumeliosum sit, con-
 cusso iam & penè fracto Annibale, negare consulem
 posse P. Licinium uirum fortissimum prestare, qui
 ne à sacris absit, pontifex maximus ideo in sortem
 tam longinquæ prouincie non uenit. Si Hercule ni-
 hilo maturius hoc quo ego censeo modo perficere-
 tur bellum, tamen ad dignitatem Po. Rom. famamq;
 apud Reges gentes externas pertinebat, non ad de-
 fendendam modò Italiam, sed ad inferenda etiam
 Africæ arma uideri nobis animum esse, non hoc cre-
 di uulgariq; quod Annibal ausus sit, neminem du-
 cem Romanorū audere. Et priore Punico bello, tum
 cum de Sicilia certaretur, toties Africam à nostris
 exercitibus & classibus oppugnatam, nunc cum de
 Italia certeretur, Africam pacatam esse. Requiescat
 aliquando tam diu uexata Italia, uratur euasteturq;
 inuicem Africa. Castra Rom. potius Carthaginis
 portis immineant, quā nos iterum uallam hostium
 ex mœnibus nostris uideamus. Africa sit reliqui bel-
 li sedes. Illuc terror fugaq; populatio agrorum, de-
 fectio

Ab utiq;
 Confutat
 quod de
 periculis
 obiectum
 fuit.

Ab hore-
 sto.

A minori.

Q V A E S T. R H E T O.

fectio sociorum, cetera belli clades, quae in nos per
14. annos ingruerunt, uertantur. Quae ad Rem
publicam pertinent, & bellum quod instat, & pro
uincias de quibus agitur, dixisse satis est. Illa lon
ga oratio, nec ad uos pertinens sit, si quemadmo
dum Qu. Fab. meas res gestas in Hispania eleua
uit, sic & ego contra gloriam eius eludere, & uer
bis meam extollere uelim, neutrum faciam P. C.
& si nulla alia re, modestia certe, & tempera
mento linguae, adolescens senem uicero, ita & ui
xi, & res gessi, ut tacitus ea opinione quam uestra
sponte conceptam animis haberetis, facile contentus
essem.

DE GENERE DE monstratiuo.

Quid est genus Demon
stratiuum?

Est quo utimur in laudando aut uituperando.

Quotplex est?

Triplex, Nam aut personae laudantur, ut Cae
sar: aut facta, ut hoc Caesaris factum, quod in Phar
salica pugna iussit: parce miseris ciuibus, uel quod
restituit Marcellum; aut res, ut clementia, iustitia,
fortitudo.

DE

GEORG. MAIOR.
DE LAVDE PER-
sonarum.

Quibus partibus orationis & locis vo-
timur in personarum laude?

Exordio, Narratione, & Peroratione.

Quæ est ratio Exordij?

Eadem est, quæ in superioribus generibus causa-
rū, nisi quòd in hoc genere liberiora sunt Exordia,
ut in Epithalamijs aut Epicedijs apparet. Et interdū
à pompa publica, interdum ab effectu aliquo, à quæ-
rela, uel gratulatione inchoamur, ut Apostolus ad
Roman. Primum quidem gratias ago Deo meo.

Quæ est Narratio?

Narratio, qua personæ laudantur, est historica
commemoratio totius uitæ.

Quibus locis constat Narratio?

Loci, quibus Narratio in personarum laude con-
textitur, sunt: patria, natales, sexus, ingenium, pueri-
tia, educatio, disciplina, iuuentus, studia, doctrina,
res gestæ publicè aut priuatim, premià rerū gesta-
rum: fortuna, diues uel pauper: conditio, clarus an
obscurus, magistratus an priuatus, natura corporis,
natura animi, uitæ exitus, & opinio post mortem.

Qui

Q V A E S T. R H E T O.

Qui loci magna ex parte supra in statu coniecturali sunt pertractati. Est tamen alius isthic usus horum locorum quam in hoc genere. Licebit uero hic interdum per amplificationem, in alicuius uirtutis peculiarem laudem excurrere.

An non utimur etiam Confirmatione & Confutatione?

Non, nisi cum aliquod dubium incidit, quod aut defendendum, aut excusandum est, ut si quis Camillum laudet, defendat non uiolasse pactum, quod cum Gallis Romani pepigerant.

L A U D A T I O N I S E X -
emplum de Thucidide Historico, ex Aphthonio
Græco.

Exordium. **A** Equum est eos qui utilia nobis adinuenere, suis ipsorum inuentis ornare: & quod ab illis proditum est, iisdem quoque ceu authoribus cum gratia reponere. **Propositio** Quocirca Thucydidem laudaturus, ipsum oratione uelut suis ipsius floribus ornabo. Rectum est autem, honorare omnes, a quibus beneficij aliquid acceperis. Thucydidem uero cæteris tantò

GEORG. MAIOR.

tantò studiosus, quantò ille quod in rebus humanis
 pulcherrimum est, nobis inuenit. Neq; enim in tan-
 to rerum humanarum numero, quicquam oratione
 dederis præstantius, neq; in dicendi facultate Thu-
 cydide superiorem quenquam inueneris. Natus est Natio.
 ergo Thucydides è terra, quæ & uitam & artem
 ei dedit. Neq; aliunde prodijt, quàm unde & bonæ
 artes omnes nobis profluxere. Contingit enim ei na- Patria.
 sci Athenis, & Maiores Reges habere. Fortune i- Maiores.
 tem potentiam à generis sui stirpe hereditariam ac- Fortunæ.
 cepit. Ita factum est, ut cum in utrumq; inciderit, Bona.
 & generis potentiam, & Rempub. liberam popu-
 laremq; , utrinq; tamen aliquid lucri fecerit, dum
 neque iniuria cuiusquam æquato ciuium iure copias
 amplas habet, & popularem serè tenuitatem gene-
 ris sui opibus ditat. Ita natus educatur à puero, Educatio
 partim in Ciuitatis consuetudine partim legibus, institutio-
 quæ duo in hac ætate præ cæteris curæ esse debent. que.
 Ac uero cum, quæ erat adolescentis indoles, non mi- Indoles.
 nus in pace recte uiuere, quàm in bello patriam ma-
 nu defendere statuisset, literam & rei militaris stu- Studia.
 dia coniungere consultum putabat, Sic fiebat, ut
 dum neq; bonas artes ab armis separat, neq; rem mi-
 litarem præ literis negligit, una eademq; medita- Res gestæ.
 tione, utramq; artem sibi pararet. Atq; adeo ætate
 iam in uirum profectus, occasionem, qua, quæ domi
 H   bonè

Q V A E S T. R H E T O.

Benè meditat^{us} erat, in lucem ac hominum conspe-
ctum proferre liceret, querebat. Cum subitò for-
tuna bellum exhibuit, qua fortuna sic usus est Thu-
cydides, ut quæ in illo uniuersi fecêre Græci, ea,
quasi suum opus fecerit, dum quæcunq; in bello ge-
sta sunt, suis monumentis fideliter adseruat. Quæ e-
nim singuli pro se quisq; egêre Græci, eorum me-
moriam temporis progressu obliterari, passus non
est. Quin huius solius industria cognoscimus, Pla-
team capi, Atticam direptione uastari, Pelopones-
sum classe circumnauigari, Naupaclus naualem
pugnam uidit, non passus est hoc latere Thucydi-
des: capta est Lesbos, & uictoria etiamnum hodie
prædicatur: aduersus Ambraciatas commissum est
prælium. De fama temporis longinquitas nihil de-
traxit. Quis autem iniquus adeò rerum aestimator
est, ut cum hoc Herodotum comparare audeat? Sa-
nè ille omnia ad uoluptatem narrat, hic ad rerum
gestarum uarietatem, ut quantò ueritas uoluptati
anteponenda est, tantò quoq; Herodoto superior
sit Thucydides. Plura dicerem de huius incompara-
bilis uiri laudibus, si eius uirtutibus ulla
humana eloquentia, ne mea in-
fantia par esse pos-
set.

ALIUD

GEORG. MAIOR.
ALIVD EXEMPLVM
laudationis personarum.

DECLAMATIO DE
sancto Augustino, autore
Philippo Melan.

IDEO MOREM
esse Scholæ, ut mihi quidem uide-
tur laude dignum, ut in his con-
gressibus aliàs de artium aut uir-
tutum dignitate dicatur, aliàs hi-
storie clarorum uirorum recitentur, quæ multa
monent iuuentutem uel de studijs, uel de moribus.
Cum autem de artibus, alij sæpè luculenter dixerint:
quorum cum sit oratio subtilis & arguta, magis i-
donea est illis materijs, quàm mea: rursus delegi hi-
storiã, non eò tantũ, quòd exempla prodesse iuue-
tuti statuo, sed etiã ob hanc causam, quòd hoc genus
narrationũ, mihi quidẽ texere facilius est, quàm il-
las argutas de artibus disputationes. Ac me nuper
dies Augustino dicatus cogitantẽ de ipsius ingenio,
pietate scriptis, admonuit, de ipso ut maxime dicẽdũ
putarem. Opinor omnes pios ubiq; terrarũ huius ui-
ri recordatione delectari. Sed in hac scola præcipuè

H 2 gratam

Q V A E S T. R H E T O.

gratam eius mentionem esse decet, in qua Augustinus quasi renatus est, & eius doctrina, quæ iacuit obruta densissimis tenebris, non solum restituta est, sed etiam lumen accepit. Quæ cum sit necessaria Ecclesie, meritò Augustinum amare debemus, qui cœlestem illum thesaurum præcipuè conseruauit. Et nonnihil Historie cognitio momenti adfert, ad intelligendas controuersias, quæ ab eo tractantur. Si in talibus spectaculis cum quadam approbatione audite sunt Historie Platonis & Aristotelis, quantò magis conuenit fauere adferentibus pia exempla gubernatorum Ecclesie: quæ cum ostendunt, qualia fuerint doctrinæ certamina, formant studiosorum iudicia, nosq; de Ecclesie periculis admonent & discendi curam exuscitant. Ac præcipuè Augustini contentiones exemplo esse possunt, quanta doctrinæ uarietate & copia, quanta uigilantia opus sit ijs, qui in hoc munere uno omnium in terris maximo & difficillimo uersantur, uidelicet in diiudicatione & gubernatione doctrinæ Ecclesiasticæ. Lucent in illis certaminibus exempla harum communium artium, quæ iuuentuti proponuntur. Quare non est intempestiuum, cum de nostris artibus dici solet, decerpere aliquid ex Ecclesiasticis materijs, præsertim cum omnia studia nostra præcipuè debeant eò spectare, ut nos instruamus, ut Ecclesie usui esse

GEORG. MAIOR.

esse possimus. Hic finis, hic scopus omnibus bonis mentibus propositus esse debet. Quare spero uos improbare hoc genus argumentorum.

Quanquam autem uideo prolixiorē esse Augustini Historiam, quā ut hīc recitari tota possit, etiamsi uelim eam nudam & sine ullis ornamentis proponere. Verū in hac materia quoquo modo elaborare piū esse duco: quod si uos quoq; sentitis ut arbitror, peto mihi ueniam dari, quod orationis sonum, ac splendorem non adhibeo, quem uarietas argumenti postulat. Non solum pulcherrimae uirtutes boni doctoris & gubernatoris Ecclesiae hīc monstrandae erant & oratione illustrandae, sed etiam magno motu animi deploranda Ecclesiae calamitas, quod diu iam pro Augustinis regnant Pontifices, Caligula & Nerones: & extincta ueteri doctrina, luce Euangelij, horrendae tenebrae Ecclesiam opresserunt. Doctrina de fide & uera inuocatione Christi deleta est, idolatria manifesta recepta, & in scholas & conciones inuectae sunt impiae persuasiones, plurimae & nugacissimae rixae. Haec quae addenda erant his narrationibus de Augustino: quae cum propter temporis breuitatem omittendae sint, initio orationis breuiter admonui adolescentes, ut cum audient Historiam, ipsi conferant exemplum apud sese ad alia tempora. Audio ante annos dms & ui-

Q V A E S T. R H E T O.

ginti habitam esse orationem De Augustino à Reuerendo D. Doctore Martino Luthero, iustauratore purioris doctrinae Euangelij, præceptore nostro summa pietate & obseruantia colendo, in qua, Historiam Augustini contulit ad Psalmum, Beatus uir qui non abiit in consilio impiorum, &c. in quo Psalmo pius doctor describitur, qui uerae Ecclesie sententiam contra impios doctores propugnat. Eam orationem non dubito complexam esse Augustini laudes, & uniuersam Ecclesie causam, qua si extaret, iure uituperari possem, si idem Argumentum retexere ausus essem. Sed quia desideratur, spero uos mihi æquiores fore. amo studia sacrarum literarum, et propter hæc Augustinum admiror. Quare de eo potissimum libuit dicere, cum dies ei dicatus, me nuper, ut de eius uita & certaminibus cogitarem diligentius, admonuisset. Venio igitur ad historiã.

Natus est Augustinus honesto loco in municipio Africano, quod ipse Tagastum uocat. Opinor autem Thebestam à Ptolomeo uocari, non procul distantem à Madauro. Parentes fuerunt Patricius & Monica, Christiane religioni addicti, etsi pater serò matris pietate ad Christi agnitionem pertractus est, uir alioqui grauis, honestus, & in primis liberalis in fouendis filij studijs, ut Augustinus ipse prædicat. Matris uero magna pietas, & excellens in
 omni

GEORG. MAIOR.

omni matronæ officio uirtus fuit. Omitto hic, quæ de sua pueritiæ moribus recitat ipse, quæ sunt communia omnibus etiam bonis ingenijs, etsi uoluit his exemplis imbecillitatem humani generis depingere. Sed humani generis corruptio habet alios maiores morbos, quàm ibi recensentur. Dicam igitur, ut cepi, de eius studijs.

Postquàm domi percepit Grammaticen, missus est ad Rhetorices Professores in oppidum Madaurum, quod à Thebesta distat miliaribus nostris opinor septem. Præcipua tunc in scholis cura erat adsuescere adolescentes ad declamandũ, & ad extemporalem facundiam. In eo genere cum aliquandiu exercitatus esset & promouisset, Carthaginem mittitur, quæ à Madauro abest circiter decem nostra miliaria. Ibi cum & eloquentiæ & Philosophiæ operam daret, magnæ, opulentæ, & ociose urbis illecebris, ac licentia narrat & suos mores corruptos esse, ac nominatim queritur, sibi spectacula, & praua sodalicia nocuisse, quæ sunt communes corruptelæ iuuentutis. Nondum enim Baptismo initiatus erat, etsi Christianam religionem amplexus erat. Fuit enim uitiosa consuetudo ijs, qui liberius uiuere cupiebant, differre Baptismum usq; ad senectum, ut postea semel deleret Baptismus omnes priores lapsus. Quànquã autem nõnihil laxauit frenum

Q V A E S T. R H E T O.

cupiditatibus, tamen mores erant placidi, & non pugnabant cum legibus ciuitatis, nec prorsus abdu-
 ctus est animus à studijs. Ibi cum in Ciceronis Hortensium incidit, cum à natura impetus ad uirtutem
 & decus ardentem haberet, commotus Ciceronis scripto, reuocat ipse sese, & maiore seueritate re-
 gere mores incipit, licentiam priorem cohercet, se-
 què ad continentiam, ac ad pietatis studium exusci-
 tat & componit. Praua ingenia, praesertim si absit
 metus, non facile emendantur literis & doctrina.
 Quare cum illius Ciceroniani scripti lectione potu-
 erit in uiam reuocari Augustinus, satis apparet in-
 dolem bonam fuisse, nec defuisse illa uirtutum semi-
 na atq; initalia, quae uocat Aristoteles $\Phi\upsilon\sigma\iota\kappa\acute{\alpha}\varsigma$ $\alpha\gamma\epsilon\tau\acute{\epsilon}\varsigma$.
 Etsi autem Ciceronis Hortensius non extat, tamen quod fuerit argumentum libri, Cicero alicu-
 bi commemorat. Defensio est Philosophiae aduersus eos, qui, ut nunc sunt iudicia aulica, contendebant,
 nihil opus esse illa subtili eruditione. Hic Cicero o-
 stendit, quae sit uera Philosophia, ac ad eam colen-
 dam bona ingenia hortatur: declarat quas utilita-
 tes ad uitam adferat: in hac esse legum & omnium
 honestorum officiorum fontes: Hac uocari & inui-
 tari homines ad agnitionem Dei, ad aeterni metum
 numinis: ex hac doctrina descriptionem anni cer-
 tam sumptam esse, qua remota, quanta essent in ui-
 ta tene-

GEORG. MAIOR.

ta tenebrae: denique complecti Philosophiam multas artes vitæ utiles. Hanc fuisse summam illius scripti Ciceroniani, & ex alijs locis Ciceronis & ex Lactantio apparet, qui inde sententias quasdam excerpfit. Harum iucundissimarum disputationum lectione ita motus uidetur Augustinus, ut qui natura Musici sunt, etiamsi adhuc rudes sunt artis, & aliud agunt, tamen dulci cantu mirabiliter ad Musices amorem ac studium extimulantur. Nondum autem legerat sacras literas, nec, ut uidetur, conciones magnificerat, nec de doctrina pia multum disputauerat cum pijs & eruditis, ut iudicare posset, quid præcipue profiteretur Euangelium, & quæ esset pura & incorrupta doctrina. Fatetur etiam sibi lectionem sacrarum literarum insuauem fuisse, propter genus sermonis, alienum à Latina consuetudine: habebat enim uersiones admodum eruditas.

Verum ut mihi uidetur, omnes, qui à sacris literis abhorrent (nulla enim ætas non habet prophetas nos homines) offenduntur non tam genere sermonis, quàm inscitia rerum. Non uident genus doctrinæ dissimile esse Philosophiæ, non intelligunt disputationum consilia & seriem. Hæc inscitia reddit insuauem lectionem, ut dici solet: ignoti nulla cupido. Cum igitur ignarus doctrinæ Christianæ non posset iudicio eligere doctores, fecit quod solet uulgus facere.

Q V A E S T. R H E T O.

cere. Vt statuas, ita doctores aestimant, ex uestitu,
 toruitate frontis, barba. Erat enim Aphrica ple-
 na Manichæorum, qui magnam uitæ puritatem si-
 mulabant, abstinebant à carnibus, improbabant
 coniugia, damnabant imperia, & alios mores po-
 liticos, ut ab ambitione longissimè abesse uideren-
 tur. Prædicabant se habere adflatus diuinos, & en-
 thusiasmos. Hæ præstigiæ offuse oculis hominum,
 mirificè capiunt animos. Suspiciamus enim eos qui
 cum Deo putantur habere commercia, ut Orphæum
 aut Numam homines admirati sunt. Deniq; natu-
 raliter homines ad superstitionem propensi sunt. Si-
 gnificat etiam Augustinus se admiratione ac studio
 prodigiosarum disputationum inuitatum esse, potiss-
 simum ut Manichæis se adiungeret, nam ardentia
 ingenia facile capiuntur nouis & inuolutis dispu-
 tationibus. Talium plena erat secta Manichæa, quæ
 erat quedam confusio ex Stoicis deliramentis, &
 ex ueteribus hæresibus ac superstitionibus conflata.
 A Stoicis sumpserat duos Deos, Lucem & Hylen,
 defendebant fatum Stoicum, ineptias de astris con-
 tra artem de motibus cœlestibus docebant, prorsus
 tollebant libertatem humane uoluntatis. Reliquas
 ex hæresibus erant addita. Nec de Christo, nec de
 Spiritu sancto recte sentiebant: sceleratè fin-
 gebant authorem suæ sectæ Manichæum fuisse il-
 lum

GEORG. MAIOR.

lum ipsum Paracletum, quem Christus promisit,
iactabant se suis ritibus consequi Enthusiasmus.
Hæc pestis latè uagata est, præsertim in Africa.
Tanta est Diaboli potentia, ut omnibus ætatibus
horribiliter dilaceret Ecclesiam. Cum igitur Au-
gustinus errore ætatis, tanquam uentis in has Syrtes
Manichæorum delatus esset, paulatim ut erat amans
ueritatis, attentius considerare dogmata cepit. De-
prehendit igitur uanitatem sectæ in materijs Phi-
losophicis, ut ipse inquit, quia Manichæi sine A-
rithmetica tradebant motus & congressus syde-
rum commenticios & fabulosos, ac pugnantes
cum uera computatione. Quare cum annos no-
uem in ea secta uersatus esset, & exercuisset Do-
ctores, ac nominatim Faustum, errores refutans,
non ille quidem tunc elactatus est, sed tamen pro-
bare & amare sectam desuit. Mater interea assiduis
lachrymis à Deo petebat filij emendationem.
Et ostendit Deus, se pios gemitus & uera uota ex-
audire, Diuinitus enim accidit, ut Augustinus, cum
Romam traiecisset, mitteretur à Præfeto Roma-
no Mediolanum, ut exerceret ibi adolescentes in di-
cendo. Quanquam autem animo iam erat alieniore
à Manichæis, tamen portū tenere nullū adhuc po-
terat. Et ex dubitatione illa, ut fit, in Academicas
opinionēs incidit, diu nihil affirmans de religione.
Quam

Q V A E S T. R H E T O.

Quàm multi nunc quoq; cum se euoluere ex disputationibus non possunt, prorsus fiunt ἀθεοί. Sed diuinitus ex hoc naufragio Augustinus ereptus est, quòd & matris lachrimæ pro eo interpellabant: & ipse, quanquam in dubitatione uersabatur, audire tamen bonos Doctores, ac legere sacras literas non destitit. Narrat se tunc in Plotini libros incidisse, in quibus fuerint quædam de natura Dei, & de uerbo eterno, quæ imitati sunt Philosophi, & astute transfulerunt ad sese, ut Christianæ doctrinæ authoritas extenuaretur. Sed tamen Augustinus ait, se deprehensa fraude, eos libros abiecisse, Mirum certamen in hac Historia conspicitur animi inquieti, omnia exquirentis et explorantis, ut ueritatem inueniat. Multa monet hoc exemplum, uidelicet doctrina & meditatione opus esse, & ad cognoscendam & ad retinendam ueritatem. Audiens igitur Ambrosium attentè ac diu, cum unà esset etiam mater, tandem Manichæam sectam apertè relinquit, & sententiam Euangelij amplectitur. Cogitat etiam de ducenda uxore, ablegata concubina. Aliquanto post, relicta artis professione, totum se dedit sacrarum literarum studijs, & ueris lachrymis deplorat priores suas tenebras. Tamdiu mater unà manet, donec Baptismo initiari filium uidit. Postea cum redire in patriam cuperet, nō uoluit ipse ab ea diuelli. Cumq;

mater

GEORG. MAIOR.

mater in itinere mortua esset, multa prius cum filio de immortalitate, de doctrina Christiana, de Ecclesie arumnis collocuta, ipse susceptum iter non omisit, rediensq; in Africam cum suis sodalibus, in patria aliquandiu tanquam in secessu uixit. Inde propter doctrinae famam euocatus est ab Episcopo Hippon. Valerio, ad munus Presbiterij: in qua functione cum scholae eius Ecclesiae praesesset, dicitur sodalicio illam regulam morum & exercitiorum praescripsisse, quae extat. Nec aliud tunc fuit, illud Collegium, nisi cetus scholasticus, ex quo liberum erat discedere omnibus, qui aliud uitae genus appetebat. Etsi autem soli Episcopi concionabantur, cum aderant, tamen Valerius iussit Augustinum sese praesente concionari: quod, quanquam grauatim faciebat Augustinus, ne Episcopi existimationem minueret, tamen postquam uidit serio hoc petere Episcopum, obtemperat. Ibi cum Manichaeos & Donatistas ita refutasset, ut pleriq; redirent ad sanitatem, reliqui uero oppido excederent, constituta tranquillitate eius Ecclesiae, Valerius se uiuo curat, hunc eligi Episcopum, ut prospiceret huius Ecclesiae incolumitati etiam in posterum. Id munus administrauit circiter quadraginta annos, quo tempore uaria ei cum multis haereticis certamina fuerunt. Magnam multitudinem ex Ethnicis etiam ad Euangelium pertraxit:

Q V A B S T. R H E T O.

traxit: quos facilius flexit, cum uiderent eius doctrinam diuinitus comprobari miraculis. Deleuit reliquias Arrianorum in tota uicinia, publicè reuincēs Foelicem Arrianum coram magistratu. Profligauit et Manichæos. Sed omnium durissimum certamen ei fuit cum Donatistis, qui non tantum concionibus & scriptis turbabant Ecclesias, sed manifesta uigra grassabantur. Erat factio Circumcellionum, qui per illam oram Africæ passim seditiose uagabantur & à se dissentientes alios interficiebant, aut male mulctabant. Hi tumultus edictis & seueritate Imperatorum, uix tandem sedati sunt. Maximè autem Augustino infesti erant Donatistæ, & ab ipso acerrimè refutabantur, & quia eius diligentia perfectum erat, ut Imperator seuitiam eorum coherceret, & facultates, quas Ecclesiæ ipsorum tenebant, transferrentur ad pias Ecclesias, ne impij doctores & eorum Satellites, qui in prouincia grassabantur, illis fruerentur. Cum autem sæpè cum illis congressus sit Augustinus, disputando in publicis Synodis, & coram Magistratibus: cum sæpè insidijs uita eius petita sit, hæc negocia & pericula duriter eum exercuerunt. Quare non existimemus fuisse ociosum Episcopum, aut tantum ceremonijs suis occupatū. Longe aliter de eo uiro sentiendum est, qui tunc ferè solus in excubijs fuit pro Ecclesia Christi, qui puritatem

GEORG. MAIOR.

ritatem doctrinae contra tot impias factiones, quae
multitudine & potentia instructae erant, & cum
pijs assiduum & ἀσπόνδον bellum gerebant, defen-
dit: qui consilia Ducum & Imperatorum in multis
rebus, quae ad publicam pacem pertinebant, guber-
navit. Extant enim multae eius ad praesides Epistolae,
grauiter scriptae, Cuius iudicium & Italicos Epis-
copos reueritos esse uidemus. Vt igitur Home. boni
principis officia complexus est hoc uersiculo. Ἀμ-
φότερον βασιλεὺς τε ἀγαθὸς κρατερός τε αἰχ-
μητής.

Sic de bono Episcopo dici potest.

Ἀμφότερον σωτὸς κοσμήτωρ ἰδ' ἀγορευ-
τής.

Vtraque arte opus est ei uiro, qui praest Eccle-
siae, ut sit ad docendum idoneus, ac prudens in iudi-
candis negocijs, in cauendis insidijs aduersariorum,
in tuenda tranquillitate Ecclesiae. Haec cum praesti-
terit Augustinus, fateri necesse est bene meritum
esse de Ecclesia Christi, lucent enim eius fides, con-
stantia, prudentia, uigilantia, in illis turbulentis
negocijs omnibus eius temporis.

Sed incidit tunc quaedam causa, in qua maxime
eminet eius eruditio spiritalis, & ad quam reliqua
certamina uidentur quasi quaedam rudimenta fuisse.

In hac

Q V A B S T. R E T H O.

In hac peculiare beneficium Dei conspicitur, quod per Augustinum Deus Ecclesie prestitit. Fuit quispiam Pelagius, Philosophia, ut arbitror, studiosus: qui dum accommodare Christianam doctrinam & Philosophiam conatur, astute corripit piam doctrinam. Docuit legem Dei posse impleri, gratiam Evangelij tantum esse legis cognitionem, naturam hominis integram esse ac sine peccato, homines iustos & beatos esse Legis impletione, & hac mereri remissionem peccatorum. Hæc, quia uidebatur Evangelium pulchrè congruere cum Philosophia & iudicio rationis, magno cum plausu excipiebantur in Italia, Gallia & Africa. Possidonius narrat, Innocentium Romanum Episcopum initio etiam non iniquum fuisse Pelagio. Sunt enim ex eo genere, quæ uocat Paulus $\tau\omega\delta\alpha\upsilon\alpha$ quæ blandiuntur rationi. Sed unus Augustinus non solum uidit quid esset mali, sed etiam magno studio refutare errorem cœpit. Cœgit Synodos, edidit plurima scripta, in quibus, penè sepultam doctrinam de gratia Christi renouauit: ac restituit illam peculiarem Ecclesie sapientiam de iustitia fidei ignotam mundo. De peccato originis clarius scripsit, quàm ante ipsum scriptores omnes. Origines inuexerat perniciosas interpretationes in Ecclesiam, de lege. Ex lege non iustificabitur omnis caro, id est, ex cæremonijs. Item litera, id est, historica

G E O R G. M A I O R.

historica interpretatio occidit. Spiritus, id est allegoria de moribus uiuificat. Hos lapsus Origenis tunc quoque magnum periculum erat deprehendere. Erant enim hæ interpretaciones passim receptæ, & mordicus tenebantur. Quare planè Prophetici spiritus fuit, unum uirum & uidere hos errores, & Paulò reddere genuinam sententiam, & audere à iudicijs superiorum dissentire. Sicut plurimi ei obiecerunt, cur unus auderet refragari superiorum sententijs magno consensu confirmatis. Ornatus est Augustinus miraculis quibusdam, expulit Demones, & quosdam egrotos sanauit. Sed hæc sunt longè præstantiora miracula, successus in gubernatione, & hæc iudicij rectitudo, & fidei constantia, quòd uidit Pauli sententiam de lege, de Peccato. De Iustitia fidei, & magno animi robore contra receptas persuasiones defendit. Tanta fuerat caligo, ut nec sermonis genus in sacris literis intelligeretur. Hæc ipsa uocabula, quæ sunt præcipua in Ecclesia, quas res propriæ significarent, ignorabantur, lex, Euangelium, peccatum, gratia, fides, litera, spiritus. Hæ tantæ tenebræ depulsæ sunt Augustini operæ, qui quidem illas tantas res perspicere & iudicare non potuisset, nisi exercitia peculiaria spiritus degustasset. Cum autem maximè opus sit Ecclesie uera istorum locorum explicatione, decet nos

Q V A E S T. R H E T O.

omnes agnoscere Dei beneficium, cuius donum erat, doctrinae renouatio, Debetur & ipsi Augustino gratia, qui literis mandauit ueram interpretationem, ut posteritatem admoneret. Dixi de precipuo Augustini merito sed breuius, quam magnitudo rei postulabat. Quod autem in tam difficilibus disputationibus interdum improprie aut incommodè loquitur, uenia ei danda est, temporum ista erant. Nam etas illa magis ad declamatoriam rationem dicendi, quam ad accuratas disputationes assuefacta erat. Et difficile erat ex tantis tenebris materias illas euoluere. Rebus uero haud dubie prorsus congruit cum sententia, quæ Dei beneficio rursus illuxit in hac schola, & quidem ipso monstrante. Omitto quam multa prudenter & dextrè responderit de uarijs negocijs. Reprehendit superstiosas opiniones de traditionibus humanis, monet non esse cultus Dei, & sine peccato omitti posse. Apparet tunc quoq; dubitasse multos, quid de militia & ciuilibus officijs sentiendum esset. Interrogatus igitur Augustinus rectè & dextrè respondit.

Haftenus tantum, ut doctorem laudauim: etsi hæc quidem præcipua Episcopi laus est, Non de ceteris uirtutibus dixi, quæ in gubernatione necessariae sunt: nondum de priuatis moribus. De utriusq; breuissime dicam. In gubernatione præcipua laus est

GEORG. MAIOR.

est iustitiæ, quæ uel seueritate utitur, cum causa postulat: uel lenitate, cum hæc est utilior. Etsi autem nihil fuit in Augustini natura tyrannicum, tamen ita lenis fuit, ut non nimis esset indulgens aut lentus, ut satis declarauit in multis causis. Calamensibus, qui seditiose impetum fecerant in Ecclesiam, non remittit omnino poenam, etiamsi eis deprecabatur Nestarius. Et quidem inquit, loquens de Ethnicis, se nolle ab ijs rogari, à quibus Christus non rogetur. Bonofacium Comitem se uere obiurgat, quòd duxit Ethnicam coniugem. Rursus multa leniter fecit. Non uult interfici militem, qui templum uiolauerat, sed iubet eum admoneri, & ad poenitentiam inuitari. Quidam donauerat certum fundum Ecclesie, post annum mutata uoluntate repetit tabulas. Augustinus ne cum homine perfidioso litigaret, tabulas reddit. Fuit & priuata uita plena optimorum exemplorum, pudicitie & temperantie. Odit maledicos: ut eius uersiculi testantur: fuisse amantem ueritatis, indicant libri Retractationum, quod suos errores ingenue fatetur & recantat. Egressus septuagesimum annum ætatis suæ, mortuus est, cum præfuisset Ecclesie annos quadraginta foeliciter. Accessit illa calamitas in ultima senectute. Vidit à Vandalis uastari Africam, qui cum passim omnia populati

Q V A E S T. R H E T O.

populati essent, cinxerunt obsidione urbem Hipponensem, in qua erat Augustinus, qui tunc luculentum illud opus scribebat, cui titulum fecit, contra Iulianum. Rogavit autem Deum. Ut uel depelleret hostes, uel se ex his miserijs euocaret ad immortalitatem, quia non posset esse spectator expugnationis. Decessit igitur Augustinus anno Domini quadringentesimo tertio, durante obsidione, ante captam urbem. Nec excussit ei fidem illa calamitas publica. Cum enim consulisset eum uicinus Episcopus de fuga, an querendae essent latebrae, iussit eum Augustinus non deserere Ecclesiam. Etsi enim ruebat imperium, tamen Deo Ecclesiam curae futuram esse. Atque ita occidit. Nam preces Augustini & aliorum piorum non erant irritae. Quanquam enim urbs Hipponensis capta est, tamen paulò post bellum sedatum est, cum Vandalis dati essent sedes in Africa, ac durarunt ibi Ecclesiae annos ferè ducentos post Augustinum. Alij solent addere comparationes in Epilogis laudationum, quorum consilium non admodum probo, nisi docendi causa fiat collatio. Prodest considerari, quid cuiusq; scripta nobis conducant. Augustini lectio prodest in illis materijs, quas tractauit, nec uero quisquam tractauit plures materias. Scripsit diligenter de Trinitate, refutauit, Manicheos & Arrianos. Docet nos de gratia, & de iustitia

GEORG. MAIOR.

stitia fidei in refutatione Pelagij. Docet de Ecclesia
in refutatione Donatistarum. Tantum de dogmati-
bus, & tam utilia, nec Hieronimus, nec quisquam
alius scripsit. Ceterum alij sancti uiri alijs uirtuti-
bus excelluerunt. Sed tamen anteferendi sunt illi,
qui in administratione, in periculis, in acie uersati
sunt, cum ceteri essent ociosi.

Recitavi historiam Augustini propter Adoles-
centes. Quod enim exemplum magis hortari nos
ad discendi curam potest, quam hæc ipsa historia?
Videmus qui fluctus excipiant eos, qui Ecclesiis
præfuturi sunt, nec posse gubernatores tantam mo-
lem sustinere sine magna doctrinæ copia & uarietate.
Tot ac tam uarias controuersias tractauit Au-
gustinus, quibus nullo modo par esse potuisset, nisi
& multiplici eruditione instructus fuisset, & assi-
duum studium adhibuisset, ut promoueret. Docet pia
pectora Spiritus sanctus, sed dona Dei discendo exci-
tanda & cumulanda sunt, sicut Paulus hortatur Ti-
motheum, ut sit assiduus in lectione, & addit. Non
negligas donum Dei, Ignauis dona Dei effluunt, si-
cut ostendit Parabola de Talento. Tempora etiam
nos moueant, ut in omnes bonas disciplinas, quæ
sunt Ecclesiæ necessariæ, maiore impetu incumba-
mus. Videtis enim non posse sine acerrimis dimi-
tionibus puritatem doctrinæ retineri. Conantur e-

Q V A E S T. R H E T O.

nim aduersarij multiplici Sophistica obruere. Nec desinit Diabolus subinde falsas opiniones serere, ut offundat incautis aliquid erroris, ut fecit in Paradiso. Quare subinde exoriuntur nouae discordiae, ac plane fit, ut in ueteri comœdia dicitur, ἀπερὸς πρὸς ἀτδρομ ἀλείφεται χεῖρετε ὑπκονίται. Est igitur opus Ecclesiae bonis & doctis uiris, quorum uoce & scriptis propugnari gloria Dei possit. Ad haec certamina uos praeparate. Nec uos iudicia indoctorum deterreant. Midae, Centauri, & uulgus partim contemnunt, partim oderunt literas: uerum eò maiore diligentia ab omnibus pijs & amantibus Ecclesiam, tuendae & ornandae sunt. Quare intueamur in exempla piorum, Pauli, Augustini, Ambrosij, & aliorum, qui cum fuerint studiosissimi, excitemus nos quoq; ad discendi curam, quam quidem praecipit Spiritus sanctus, inquiens, Verbum Dei inter uos abundet, dixi.

VITUPERATIO PHILIPPI Macedonis ad imitationem Aphthonij.

Exordium.

Non minus peccant, qui uitia non accusant, quàm qui uirtutes non laudant. Nam utrunq;

GEORG. MAIOR.

trunq; institutum suum quoddam lucrum secum ad-
portat: dum & boni premium, & mali poenam in-
ueniunt. Siquidem qui malè facere sustinent, eos &
malè audire nō est iniquum. Atq; adeo Philippum,
quanta malitia mortales omnes antecellit, tantò
quoq; iustus est, cum ab omnibus publice uitupera-
ri. Natus enim est scelestus hic ex ea gente, quæ in ^{Natio:}
ter omnes barbaros uilissima semper est habita,
quæq; ob ignauia inconstantiamq; nullas sedes certas
tenere potuit. Primum enim gens hæc, quia intolle-
rabilis erat, pulsa est ab Argiuis. Deinde cum diu
multumq; oberrassent, in regionē, quā nunc tenent,
sunt elati, sicut illinc melioribus cederent, hinc uero
se etiā peiores, hoc est, pessimos pellerent. Nā quòd
agris sunt expulsi, ignauia, quòd uero hic imbecil-
iores suis sedibus depulere, aliena rapiendi studio
factum est. Et cum ex gente ignominiosa oriundus ^{Patris.}
sit, tamen ex ciuitate magis etiam infami natus est.
Ut enim abiectissimi barbarorum censentur Mace-
dones, ita Macedonum eiusq; terræ uelut quedam
sentina est Pella, ut in qua ciuitate ne frugi quidem
seruorum ullus sit prouentus. Porrò ex tam barba-
ra terra nato Philippo, parentes maioresq; multo ^{Maiores &}
etiam illaudabiliore contigere. Nam erat huic ^{patres,}
uus eiusdem nominis, cui, quò minus eius terræ re-
gnum obtingeret, obstitit generis indignitas. Huic

I 4 successis

Q V A E S T. R H E T O.

Educatio,
institutio-
que, praua
indoles.

Vitia auaritia & tyrannidis,
perfidiaeque.

Res gestae.

Successit pater Amyntas, qui regnum alienis opibus tenuit. Pulsus enim in regnum reducere Athenienses, hi maiores, hi parentes Philippi. Is imaginibus conspicuus, etsi longo tempore pacis obses à patre datus, Athenis uixit, atque adeo in media Graetia est uersatus: tamen diuturna hac consuetudine, tam nihil barbariei feritatisque deposuit, ut barbaricum etiam luxum ac omnem uitae intemperiem, in medijs Graecorum institutis seruauerit. Imò cum Graecis ac barbaris rationes uiuendi sint diuersae, ipse tamen qua erat immanitate, in utraque gente idem, similem in dissimilibus institutis uitae prauitatem obtinebat. Ante omnia, ne aliunde quam unde uitae initia sumpsisset, perfidiam suam auspicaretur, suos ciues sibi in seruitutem primum redegit. Deinde finitimos quoque populos bello uexauit, ut breui temporis spacio & Pheonas, & Illirios imperio suo adijceret, Nam quod Triballos, gentem uel feris immaniolem sibi adiunxit, nihil mirum, quando insignis barbaries eum populum ei facile conciliabat, At tamen non quorum corpora bello coeperat, continuo & eorum animos pacis artibus sibi conciliare poterat. Quoniam subinde deficiebant: & quamquam uictoris crudelitatem horrebant, tamen rebellionem per omnes, penè dixerim noctes, somniabant, ut qui opere foris seruirent, intus cogitatione essent

GEORG. MAIOR.

essent liberi. Ad eum modum cum & populos barbaris uicinos sibi obnoxios fecisset, inde ad Græcos castra mouit, atq; adeo antequam ipsam Græciam inuaderet, ciuitates, quæ in Thracia Græcæ ditioris erant euertit. Sic potius Amphiboli, Pydna, Potidea uictorias cumulare adproperans non quieuit, donec Phæra, Pagasæ, Magnassæq; imò Thesaliæ ciuitates omnes barbaricæ seruitutis iugum acciperent, & generis ipsius uelut notam portare sustinerent. Operæ prætium autem est, & de beluæ istius morte aliquid commemorare. Nam cum diuina pariter & humana omnia subuerteret, & contra fœdorum sacrosanctam religionem plerisq; sociorum acerba imperaret, Dijs fœderum raptorum ultores dignum factis exitium tyranno dederunt. Neq; enim in prælio pugnans cecidit, quò fortissimum aliquem mortis suæ testem reliquisset, sed in medio turpium uoluptatum gurgite suffocatus, se dignum sepulchrum in earum fœditate inuenit. uidelicet, ut quemadmodum eius uita, sic & mors in- Motus,
Comparatio. temperantiæ fœdum exemplum posteris esset. Iam uero quæ terra tam immane monstrum produxit unquam, quod cum hoc Tyranno rectè comparare queas? Sane Homerus cum extremæ crudelitatis imaginem pingere statuisset, Echetum quendam nobis delineauit, ut qui inaudita quadam humani sanguinis

Q V A E S T. R H E T O.

guinis siti, hospitibus suis aures atq; nares truncauit: At Philippus non nares, non aures, non digitos, non manus, non pedes, non deniq; aliquam corporis partem abscidit, sed homines totos, atq; adeo populos uniuersos, atq; ciuitates ipsas deuorauit: ut quanto acerbius est totum quam partem interire, tauto inmanior Echeto Philippus sit censendus. Nullus certe modus iniuriarum Philippi. Sed tamen orationis huius nostrae finem aliquem statuamus oportet.

DE DEMONSTRATIONE factorum & rerum.

Quibus orationis partibus utimur in factorum & rerum demonstratione?

Exordio, Narratione, quae tamen saepe omittitur, et eius loco ponitur propositio, maxime si de facti historia constet.

Confirmationis loci sunt, honestum, utile, facile, difficile, necessarium, possibile.

Utilitas et facilitas petitur à circumstantijs. quae sunt.

GEORG. MAIOR.

sunt. Quis, quid, ubi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando.

Confutatio, constat locis contrarijs, qua tamen raro in hoc genere utimur.

Peroratio constat enumeratione & effectu. Exemplum Demonstrationis facti, Ciceron. oratio pro M. Marcello: rei uero declamatio Erasmi de re medica.

ORATIO PRO M. MARCELLO, diligenter distributivis omnibus membris ac locis à Phi. Melan.

ORATIO pro Marco Marcello habet duas causas prior est gratiarum actio, pro restituito Marcello. Altera est purgatio quarundam suspicionum Caesaris, cuius uitae insidiari quidam dicebantur. Itaq; non ad unum genus pertinet oratio, Sed prior pars est generis Demonstratiui. Laudatur enim Caesaris factum. Et finis est cognitio, uidelicet ut Caesar intelligat, suum beneficium Marcello gratum esse, & ut alij dignitatem pulcherrimi & humanissimi facti intelligant. Quibus autem argumentis constat ea pars, qui cōmunes loci de moderatione

Q V A E S T. R H E T O.

deratione adhibenda, in magna potestate rerum, ad
 spersi sint, postea dicam.

Altera pars orationis pertinet ad genus Iudici-
 ale, ad statum coniecturalem. Probat enim suspici-
 ones illas inanes esse. Deinde addit concessionem:
 fieri posse, ut sint verae, ideo opponit consilium con-
 tra insidias ualiturum: hortatur, ut muniat se prae-
 sidijs, & addit rationes, sumptas ex locis communi-
 bus, ex Reipub. necessitate & Principis officio. Est
 autem tota oratio plena grauissimarum sententia-
 rum, quae ex omnibus doctrinis de mutationibus re-
 rum publicarum sumptae sunt. Et genus orationis
 mollissimum est, & aliquando minus ambitiosum,
 in compositione, quam in alijs orationibus longio-
 ribus.

Exordium
 a tempore
 & causa di-
 cendi sum-
 ptum.

Ratio

D iuturni silentij P. C. quo erā his
 temporibus, non timore aliquo,
 sed partim dolore partim verecundia,
 finem hodiernus dies attulit: idemq; i-
 nitium quæ vellem, quæq; sentirem,
 meo pristino more dicendi. Tantam
 enim mansuetudinem, tam inusitatam
 inauditamq; clementiam, tantum in
 summa potestate rerum omnium mo-
 dum,

GEORG. MAIOR.

dum, tam denique incredibilem sapientiam ac penè diuinā, tacitus nullo modo præterire possum. M. enim Marcellulo vobis P. C. Reiquepub. reddito non solum illius, sed meam etiam vocem, & authoritatem, & vobis & Reipublicæ conseruatam, ac restitutam puto. Translatio

Dolebam etiam P. C. ac vehementer angebar, cum viderem virum talem, qui in eadem causa, in qua ego fuissetem, non in eadem esse fortuna: nec mihi persuadere poteram, nec fas esse ducebam, versari me in vestro veteri curriculo, illo æmulo atque imitatore studiorum ac laborum meorum, quasi quodam socio à me & comite distracto. Ergo & mihi & meæ pristinae virtutæ consuetudinem C. Cæsar interclusam aperuisti, & his omnibus ad bene de omni Republica sperandum, quasi signum aliquod sustulisti. Conclusio.

Intellectum est enim mihi quidem
in

Q V A E S T. R H E T O.

in multis, maxime in me ipso, sed paulo ante in omnibus, cum M. Marcelum Senatui, Reipublicæ concessisti, commemoratis præsertim etiam offensionibus, te, auctoritatem huius ordinis, dignitatemque Reipublicæ tuis vel doloribus, vel suspicionibus anteferre. Ille quidem fructum omnis antea actæ vitæ hodierno die maximum coepit, cum summo consensu Senatus, tum præterea iudicio tuo gravissimo, & maximo: ex quo profecto intelligis quanta in dato beneficio sit laus, cum in accepta tanta sit gloria. Est verè ille fortunatus, cuius ex salute non minor penè ad omnes, quàm ad illum ventura sit lætitia, pervenerit, quod ei quidem meritò atque optimo iure contigit. Quis enim est illo aut nobilitate aut probitate, aut optimarum artium studio, aut innocentia, aut vlllo genere laudis præstantior?

SEQVI

GEORG. MAIOR.
SEQVITVR DE
Distributio.

Exordium instituitur à causa dicendi seu agendi: & initio auctum est occupatione, diu enim nihil egerat Cicero, propterea quòd propter ruinam partium decebat eum lugere amicos. Ad hæc minus gratie atq; authoritatis tum habebat. Nunc igitur addit causam, quare contra suum morem ceperit iam dicere. Et hinc sumitur exordij propositio, ut postea causa dicendi exponatur.

Propositio: cum hæcenus causas nullas dixerim, hodie primum renouo ueterem meam dicendi consuetudinem. Ratio sumitur ex loco communi. Quia egregias uirtutes naturaliter sequitur laus et prædicatio, ideo dicit. Non possum facere quin prædicem Cesaris uirtutem & moderationem. Deinde sequitur expositio proximæ rationis, scilicet, qua in re Cesar fuerit moderatus, uidelicet in restituendo Marcello. Idq; beneficium exaggerat, & transfert primum ad se, deinde ad Rempublicam: ita fit duplex translatio. Transfert enim Cicero exemplum ad se, & ad Rempub. Quia Cesar hoc exemplo ostendit, se tales uiros in Repub. retinere uelle, & eorum authoritatem rursus excitare. Sequitur igitur Conclusio. Primum de se, deinde de Republica.

Primum

Q V A E S T. R H E T O.

Primum ait ad se pertinere beneficium, quia restitutum socio, iterum ad dicendum redeat. Nam restituito oratore, addit Ciceroni animum, quod oratoribus iterum concessurus esset locum in Republica. Deinde addit de Republica, quòd beneficium ad totam pertineat Rempublicam. Quia Caesar cum priuatas iniurias condonet Senatui, declarat, se, Senatū et Rempublicam incolumen uelle seruare. Atq; hæc pars exordij propemodum in hoc Syllogismo uersatur.

Magna uirtus non potest dissimulari. Caesar insigni clementia & moderatione utitur erga Marcellum, me, & Rempublicam.

Ergo redeo ad dicendum. Postea fit amplificatio beneficij ex persona Marcelli. Honorificum est Marcello, quòd à Senatu tanti fit, ut pro eo deprecetur: item quòd tu eum dignum iudicas restitutione. Ergo ex natura correlatiuorum, Si gloriosum illi est accipere hoc beneficium, tibi dari gloriosius est, ἐπιφώνημα. Marcellus est fortunatus, cum ipse letitia pariat publicam letitiam. Amplificatio à dignitate Marcelli: dignus est hæc fortuna, quia est nobilis & uirtute præstans.

Textus Orationis.

Nullius est tantum flumen ingenij, nulla dicendi aut

GEORG. MAIOR.

di aut scribendi tanta uis, tantaq; copia, quæ non dicam exornare, sed enarrare C. Cæsar res tuas gestas possit: tamen hoc affirmo, & hoc pace dicam tua, nullam in his esse laudem amplioem, quàm eam, quam hodierno die consecutus es.

Distributio Textus.

Hæc oratio non habet narrationem facti, quia res nota erat. Incipit igitur causam à propositione: & propositio facta est per comparisonem. Quamquam multa gessisti, & cum summa laude, tamen ex restitutione Marcelli multò maiorem laudem es adeptus, quàm ex alijs rebus bello gestis.

Textus Orationis.

Soleo sæpè ante oculos ponere, idq; libenter crebris usurpare sermonibus. Omnes nostrorum imperatorum, omnes exterarum gentium, potentissimorumq; populorum, omnes clarissimorum res gestas cum tuis, nec contentionum magnitudine, nec numero præliorum, nec uarietate regionum, nec celeritate conficiendi, nec dissimilitudine bellorum posse conferri. Nec uero disiunctissimas terras citius cuiusquam passibus potuisse peregrari quàm tuis, non dicam cursibus, sed uictorijs illustratæ sunt, quæ quidem ego nisi tam magna esse fatear, ut ea uix cuiusquam mens aut cogitatio capere possit, amensim.

K

sim.

Q V A E S T. R H E T O.

sim. Sed tamen sunt alia maiora. Nam bellicas laudes solent quidem extenuare uerbis, easq; detrahere ducibus, communicare cum militibus, ne propriae sint Imperatorum: & certè in armis militum uirtus, locorumq; opportunitas, auxilia sociorum, classes, commeatus multum iuuant. Maximam uero partem quasi suo iure fortuna sibi uendicat, & quicquid prosperè gestum est, id penè omne ducit suum. At uero huius gloriae C. Caesar, quam es paulò antè adeptus, socium habes neminem, totum hoc, quantumcunq; est, quod certè maximum est, totum est, inquam, tuum. Nihil tibi ex ista laude centurio, nihil Praefectus, nihil cohors, nihil turma decerpit. Quinetiam illa ipsa rerum humanarum domina fortuna, in istius se societatem gloriae non offert, tibi cedit, tuam esse totam & propriam fatetur. Nunquam enim temeritas cum sapientia commiscetur, nec ad consilium casus admittitur.

Distributio textus.

Primum argumentum ex causis sumptum est. Estq; Enthymema. Res bellicae non sunt propriae nostrae, & magna ex parte ne quidem consilio reguntur. At clementer facta sunt propriae nostra, & ratione tantum fiunt. Igitur sunt honestiora. Sed conclusio differtur, & ratio consequentiae omissa est, Nam sensus communis eam offert, quia neq; alienaris

GEORG. MAIOR.

alienam laudem nobis pariunt, neq; illa quæ non res
guntur consilio.

Preponit autem Enthymemati concessionem, in
qua res bellicas Cesaris amplificat. Quia enim præ-
fert hanc Domesticam laudem, ne nimium uideretur
extenuare res bellicas, proderat ea prius ornari at-
que laudari.

Textus Orationis.

Domuisti gentes immanitate barbaras, multitu-
dine innumerabiles, locis infinitas, omni copiarum Secundum
argumen-
tum a diffi-
cultate.
genere abundantes, Sed tamen ea uicisti, quæ & na-
turam & conditionem ut uinci possent, habebant,
Nulla est enim tanta uis, tanta copia, quæ non ferro
ro, ac uiribus debilitari, frangiq; possit. Verum a-
nimus uincere, iracundiam cohibere, uictoriam
temperare, aduersarium nobilitate, ingenio, uirtu-
te præstantem, non modò extollere iacentem, sed
etiam amplificare eius pristinam dignitatem, hic
quæ faciat, non ego eum summis uiris comparo, sed
similimum Deo iudico.

Distributio textus.

Secundum argumentum à difficultate sumitur:
Difficilius & gloriosius est iram uincere, præser-
tim in uictoria, quàm bello hostes atq; urbes capere.
Alibi hostes bello superasti, hic uicisti iracundiam.

K 2 Igitur

Q V A E S T. R H E T O.

Igitur hoc factum difficilius & gloriosius est. Sed hæc conclusio paulò post sequetur. Hæc est sententia duorum argumentorum. Cicero etsi non astrinxit formis Dialecticis, tamen ita recitat, ut membra Dialecticæ formæ agnosci possint, & tamen sermo liberior est. Cæterum addit ornamenta, sententias ex locis communibus sumptas, & compositionem, quæ agnosci facillè possunt, cognitæ principalibus membris.

Textus Orationis.

Conclusio
figura cor-
cessione.

Collatio
virtutum
pacis &
belli.

Amplifica-
tio ex mi-
nore.

Itaq; C. Cæsar bellicæ tuæ laudes celebrabuntur, illæ quidem non solum nostris, sed penè omnium gentium literis atq; linguis: neq; ulla unquam ætas de tuis laudibus conticescet: sed tamen eiusmodi res nescio quomodo, etiam dum laudantur, aut dum leguntur, obstrepi clamore militum videntur, & tubarum sono. At uero cum aliquid clementer, mansuete, iuste, recte moderate, sapienter factum, in iracundia præsertim, quæ est inimica consilio, & in uictoria, quæ natura insolens, & superba est, aut audiuimus, aut legimus: quo studio incendimur, non modò in gestis rebus, sed etiam in factis, ut eos sæpe, quos nunquam uidimus, diligamus. Te uero, quem præsentem intuemur, cuius mentem, sensusq; & os cernimus, ut quicquid belli fortuna reliquum Reipublicæ fecerit, id esse saluum uelis, quibus laudibus efferemus.

GEORG. MAIOR.

offeremus, quibus studijs prosequemur, qua beneuo-
 lencia complectemur! Parietes medijs fidijs C. Cæ-
 sar, ut mihi uidetur, huius curiæ tibi gratias agere
 gestiunt: quod breui tempore futura sit illa autho-
 ritas in his maiorum suorum & suis sedibus. Equi-
 dem cum Marci Marcelli uiri optimi, & comme-
 morabili pietate ac uirtute præditi, lachrymas mo-
 dò uobiscum uiderem, omnium Marcellorũ meum
 pectus memoria effodit, quibus tu etiam mortuis
 M. Marcello conseruato, dignitatem suam reddidi-
 sti, nobilissimamq; familiam iam ad paucos reda-
 ctam, penè ab interitu uendicasti. Hunc tu igitur

Repetitio
 conclusio-
 nis

tionibus iure antepones. Hæc enim res unius est
 propria Cæsaris, cetera duce te gesta magnæ illæ
 quidem, sed tamen multo magnoq; comitatu. Huius
 autem rei tu ipse es & dux & comes, quæ quidem
 tanta est, ut ei nulla sicut trophæis, monumentisq;
 tuis finem allatura sit ætas: nihil enim est opere aut

Tertium
 argume-
 tum a per-
 petuitate.

manufactum, quod aliquando nõ conficiat, & con-
 sumat uetustas. At uero hæc tua iustitia, & lenitas
 animo florescet quotidie magis ita quantum operi-
 bus tuis diuturnitas detrahet, tantum afferat laudi-
 bus. Et cum cæteros quidem omnes, uictores bello-
 rum ciuiliũ iam antè pietate & misericordia ui-
 ceris, hodierno uero die te ipsum uicisti.

Q V A E S T. R H E T O.

Distributio textus.

Conclusio est duorum argumentorum, quæ supra recensuit. Ergo hæc moderatè facta sunt laudabiliora. Sed Cicero auxit conclusionem, repetita concessione de bellicis laudibus, his postea opponit moderate facta. Et tota res sumpta est ex loco communi, ex collatione uirtutum Castrensium, & aliarum uirtutum. quæ, quia sunt mitiores, naturaliter blandiuntur magis hominibus quàm alteræ. Valent enim tantum ad bonitatem, seu ad benefaciendum, non ad nocendum. Quare suauiores & amabiliiores sunt.

Amplificat conclusionem ex minore. Hæc bonitas delectat etiam in absentibus & in personis fictis, quantò magis in te presente. Quia uirtus est quidem ipsa amabilis, etiamsi mortuis aut fictis personis tribuatur, sed tamen efficacius mouet animos, cum ipsi presentes ea fruimur. Sequitur $\pi\epsilon\omicron\sigma\omega\pi\iota\alpha$, Curia sentit hanc nostram lætitiã, & gaudet te restituere Rempublicam restitutis Senatoribus. Aliud $\omega\acute{\alpha}\theta\theta$, Mortui gaudent conseruari familias. Deinde repetit conclusionem breuiter, & mox attexit tertium argumentum.

Durabilis laus est amplior. Hæc laus quam consecutus es hac bonitate, non est quidem ornata trophæis,

GEORG. MAIOR.

phæis, & statuis, sed est in animis posita, & perpetua. Quia insignem uirtutem semper amant semper admirantur homines, ideo hæc laus est amplior quàm ulla trophæa.

Quartum argumentum habet collationem ciuiliū uictoriarum, quæ plurimum ualent, & ex ipsis officijs & exemplis summorū principū sumpta est.

Textus Orationis.

Vereor ut hoc, quod dicam, non perinde intelligi auditu possit, atq; ego ipse cogitans sentio, ipsam uictoriam uicisse uideris, cum ea quæ illa erat adepta, uictis remisisti. Nam cum ipsius uictoriæ conditione iure omnes uicti occidissimus, clementiæ tuæ iudicio conseruati sumus. Rectè igitur uenus inuictus es, à quo etiam ipsius uictoriæ conditio, uisq; deuicta est. At qui hoc C. Caesaris iudicium P. C. quàm late pateat, attendite. Omnes enim, qui ad illa arma fato sumus nescio quo Reipublica misero funestoq; compulsi, & si aliqua culpa tenemur erroris humani, à scelere certè liberati sumus. Nam M. Marcellum deprecantibus uobis Reipub. conseruauit, memet mihi, & item Reipub. nullo deprecante, & reliquos amplissimos uiros, & sibiipsis & patriæ reddidit, quorum & frequentiam & dignitatem hoc ipso cōfessus uidetis. Non ille hostes induxit in curiam, sed indicauit à plerisque

Q V A E S T. R H E T O.

ignoratione potius & falso atq; inani metu, quàm cupiditate aut crudelitate ciuile bellū esse susceptū, quo quidem bello semper de pace agendum audiendumq; esse putavi, semperq; dolui non modo pacem, sed orationem ciuium pacem efflagitantium repudiari. Neq; enim ego illa nec ulla unquàm secutus sum arma ciuilia, semperq; mea consilia pacis, & togæ socia, non belli, atq; armorum fuerunt: hominem sum secutus priuato officio non publico, tantūq; apud me grati animi fidelis memoria ualuit, ut nulla non modo cupiditate, sed ne spe quidem prudens, & sciens tanquam ad interitum ruerem uoluntarium, quod quidem meum consilium minime obscurum fuit. Nam & hoc in ordine integra re multa de pace dixi, & in ipso bello eadem etiam cū capitis mei periculo sensi. Ex quo nemo erit tam iniustus rerum aestimator, qui dubitet, quæ Cæsaris uoluntas de bello fuerit, cum pacis authores conseruandos statim censuerit, cæteris fuerit iratior.

Distributio textus.

Amplificat quartum argumentum, Primum posita Propositione, quòd mitigauerit crudelitatem uictoriæ, quod uidelicet nemo præter Cæsarem antè fecit unquàm in ista Republica.

Et commoratur in hoc loco, cōmemorans quàm multos conseruauerit Cæsar, quibus iure irasci potuit,

GEORG. MAIOR.

tuit, Et amplificat hunc locum dupliciter, Primum
ait, ipsum Cæsarem, cum conseruaret aduersarios
& pristinae dignitati restituit, significare, quòd non
sint improbi Ciues, quòd errore lapsi sint. Deinde
ipsi Cæsari tribuit studium pacis. Ratiocinatur eum
pacem maluisse, quia nunc studeat conseruare pacis
autores, Hæc coniectura ex effectu prudentissime
cogitata, mirificè hîc ualet.

Textus orationis.

Atq; id minus mirum uideretur fortasse tum, Amplificat
a tempore.
cum esset incertus exitus, & anceps fortuna belli.

Qui uero uictor pacis authores diligit, is profecto
declarat, maluisse se non dimicare, quàm uincere,

Atq; huius quidem rei M. Marcello sum testis. Exemplum
stri enim sensus, ut in pace semper sic tum etiam

in bello congruebant. Quoties ego eum & quanto

cum dolore uidi, cum insolentiam certorum homi-

num, tum etiam ipsius uictoriae ferocitatem exti-

mescentem? Quòd gratior tua liberalitas C. Cæsar no-

bis, qui illa uidimus, debet esse. Non enim iam cau-

se sunt inter se, sed uictoriae comparandæ. Vidimus

tuam uictoriam præliorum exitu terminatam, gla-

dium uagina uacuum in urbe non uidimus. Quos a-

missimus ciues, eos Martis uis perculit, non ita uicto-

riae, ut dubitare debet nemo, qui multos, si fieri pos-

set, C. Cæsar ab inferis excitaret, quoniam ex ea-

K 5 dem acie

Q V A E S T . R H E T O .

dem acie conseruat quos potest. Alterius uero par-
tis, nihil amplius dicam, quàm id quod omnes uere-
bamur, nimis iracundam fuisse futuram uictoriam.
Quidam enim non modo armatis, sed interdum etiam
ociosis minabantur. Nec quid quisque sensisset, sed ubi
fuisset, cogitandum esse dicebant, ut mihi quidam
uideantur Dij immortales, etiamsi poenas à populo
Rom. ob aliquod delictum expetiuerint, qui ciuile
bellum tantum & tam luctuosum excitauerunt,
uel placati iam, uel etiam faciatu aliquando omnem
spem salutis ad clementiam uictoris & sapientiam
contulisse. Quare gaude tuo isto tam excellenti bo-
no, & frueri, cum fortuna & gloria, tum etiam
natura & moribus tuis, ex quo quidem maximus
est fructus iucunditasque sapienti: cetera cum tua
recordabere, etsi persepe uirtuti, tamen plerumque
foelicitati tuae gratulabere. De nobis quos in Re-
publica tecum simul saluos esse uoluisti quotiens co-
gitabis, totiens de maximis tuis beneficijs, totiens
de mirabili liberalitate, totiens de singulari sapi-
entia tua cogitabis, quae non modo summa bona,
sed nimirum audebo uel sola dicere. Tantus est e-
nim splendor in laude uera, tanta in magnitudine
animi & consilij dignitas, ut haec à uirtute donata,
cetera à fortuna commodata esse uideantur. Noli
igitur in conseruandis bonis uiris defatigari, non
cupiditate

GEORG. MAIOR.

cupiditate praesertim, aut prauitate aliqua lapsis
sed opinione officij stulta fortasse, certe non impro-
ba, & specie quadam Reipublicae. Non enim culpa
tua est, si te aliquid timuerunt. Contraq; summa
laus, quod pleriq; minime timendum esse senserunt.

SECUNDA PARS.

Nunc uenio ad grauissimam querelam & atro-
sissimam suspicionem tuam, quae non tibi ipsi ma-
gis, quam cum omnibus ciuibus, tum maxime no-
bis, qui à te seruati sumus, prouidenda est. Quam
etsi spero esse falsam, nunquam tamen uerbis exte-
nuabo. Tua enim cautio, nostra cautio est, ut si in
alterutro peccandum sit, malim uideri nimis timi-
dus, quam parum prudens. Sed quis nam est iste tam
demens? de tuis ne? tametsi qui magis sunt tui, quam
quibus tu salutem insperantibus reddidisti? an ex eo
numero, qui unà tecum fuerunt? Non est credibilis
tantus in ullo furor, ut quo duce omnia summa sit a-
deptus, huius uitā non anteponat suae. At si tui nihil
cogitant sceleris, cauendū est, ne quid inimici, Qui?
omnes enim qui fuerunt, aut sua pertinacia uitam a-
miserunt, aut tua misericordia retinuerunt: ut aut
nulli supersint de inimicis, aut qui super fuerunt, a-
micissimi sint. Sed tamen, cum in hominum animis
tanto

Transitio.
Amplificat
a communi
periculo.

Occupatio

Dilemma.

Dilutio p[ro]
m[er]itis partis.

Occupatio

Q V A E S T. R H E T O.

tante latebræ sint, & tanti recessus augeamus sane
 superstitionem tuam, simul enim augebimus & di-
 ligentiam. Nam quis est omnium tam ignarus re-
 rum, tam rudis in Republica, tam nihil unquam nec
 de sua, nec de communi salute cogitans? qui non in-
 telligat tua salute contineri suam? & ex unius tui
 vitam pendere omnium? Equidem dies noctesq; de
 te, ut debeo, cogitans, casus duntaxat humanos, &
 incertos euentus ualetudinis, & naturæ communis
 fragilitatem extimesco, doleoq; cum Respublica im-
 mortalis esse debeat, eam in unius mortalis anima
 consistere. Si uero ad humanos casus, incertosq; e-
 uentus ualetudinis, sceleris etiam accedat, insidia-
 rumq; consensio, quem Deum, etiamsi cupiat, opi-
 tulari posse Reipublicæ, credamus? Omnia sunt ex-
 citanda tibi, C. Cæsar uni, quæ iacere sentis belli
 ipsius impetu, quod necesse fuit perpulsa atq; pro-
 strata, constituenda iudicia, reuocanda fides, com-
 primendæ libidines, propaganda soboles, omnia,
 quæ delapsa iam fluxerunt, seueris legibus uinci-
 enda sunt. Non fuit recusandum in tanto ciuili bel-
 lo, tantoq; animorum ardore, & armorum, quin
 quassata Respublica quicumq; belli euentus fuisset,
 multa perderet, & ornamenta dignitatis, & præ-
 sidia stabilitatis suæ, multaq; uterq; dux faceret, ar-
 matus, quæ idem togatus prohibuisset, quæ quidem
 tibi

Adhorta-
 tio,

GEORG. MAIOR.

tibi nunc, tibi omnia belli uulnera sananda sunt, quibus præter te mederi nemo potest.

Distributio Textus.

Amplificatio à tempore, quòd parcere authoribus pacis post uictoriam plus sit, quàm cum exitus adhuc incertus est, Addidit de Marcello, quòd is quoq; fuerit author pacis: id exemplum pertinet ad Enthymema supra positum.

Deinde confert Cæsarem cum aduersarijs, qui non fuerant tam moderati in uictoria futuri.

Epiphonema, à causa, quòd diuinitus acciderit, alioqui enim funditus perituram fuisse Rempublicam, nisi tam moderatus uictor contigisset.

Sequitur conclusio principalis totius primi negocij, continens laudem huius clementiæ & adhortationem, ut pergat seruare ciues.

Deinde accedit ad alterum negocium huius orationis uidelicet ad purgationem suspicionum Cæsaris. Vbi primum est insiciatio. Non est credibile quenquam insidiari uitæ Cæsaris. Ratio habet δίσχυμα, nec tui nec hostes possunt insidiari. Postea addit concessionem.

Sed sint tamen aliqui tam improbi, qui te saluum esse nolint. Huic concessionem opponit locum firmiterem, scilicet adhortationem de cauendo.

Addit

Q V A E S T. R H E T O.

Addit rationes ex necessitate Reipublicae. Non potest restitui Respublica nisi à te uno. Igitur debes te Reipublicae seruare.

Textus.

Confutatio
eius vocis-
quam cre-
bro vsurpa-
re solebat
Cæsar.
Concessio.

I.
N A T V-
R Æ.

A causa fi-
nali.

II.
G L O R I-
Æ.

Inuersio.

Itaq; illam tuam præclarissimam & sapientissi-
mam uocem inuitus audiui: satis te diu uel naturæ
uixisse, uel gloriæ. Satis si ita uis naturæ fortasse, ad-
do etiam si placet gloriæ: at quod maximum est, pa-
triæ certe parum. Quare omitte quæso istam docto-
rum hominum in contemnenda morte prudentiam,
noli nostro periculo sapiens esse. Sæpe enim uenit
ad aures meas, te idem istud nimis crebrò dicere: sa-
tis te tibi uixisse. Credo, sed tum id audirem, si tibi
soli uiueres, aut si tibi etiam soli natus esses: nun-
cum omnium salutem ciuium, cunctamq; Rempub-
restuæ gestæ complexæ sint, tantum abes à perfecti-
one maximorum operum, ut fundamenta, quæ cogi-
tas, nondum ieceris. Hic tu modum uitæ tuæ, non sa-
lute Reipublicæ, sed æquitate animi definies.

Quid? si istud ne gloriæ quidem tuæ satis est, cui-
us te esse auidissimum, quamuis sis sapiens, non ne-
gabis. Parum ne igitur inquires, gloriam magnam
relinquemus? imò uero alijs, quamuis multis, satis
tibi uni parum. Quicquid enim est, quamuis am-
plum sit, id parum est tunc, cum est aliquid ampli-
us, Quod si rerum tuarum immortalium C. Cæsar

hic

GEORG. MAIOR.

hic exitus futurus fuit, ut de uictis aduersarijs Rem-
 pub. in eo statu relinqueres, in quo nunc est, uide
 queso, ne tua diuina uirtus admirationis plus sit ha-
 bitura, quam gloria. Siquidem gloria est illustris,
 ac peruagata multorum & magnorum uel in suos
 ciues, uel in patriam, uel in omne genus hominum
 fama meritorum. Hæc igitur tibi reliqua est pars,
 hic restat actus, in hoc elaborandum est, ut Rempu.
 constituas, eaq; tu in primis composita, summa tran-
 quillitate & ocio perfruare, Tum te, si uoles, cum
 & patriæ quod debes, solueris, & naturam ipsam
 expleueris facietate uiuendi, satis diu uixisse dicito.
 Quid enim est hoc omnino ipsum diu, in quo est a-
 liquid extremum, quod cum uenerit, omnis uolup-
 tas præterita pro nihilo est, quia postea nulla futu-
 ra sit. Quanquam iste tuus animus nunquam his an-
 gustijs, quas natura nobis ad uiuendum dedit, con-
 tentus fuit: semper immortalitatis amore flagrauit.
 Nec uero hæc tua uita dicenda est, quæ corpore &
 spiritu continetur: illa inquã, illa uita est tua Cæsar,
 quæ uigebit memoria seculorum omniũ, quam po-
 steritas alet, quam ipsa eternitas semper intuebi-
 tur, Huic tu inseruias, huic te ostentes oportet: quæ
 quidem, quæ miretur iam pridem multa habet, nunc
 etiã quæ laudet expectat. Obstupescant posteri certa
 Imperia, Prouincias, Rhenum, Oceanum, Nilum,
 pugnas

A definitio-
 ne gloriæ.

Conclusio
 adhortato-
 ria ad con-
 stituendam
 Rempubli.

III.
 DIV.

Confutat
 tertiam par-
 tem Cæsari-
 anæ uocis &
 natura men-
 tis.

IIII.
 VIXI.

A definitio-
 ne uitæ.

Q V A E S T. R H E T O.

pugnās innumerabiles, incredibiles uictorias, monumenta, munera, triumphos audientes, legentes tuos. Sed nisi hęc urbs stabilita tuis consilijs, & institutis erit, uagabitur modò nomen tuum longe atq; late, sedem quidem stabilem & domicilium certum non habebit. Erit inter eos etiam qui nascentur, sicut inter uos fuit, magna dissensio, cum alij laudibus ad coelum res tuas gestas efferent, alij fortasse aliquid requirent, idq; uel maximum, nisi belli ciuilibus incendium salute patrię restinxeris, ut illud fati fuisse uideatur, hoc consilij. Serui igitur ijs etiam iudicibus, qui multis post seculis de te iudicabunt, & quidem haud scio an incorruptius, quàm nos, Nam & sine amore, & sine cupiditate, & rursus sine odio, & sine inuidia iudicabunt. Id autem, etiamsi tunc ad te, ut quidem falso putant, non pertinebit, nunc certe pertinet, te esse talem, ut tuas laudes obscuratura nulla unquam sit obliuio.

Distributio Textus.

Amplificat institutam adhortationem confutatione cuiusdam dicti, quòd primùm reprehendit ex causis finalibus, Satis uixisti naturę & glorię, sed non patrię, quia Reipublicę adhuc opus est tua calamitate.

Secundo sequitur inuersio de gloria, Imo nec glorię satis uixisti, & ratio sumitur ex definitione,
Perfecta

GEORG. MAIOR.

Perfecta est gloria, quam pariunt insignia merita erga homines: illa non est uere gloria, si quis quamlibet magnas res gesserit, & relinquat Rempub. in periculo.

Tu ita demum bene mereberis de toto genere humano, cum hanc Rempub. constitueris. Igitur tunc demum dicito, te satis diu uixisse gloriae, cum Rempub. constitueris.

Tertio repræhendit particulam, diu, ex collatione uitæ perituræ. Est q; propositio. Non debes tempus uitæ desitutum respicere, sed eternitatem.

Postremo non laudabit te posteritas, si nullam aut dissipatam Rempub. reliqueris: Tunc enim nulla erit posteritas. Ergo da operam ut eam constituas.

Textus.

Diuersæ uoluntates ciuium fuerunt, distractæq; sententiæ. Non enim consilijs solum & studijs, sed armatis etiam & castris dissidebamus: erat autem obscuritas quædam, erat certamen inter clarissimos duces: multi dubitabant, quid optimum esset, multi quid sibi expediret, multi quid deceret, nonnulli etiam quid liceret. Perfuncta est Respub. hoc misero fataliq; bello: uicit is, qui non fortuna inflammaret odium suum, sed bonitate leniret, neq; omnes, quibus iratus esset, eosdem etiam exilio, aut morte

Redit ad secundam partem orationis, neminem Cæsaræ vitæ infidiari,

L dignos

Q V A E S T. R H E T O.

Amplifica-
tio à loco
communi
ingrati-
tudinis.

Epilogus
secundæ
partis ora-
tionis.

Adhorta-
tio vt peri-
culo caueat

Peroratio
primæ par-
tis in grati-
arum actio-
ne, qua
gratias agit
Cæsari pro
restituto
Marcello.

dignos iudicaret. Arma ab alijs erepta sunt, ingrat-
tus est iniustusq; ciuis, qui armorum periculo libera-
ratus, animum tamen retinet armatum, ut etiam
ille sit melior, qui in acie cecidit, quàm qui in cau-
sa animam profudit (quæ enim pertinacia quibus-
dam eadem alijs constantia uideri potest) Sed quia
iam omnis fracta dissentio est armis & extincta æ-
quitate uictoris, restat ut omnes unum uelint, qui ha-
bent aliquid non solum sapientiæ, sed etiam sanita-
tis. Quia nisi te C. Cæsar saluo, & in ista sententia,
qua cum antea, tum hodie uel maxime usus es, ma-
nente, salui esse non possumus. Quare omnes te, qui
hæc salua esse uolumus, & hortamur, & obsecra-
mus, ut uita, ut saluti tuæ consulas: omnesq; tibi,
ut pro alijs etiam loquar, quod de me ipso sentio,
quoniam subesse aliquid putas quod cauendum sit,
non modo excubias & custodias, sed etiam laterum
nostrorum oppositus, & corporum pollicemur.

Sed ut unde est orsa, in eodem terminetur oratio
mea: maximas tibi omnes gratias agimus C. Cæsar,
maiores etiam habemus. Nam omnes idem sentiunt,
quod ex omnium precibus, et lachrymis sentire po-
tuisi. Sed quia non est astantibus omnibus necesse di-
cere, à me certe dici uolunt, cui necesse est quodam-
modo, & quod uolunt, & quod fieri decet, & quod
M. Marcello à te huic ordini Populoq; Rom. &
Reipub.

Rei
telli
ut d
sum
bus
ama
min
stite
tè h
rat
age
lun
in
tra

me
su
qu
ra
ne

tu
ta

su

GEORG. MAIOR.

Reipub. reddito, præcipuè id à me fieri debere intelligo, nam letari omnes, non ut de unius solum, sed ut de communi omnium salute sentio, quod autem summæ benevolentia est, quæ mea erga illum omnibus semper nota fuit, ut uix M. Marcello optimo & amantissimo fratri, præter eum quidem cederem nemini, cum id solitudine, cura, labore, tam diu præstiterim, quàm diu est de illius salute dubitatum, certè hoc tempore magnis curis, molestijs, dolorib. liberatus præstare debeo. Itaq; C. Cæsar sic tibi gratias ago, ut omnibus me rebus à te non conseruato solum, sed etiam ornato, tamen ad tua innumerabilia, in me unum merita, quod fieri iam posse non arbitrabar, maximus hoc tuo facto cumulus accesserit.

Distributio textus?

Conclusio orationis, in qua primum est commemoratio beneficij Cæsaris, quod bellum maximam suam bonitate tantum finierit: ac nunc instaurat reliquias imperij: Deinde accedit consequens. Vituperatio ingratitude insidiatorum, hac uituperatione præcipuè suspicionem Cæsaris minuit.

Postea sequitur adhortatio, ut Cæsar uitam tueatur, & addit τὰ θεοῦ, quòd Principes ipsi promittant se futuros corporis eius custodes.

Ad extremum redit ad Marcelli causam, & cum supra beneficium Cæsaris laudauerit, nun in fine

L 2 gratias

Q V A E S T. R H E T O.

*gratias agit, Primum publicè nomine omnium, deo
inde priuatiu suo.*

DE LOCIS COM- munibus.

Quid sunt loci communes?

*Loci communes uocantur non tantum uirtutes,
& uitia, sed in omni doctrinae genere precipuè lo-
ci, qui fontes & summam artis continent: ut alij
sunt in philosophia naturali, alij in morali, alij in
Astronomia, alij in sacris literis, alij in Iure.*

Quomodo cognoscuntur loci communes?

*Ita rectè cognosci possunt, si artes illae in quibus
uersantur, perfectè cognitæ fuerint: & nosse huius
modi locos, est perfectam eorum notitiam habere,
tenere definitiones, causas, fontes, effectus, perui-
dere quid sit certum, quid incertum in unoquoq;.*

Quis est usus communium locorum?

*Adhibentur loci communes, & ad probandum
& ad amplificandum. Nam omnis oratio ad locos
communes referenda est, è quibus tanquàm fontibus
promanant omnes causæ, ideo scripturi diligenter
obseruent,*

GEORG. MAIOR.

obseruent, qui loci communes cum causa cognati sint, eoq; sensim traducant orationem, inde argumenta, amplificationesq; petant, ut, cum apud Terentium, Mitio suum de instituendo filio consilium exponit, de clementia, & equibilibitate animi grauissimè dicit. Hæc orationis pigmenta sunt, quibus tanquàm inungi solet, ut plenior & uetustior fiat. Ideo oratio sæpè ab Hypothesi ad Thesin transferenda est.

Quid est Hypothesis?

Est questio specialis, definita personis, & circumstantijs, ut sit ne Catoni iam seni uxor ducenda.

Quid est Thesis.

Est questio generalis, quæ non definitur certis personis, temporibus & alijs circumstantijs: ut, Sit ne uxor ducenda, Atq; his Thesis tractandis exercebantur oim futuri Oratores, imò iam Cicero princeps in Republica his exerceri solebat.

DE AFFECTIBVS.

Quid est Affectus?

Est circumstantiæ Emphasis, misericordiam aut iram mouens, aut aliud huius generis. Nam facti circumstantiæ, mouent uel misericordiam uel iram:

L 3 CUM

Q V A E S T. R H E T O.

cum excutitur, quid factum sit, à quo, in quem, quo animo, quo tempore, quo loco, quo modo.

Quotuplices sunt Affectus?

Duplices. Nam alij affectus sunt leniores, qui uocantur ἠδῆ, in quibus dicendi genus placidum debet esse ac mite, nihil superbum, nihil elatum, Ideoq; huic affectuum generi medius ille orationis modus maxime conuenit, & uerbablanda, quæ significationem humanitatis atq; officij præbeāt, qualia hæc sunt apud Comicum.

Mi Pamphile, huius formam atq; ætatem uides.
Nec clam te est, quàm illi utraq; res inutiles
Et ad pudicitiam & ad tutandam rem sient,
Quod ego hanc per te dextram oro & genium
tuum,

Per tuam fidem, perq; huius solitudinem
Te obtestor, ne abs te hæc se greges, neu deseres.
Si te in germani fratris dilexi loco,
Sive hæc te solum semper fecit maximi,
Seu tibi morigera fuit in rebus omnibus,
Te isti uirum do, amicum, tutorem, patrem,
Bona nostra hæc tibi committo & tuæ mando fidei.

Alij sunt affectus uehementiores, qui dicuntur ὀργῆ. In his utendum est atrocibus & tragicis uerbis, quale illud Vergilij de Priami cæde.

Altaria

GEORG. MAIOR.

Altaria ad ipsa trementem

Traxit, & in multo lapsantem sanguine gnati.

Hic in singulis uerbis, singuli affectus sunt.

Primum auget atrocitatem cædis, quòd ad aram fit.

Postea *τὸ αἶμα* est, in oculos incurrens: & tanquam pictura, quod ait trementem, Item traxit & lapsantem in sanguine, sed atrocissimum est, quòd in gnati sanguine uolutatur. Itaq; quod summum erat, in postremum locum distulit. Talis est tota pathetica descriptio Cyclopi in 3. Aeneid. Quomodo autem facti atrocitas sit augenda, & concitanda inuidia, odium, aut miseratio, consulendi sunt Cicero & Quintilianus. Nam satis est principio hæc elementa tenere.

DE DISPOSITIONE.

Quid est Dispositio?

Est partium orationis & argumentorum apta collocatio.

Quotplex est?

Duplex, generalis & specialis.

Quæ est generalis?

Generalis est maiorum membrorum, nempe ut

L 4 primo

Q V A E S T. R H E T O.

primo loco Exordium, proximo Narratio, deinde
Propositio, mox Confirmatio & Confutatio, ac po-
stremo Peroratio ponatur.

Quæ est specialis?

Specialis, quæ singula argumenta suo disponit
loco: atq; hoc est magnæ industriæ uidere, quo loco
quodq; argumentum maximè niteat. Utilissi-
mum uero fuerit, diligenter Cicero-
nis notationes intueri, & inde
dispositionis formulas
& exempla
petere.

FINIS LIBRI
primi.

LIBER

GEORG. MAIOR.
LIBER SE=

CVNDVS.

DE ELOCV-
tione.

Quid est elocutio?

Est quæ dilucida & perspicua oratione eas res
exponit, quas mente conceperis.

Quot sunt partes elocutionis?

Tres, nam uniuersa eloquendi ratio consistit in
his tribus rebus, Primum in sermone Grammatico,
Deinde in figuris, Tertio in amplificationibus.

Quid est sermo Grammaticus?

Est qui constat uerbis usitatis, proprijs & signi-
ficantibus, quæ iuxta Grammaticæ præcepta certa
ratione coniungi & construi debent: & in quo
phrasis & uocum coniunctio imitatur consuetudi-
nem eorum, qui eleganter & uerè latinè, & non
molestè locuti sunt, ut fuerunt Terentius, Cicero,
Caesar, Liuius, ac alij quidam.

DE FIGVRIS.

Quot sunt figurarum ordines?

L 5 Tres

Q V A E S T . R H E T O .

Tres, primus ordo pertinet tantū ad dictionem figurandam, Secundus, ad orationem, Tertius ad orationem augendam & amplificandam.

Quottuplex est primus ordo?

Duplex, nā dictio figuratur aut Tropo, aut Schemate.

Quid est Tropus? (mate.)

Est cum uox à propria significatione ad cognatam uertitur, ut Liuius scribit, Catonem solitum Scipionis magnitudinē allatrare: hīc aparet non retineri propriam significationem uerbi allatrandi.

Quottuplex est Tropus?

Duplex, dictionis & orationis.

Qui sunt Tropi dictionis?

Metaphora	Synechdoche
Metonymia	Antonomasia
Periphrasis	Onomatopœia
Catachresis	Metalepsis.

Quid est Metaphora?

Est cum uox à genuina ac propria significatione ad non propriam sed cognatam transfertur, ut teneo pro intelligo. Id, quibus & quot modis fiat, docet Erasmus, in primo commentario Copiæ.

Quid est Synechdoche?

Συνεχδοχή comprehensio dicitur, cum ex uno plura intelligimus, & hæc fit quinque modis. Primus

GEORG. MAIOR.

mum cum pars pro toto ponitur, ut tectum pro domo. Deinde cum totum pro parte, ut cum dicimus exercitum caesum esse, quia plurimi sint interfecti. Tertio, cum species pro genere ponitur, ut Ache-loia pocula pro quouis fluuio, Quarto materia pro re confecta, ut ferrum pro gladio. Quinto, ex precedentibus sequentia: uixerunt pro mortui sunt.

Quid est Metonymia?

Μετονομία est nominis pro nomine positio, Cum uicinum nomen pro uicino ponitur, ut sceptrum pro regno. Et fit quinque modis. Primum cum inuentor pro re inuenta ponitur, ut, Ceres pro frugibus, Bacchus pro uino. Deinde cum continens pro contento, ut epotos cados, pro uino epoto. Tertio efficiens pro effectu, ut melior remis, pro uelocior. Quarto dux pro exercitu. Romani uicti sunt ab Annibale. Postremo, cum author pro opere ponitur, ut Cicero semper in manibus habendus.

Quid est Antonomasia?

Αντωνομασία est, cum pro proprio nomine aliud ponimus, ut pro Paulo Apostolus, pro Vergilio poeta, pro Aristotele Philosophus.

Quid est Periphrasis?

Periphrasis est circuitio nominis, ut Troiani belli scriptorem dixit Horatius pro Homero.

Hec

Q V A E S T. R H E T O.

Hec fit tribus modis. Etymologia, ut pro Phi-
solopho si dicas hominē sapientiae studiosum. Nota-
tione, ut si dicas, cubito se emungit, pro salsamenta-
rio. Finitione, ut cum pro Rhetorica, dicendi artem
dicimus.

Quid est Onomatopœia?

Ονοματοπία fictio nominis est, ut, Taratano
tara, Bombarda.

Quid est Catachresis?

Κατάχρησις est uerbi abusio, cum nomen de-
est, quo res appellari debeat, ut si parricidam dicas
pro eo, qui hominem aut amicum occiderit.

Quid est Metalepsis?

Μετὰληψις transumptio dicitur, cum nomen
sumitur à causa, aut effectu, ut pallida mors, quia
facit pallere corpora: uinum calidum quia calefacit.
atq; hi sunt tropi dictionis.

Qui sunt tropi Orationis?

Allegoria, cuius species sunt anigma, paroemia,
ironia, sarcasmus, astysmus, mycterismus, antiphras-
is & charientismus. Deinde numerantur inter
tropos quoq; Hyperbole, Icon, Parabola & Para-
digma.

Quid est Allegoria?

Ἀλληγορία, quam inuersionam interpretantur
est,

GEORG. MAIOR.

est, cum aliud uerbis, aliud sensu ostenditur, quale illud. Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Nam de templo corporis sui loquitur Christus.

Quid est Ænigma?

Est oratio, ex qua propter obscuritatem, nihil certi colligi potest, quale est illud Vergilij in 3. Aeneid. Dic quibus in terris, & eris &c.

Quid est Parœmia?

Est (ut Diomedes definit) Prouerbij uulgaris usurpatio, rebus temporibusq; accommodata, cum aliud, significatur, quam dicitur, qualia sunt, uti foro, seruire scenæ, &c.

Quid est Ironia?

Est illusio, quæ non ex uerbis, sed uel pronuntiatione, uel persona, uel rei natura intelligitur, ut in Andria, Pamphilus ad Daum: Ehodum bone uir, quid ais?

Quid est Sarcasmus?

Est cum hostis calamitatem exprobat hosti, Vergil. En agros, et quàm bello Troiane petisti, Hesperiam metire iacens: & in Psalm. 21. Sperauit in Domino, eripiat eum, saluū faciat eum, qui uult eum: Verbum σαρκασμός significat rictum irritati canis, hinc translatum est ad exprobrationem.

Quid

Q V A E S T. R H E T O.

Quid est Astyismus?

Est longè petitus iocus, adeoq; inexpectatus de re aliqua absurda, ut ille Vergilij: Atq; idem iungat Vulpes & mulgeat Hircos.

Quid est Mycterismus?

Μυκτηρισμός in gestu magis est, quàm in uerbis, Μυκτηρίζω nasum suspendo, subsanno.

Quid est Antiphrasis?

Est unius uerbi Ironia, ut cum stolidum acutum dico.

Quid est Charientismus?

Est, cum dura, mollioribus uerbis, per iocum notantur: bona uerba queso,

Quid est Hyperbole?

Est, cum fidem superat uocabulum, amplificandi minuendiue gratia, ut de Polyphemo. Vergilius. Ingens, ipse arduus, altaq; pulsat sydera.

Quid est εἰκόν.

Est comparatio hyperbolica, ut, Oshumerosq; Deo similis.

Quid est Parabola?

Est comparatio rerum genere differentium, quales in Euangelio plurimæ sunt.

Quid est παραδειγμα?

Est quum ex Historia petitur exemplum: de his tropis

GEORG. MAIOR.

tropis uide copiam Erasmi, ubi omnia copiose explicantur.

Ceterum hoc monendum est, quòd non horum modò, sed & superiorum troporum allegoriæ, paræmiæ, ironiæ, etiam ad orationem ornandam, non tantum dictionem figurandam sit usus: & parabola, paradigmata & prouerbia ad argumenta quoq; referri à Quintiliano.

DE SCHEMATIBUS.

Quid est Schema?

Est uocis inflexio, quæ auribus tantum inseruit, neq; hinc uocis significatio mutatur, sicut in tropo.

Quotuplex est Schema?

Duplex, Grammaticum & Rhetoricum.

Quid est Grammaticum Schema?

Duplex, Orthographicum, & Syntacticum.

Quæ sunt Orthographica Schemata?

Prosthesis

Epenthesis

Paragoge.

Apheresis

Q V A E S T. R H E T O.

Apheresis   Syncopa   Apocopa.
Ectasis   Systole   Synalepha. &c.

De quibus uide Donatum & Mosela
lani tabulas.

Quæ sunt Syntactica?

Prolepsis   Zeugma   Syllepsis.
Synthesis   Synechdoche   Antiptosis.
Hyperbaton, quæ in Grammatica explicata sunt.

Quæ sunt Rhetorica Schemata?

Repetitio   Complexio   Copulatio.
Traductio   Asyndeton   Polysyndeton.
Homeoptoton   Homioteleuton, Hypallage.
Paranomasia   Atanacsis   Aposiopesis.
Ellipsis.

Quid est Repetitio?

Est cum eadem uox repetitur.

At non ingenio quæsitum nomen ab æuo.

Excidet, ingenio stat sine morte decus.

Varie sunt repetitionis species.

Ἀναφορὰ dicitur, cum repetitio fit in principio diuersarum orationum, ut,

Auro conciliatur amor.

Auro pulsa fides, auro uenalia iura.

Aurum lex sequitur.

Ἐπαναλίψις

GEORG. MAIOR.

Ἐπανάλυψις aut ἐπαναδίπλωσις uocant, cum idem uerbum in initio & fine ponitur, ut multa super Priamo rogans super Hectore multa.

Ἀντισσοφὴν ἐπιφορὰν dicunt, cum commata eisdem uocibus clauduntur, ut Pœnus populus Romanus iustitia uicit, armis uicit, liberalitate uicit.

Παλιλογία, seu ἀναδίπλωσις aut ἐπίρρευσις est, cum repetitur eadem uox continenter in eadem oratione, non in diuersis membris.

Quid est Complexio?

Est quando & in principio, & in fine eadem uox repetitur: & est cognata superioribus, ut quem senatus damnauit, quem populus Romanus damnauit, quem omnium existimatio damnauit: eum uos sententijs uestris absoluetis.

Quid est Copulatio?

Est cum uerbum repetitur cum quadam peculiari significantia, ut, ad illum diem Memmius erat Memmius, hoc est, sui similis, Græci uocant πλοσκήρ.

Quid est Traductio?

Est repetitio eiusdem uerbi, sed diuerso casu ut, diuitias sine diuitum esse, tu uero uirtutem præfer diuitijs. Nam si uelis diuitias cum uirtute compara-

M

re,

Q V A E S T. R H E T O.

re, uix satis idonee uidebuntur diuitiae, quae uirtutis pedisse quae sunt.

Quid est Assyndeton?

Ἀσυνδετόν, siue διάλυτον, cum multa sine conjunctione coherent, ut forte cito flammis, date tela, impellite remos.

Quid est ἁλιζύνδετόν?

Est contrarium Schema, ubi oratio multis conjunctionibus cohaeret, ut, Athamasq; Thoasq;.

Quid est ὁμοιοπῆστον?

Similiter cadens in nominibus dicitur, cum duo aut plura orationis membra, iisdem casibus efferuntur, hoc modo: hominem laudas, egentem uirtutis, abundantem felicitatis.

Quid est ὁμοιοτέλευτόν?

Similiter desinens est, cum in alijs partibus orationis simili sono desinunt commata, aut cola, ut, audacter territas humiliter placas.

Quid est Hypallage?

Est quoties oratio conuerso rerum ordine efferatur. Poëtis familiarior. Ut apud Vergil.
Dare classibus austros.

Quid est παρὰ νομοσία?

Agnominatio est, cum similitudine literarum deflectimus uocem in contrarium, ut inceptio est amentium

GEORG. MAIOR.

mentium non amantium. Fit autem uarijs modis, litterarum additione, mutatione, detractio, translatione, ablatione, de quibus Cicero ad Heren.

Quid est ἀπανάκλασις?

Cum in eodem uerbo inest ambiguitas, aut contrarium significatum, ut amari iucundum est, si curatur, ne quid insit amari. Tale est illud Augusti ad Galbam, cuius informe Gibbo erat corpus, cui agenti apud Augustum causam, & frequenter dicenti: corrige in me si quid reprehendis, respondit Augustus, ego te monere possum, corrigere non possum.

Quid est Eclipsis?

Ἐκλείψις, cum deest aliquis casus, ut, ego ne illam? quæ me? quæ non? &c. Græci uocant ἀνασταπόδοτα, hoc est, non reddita, ut in Galatis. Ne libertatem in occasionem carni.

Quid est Ἀποσιopesis?

Reticentia est, cum interrumpitur sermo propter aliquem affectum, ut Vergilius.

Quos ego: sed præstat motos componere fluctus.

Hæ sunt figuræ primi ordinis, quibus dictio figuratur.

Quæ sunt figuræ Ordinis?

Quæ ad orationem figurandam pertinent, quæq;

M a motum

Q V A E S T. R H E T O.

motum siue gestum quendam orationi addunt.

Quæ sunt?

Interrogatio,	Subiectio,	Exclamatio
Dubitatio,	Paradoxum,	Communicatio,
Permissio,	Licentia,	Auersio.

Quid est interrogatio?

Interrogationem Græci ἐρώτημα uocant, est, qua rogamus aut percontamur, ut, Sed uos qui tandem? quibus aut uenistis ab oris? Huius uariis est usus, Habet enim uim instandi, miserationis, indignationis, mouendæ inuidiæ, admirandi, imperandi, atq; similium affectuum de quibus Quintilianus.

Quid est Subiectio?

Est, cum ipsi respondemus nostræ interrogationi, Egon propter me illam decipi miseram sinam? Non faciam.

Quid est Exclamatio?

Exclamatio est, quale illud est, O cœlum, ô terra, ô maria Neptuni. Atq; huc pertinent, imprecatio, obtestatio, & ominatio. Habent enim exclamations uaria effectuum genera, ut iram, gaudium, timorem, dolorem, admirationem, indignationem, optationem, & his similia.

Quid est Dubitatio?

Dubitationem Græci ἀσπία uocant, cum dubitare.

GEORG. MAIOR.

bitare et nescire nos aliquid significamus, ut, equidem, quò me uertam nescio.

Quid est Παροΐδοξον?

Inopinatum, ut, Pollio nunquam credidi fore iudices, ut reo Scauro, ne quid in eius iudicio gratia ualeret, precarer. Huc pertinent ἀδύνατον. Dicit non potest, quàm mihi iucundæ fuerint literæ tuæ. Et orationes in quibus mirandi uerbis utimur, ut Paulus ad Gal. Miror quod tam citò transferimini.

Quid est Communicatio?

Est cum iudicem, uel aduersarium ueluti in consilium adhibemus, ut quaeso te, quid tu faceres, si illo loco esses?

Quid est Permissio?

Est quando aliquid conceditur: Scripserit sane sic Augustinus, uerum hæc non eius fuit sententia.

Quid est licentia?

Παρηγορία Græci uocant, cum abutimur libertate, ad conciliandam nobis uel fidem uel auctoritatem, quale est illud Daui ad Simonem: et quod dicendum hic fiet.

Tu quoq; per parcè, nimium non laudo.

Quid est Auersio?

Α'ποστροφὴ est, cum ad aliquam conuertimus sermonem, ut.

Q V A E S T. R H E T O.

Haud procul inde citæ Metium in diuersa quadri-
ge

Distulerant, at tu dictis Albane maneres.

Raptabatq; uiri mendacis uiscera Tullus.

Quæ sunt figuræ tertij ordinis?

Quæ non tam orationem exornant, quàm ipsius
orationis corpus augent & amplificant, sunt uero.

Auxesis. Tapinosis seu Meiosis, quæ singulis
uerbis fiunt, Synonima, Incrementum.

Gradatio	Congeries	Contentio.
Contrarium seu	Antithesis	Commutatio.
Communicatio	Regressio	Responsio
Præteritio siue	Paralepsis seu	Occupatio
Præsumptio	Transitio	Metathesis
Correctio	Interpositio	Reiectio
Aetiologia	Excusatio	Finitio
Hypotyposis	Expolitio	Distributio
Diuisio	Prosopopœia	Sermocinatio
Chronographia	Topographia	Sermocinatio
Sententia	Apophthegma	Epiphonema
Noëma	Patopeia.	

Quid est Auxesis?

Est cum amplificandi rei gratia uerbum atro-
cius subiicimus loco proprij, ut cum latronem uoco
eum qui sit improbus.

Quid

GEORG. MAIOR.

Quid est ταπεινῶσις seu
μείωσις?

Est cum extenuandæ rei gratia, uerbum mollius
siue mitius, loco proprii subiicimus, ut cum attigisse
dicimus eum, qui pulsauit, atq; hæ duæ figuræ fiunt
singulis uerbis.

Quid est Synonimia?

Est cum multa uerba eiusdem penè significatio-
nis eidem tribuuntur, ut, debeo conari manibus, pe-
dibus, noctesq; & dies.

Quid est Incrementum?

Est cum non eiusdem significationis uerba con-
iungimus, sed per gradus ab infimis ad summa imus,
abiit, euasit, erupit.

Quid est Gradatio?

Κλίμαξ est cum per gradus itur ab alijs ad alia,
repetito præcedenti uerbo, ut ad Rom. Tribulatio
patientiam affert, patientia probationem, proba-
tio spem. Est uero eius usus, cum uel causas, uel effe-
ctus connectimus.

Quid est Congeries?

Ζωρίθροισιν & uocatur, cum multæ species
congeruntur, ut Lilius de Annibale, Hastantas ui-
ri uirtutes, ingentia uitia æquabant, In humana
crudelitas, perfidia plus quàm Punica, nihil ueri,

M 4 nihil

Q V A E S T. R H E T O.

nihil sancti, nullius Dei metus, iusiurandum, nulla religio.

Quid est Contentio seu Contrarium?

Græci ἀντιθεσις uocant, cum per contraria amplificamus seu declaramus aliquid, Estq; hoc Schema omnium frequentissimum. Sic Paulus, Quod si per gratiam non iam ex operibus, &c. Sic Quid Ocia corpus alunt, animus quoq; pascitur illis, Immodicus contra carpit utrunq; labor.

Quid est Commutatio?

Ἀντιμεταβολὴ seu μεταθεσις fit contrarijs transpositis, ut esse oportet ut uiuas, non uiuere, ut edas, Sic Paulus ad Rom. Si circumcisio præuaricatoris præputium fit, consequitur ut præputium obseruans legis fiat circumcisio.

Quid est Communicatio?

Ἐκκοινωνία, est, cum contrarium contrario tribuitur, ut idem peccant prodigus et auarus, quia neuter rebus recte utitur.

Quid est Progressio?

Ἡ πρόσδος cum per Prolepsin diuersitatem aliquam in partibus indicamus, ut, uicerunt Romani mari Carthaginenses, terra Gallos.

Quid

GEORG. MAIOR.

Quid est ἀνθυποφορά seu ἀντισηγογή?

Est cum quidem concedimus quiddam aduersario, sed subijcimus aliud firmitus, quo oppositum argumentum tollitur, ut difficilis est labor discendi linguas, sed necessarius.

Quid est Præteritio?

Παράληψις, cū simulamus nos præterire quod maxime dicimus, M. Cicero uocat occupationem.

Non dicam interim quàm scelestus sis.

Quid est Præsumptio?

Προκατάληψις siue occupatio est, cum respondemus tacite obiectioni, ut pro Archia: Ac ne quis à nobis ita hoc dici meretur, quòd alia quædam in hoc facultas sit ingenij &c.

Quid est Transitio?

Est cum paucis monemus quid dictum sit, & quid postea simus dicturi, ut hætenus de turpitudine belli, nunc de incommotis dicemus.

Quid est Μετάβασις?

Est cum ab una persona ad aliam transimus, ut, Verg.

Non hæc Euandro de te promissa parenti, Discens dederam.

Quid est Correctio?

Ἐπανόρθωσις est, quæ tollit quod dictum est,
M 5 supponens

Q V A E S T. R H E T O.

supponens aliud magis idoneum, Cicero pro Milone: Quis ille leges, si modo leges nominandæ sunt, ac non faces urbis, & pestes Reipublicæ.

Quid est Interpositio?

Παρεπίθεσις est, cum in orationem aliquid declarandi causa interponitur, ut Ouid.

Odimus immodicos experto credite fastus.

Quid est Reiectio?

Ἀποδιώξις est, cum eludimus aliquid ab aduersario propositum, & significamus uel indignum esse, de quo dicatur, uel monemus seruatuos nos in alium oportuniorem locum, ut si dicam, Hac de re quid attinet dicere, quando ad institutum non ita multum facit?

Quid est causa?

Ἀπλολογία, cum propositi causam ostendimus, Teren. Enimuero spectatum satis putabam, & magnum exemplum cōtinentiæ. Sequitur αἰτιολογία. Nam qui cum ingenijs conflictatur eiusmodi, &c.

Quid est δικαιολογία?

Est cum aliquam officij rationem exponimus aut excusationem, quòd uidelicet iure, quod honestè faciamus: ut peccauit, sed adolescens, Contradico magistratui, Oportet enim Deo magis parère quam hominibus.

Quid

GEORG. MAIOR.

Quid est Finitio?

O'ρισμός est, cum non simpliciter, sed cum definitione aliquid efferimus, ut non est hoc principis sed Tyranni, Nam bonus princeps non sibi, sed populo gerit imperium.

Quid est Hypotiposis?

Est cum res ita narratur, ut quasi in tabula depicta esse uideatur, id fit, cum diligenter persequimur circumstantias.

Vergilius.

Vidi egomet, duo de numero cum corpore nostro.
Prensa manu magna medio resupinus in antro.
Frangeret ad saxum, sanieque asspersa natarent,
Limina. uidi atro cum membra fluentia tabo,
Manderet, & trepidi tremarent sub dentibus artus

Quid est Expositio?

Est quae eandem sententiam commutatis uerbis explicat. Et in hoc differt à Synonymia, quòd haec in singulis fit uerbis, illa uero in sententia & oratione, Quid.

Fata manent omnes, omnes expectat auarus
Portitor, & turbae uix satis una ratis.
Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam.

Omnia sub leges mors uocat atra suas.

Quid

Quid est Distributio?

Μερίσµα est, cum commune siue totum quida-
dam in partes aut membra, uel genus in suas spe-
cies partimur, ut Cicero in Pisonem, iam ne uides,
belua, iam ne sentis, quæ sit hominum quærela fron-
tis tuæ, nemo queritur Syrum nescio quem de gre-
ge nouitiorum factum esse consulem, Non enim nos
color seruilis, non pilosæ genæ, non dentes putridi
deceperunt: oculi, supercilia, frons, uultus deniq;
totus qui sermo quidam tacitus mentis est, hic in
fraudem homines impulit.

Quid est Diuisio?

Est cum non communia sed diuersa proponun-
tur, ut si Episcopi pastores esse uolent, meminisse
debent uerbo diuino gregem pascendum: Sin magi-
stratus, subditos ab iniuria defendendos, & legitime
imperandum esse.

Quid Prosopopœia?

Προσωπῶπια cum homines, sed absentes, mor-
tuos, uerbis hominum uice fingimus loquentes, qua-
lis est in oratione pro Cælio, ubi Apium Claudium
cœcum cum Clodia loqui fingit Cicero. Mulier quid
tibi Cum Cælio & c. M. Cicero uocat confirmatio-
nem: huic cognata est sermocinatio.

Quid

GEORG. MAIOR.

Quid est Prosopographia?

Προσωπογραφία est, cum transferimus res in personas, ut fames res est, inuidia res est: has si fingamus, esse personas, & loqui, προσωπογραφία dicitur, cuiusmodi sunt, uirtutis & uoluptatis, ex Xenophonte apud Silium Italicum, occasionis apud Ausonium descriptiones.

Quid est Topographia?

Τοπογραφία est descriptio locorum, ueluti urbis, montis, regionis, fluminis, portus, uillæ, hortorum, Amphiteatri, fontis, specus, templi, luci: quæ si uera sunt, τοπογραφία appellari uolunt, ut est descriptio Carthagini & portus apud Ver. & uilla laurentis apud Plinium in Epistola. Sin ficta τοποθεσία, ut apud Ouidium, sedes somni, inuidiæ, fame, regiæ Solis &c.

Quid est Χρονογραφία?

Est descriptio temporis, ut, diei, noctis, auroræ, ueris, hiemis, autumnus, æstatis, uindemiæ, &c, de quibus omnibus copiose Erasmus in commentario Copiæ libro secundo.

Quid est Comparatio?

Comparatio fit uel similium uel dissimilium, ubi maiora minoribus, & minora maioribus conferruntur, ut, Brutus occidit liberos, proditorem molientes,

Q V A E S T. R H E T O.

lientes, Manlius uirtutem filij morte multauit, Huc
pertinet apologi, fabulae, parabola, εἰκόνες, de quibus
Eras. in ij libro de copia.

Quid est Sententia?

Γνώμη, est dictum ad mores communes perti-
nens, ut.

Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
Et certam praesens uix habet hora fidem.

Huc pertinent Apophthegmata, Leges, prouer-
bia, & omnia ueterum dicta.

Quid est Epiphonema?

Ἐπιφώνημα, est amplificatio honestatis, seu di-
gnitatis, utilitatis, facultatis, difficultatis, in fine ad-
dita ad augendam admirationem, ut, Adeo in tene-
ris consuescere multum est.

Quid est Noëma?

Est allusio ad sententiam siue ad locum commu-
nem, neq; tamen integra sententia: ut aduersa res
ita me erudierunt, ut rationem sequi, quam fortu-
nam malim.

Quid est παθοπία?

Est affectuum uarietas, quae à circumstantiis, sex-
u, temporibus, locis, personis & aetatibus petitur.

Vergil. libro 9.

Hunc

GEORG. MAIOR.

Hunc ego te Euriale aspicio? tu ne illa senectæ.
Sera mea requies? potuisti relinquere solam & c.

ORATIO ANNIBALIS
ad Scipionem ex libro
X. tertiæ Decadis
Liuij.

SI hoc ita fato datum erat, ut, qui primus bellum intuli Popul. Romano, quiq; toties prope in manibus uictoriã habui is ultro ad pacem petendam uenirem, letor te mihi forte potissimũ datum, à quo pacem peterẽ. Tibi quoq; inter multa egregia, non in ultimis laudum hoc fuerit, Annibalem, cui tot de Romanis ducibus uictoriam Dijs dedissent, tibi cessisse, teq; huic bello, uestris plusquam nostris claudibus insigni finem imposuisse. Hoc quoq; ludibrium fortuna, an casus ediderit, ut cum patre tuo consule cœperim arma. cum eodem primum Romano Imperatore signa contulerim, ad filium eius inermis pacem petendam ueniam. Optimũ, quidem fuerit, eam patribus nostris mentem datam à Dijs esse, ut & uos Italiæ, & nos Africæ imperio contenti essemus.

Exordium figuratum circumdictione, Captat uero beneuolentiã ab utriusque persona.

Narratio.

Q V A E S T. R H E T O.

Propositio

Confirma-
tio.
Amplificat
collatione
sui & Sci-
pionis.

essemus. Neque enim ne uobis quidem Sicilia atque
Sardinia satis digna precia sunt, pro tot cladibus,
tot exercitibus, tot, tamque egregijs amissis ducibus,
sed praeterita magis reprehendi possunt, quam cor-
rigi. Ita aliena appetuimus, ut de nostris dimica-
remus: nec in Italia solum uobis bellum, nobisque in
Africa est, sed et uos in portis uestris prope ac moe-
nibus, signa armaque hostium uidistis, et nos ab Car-
thagine fremitum castrorum Romanorum exaudi-
uimus. Quod igitur nos maxime abominaremur,
uos autem antea optaretis, in meliora uestra fortuna
de pace agitur, agimusque ij, quorum et maxime in-
terest pacem esse, et qui quodcumque egerimus, ra-
tum ciuitates nostrae habiturae sint. Animo tantum
nobis opus est, non abhorrente a quietis consilijs.
Quod ad me attinet, iam aetas senem in patriam re-
uertentem, unde puer profectus sum, iam secunda,
iam aduersa res ita erudierunt, ut rationem sequi,
quam fortunam malim. Tuam et adolescentiam,
et perpetuam foelicitatem, ferociora utraque quam
quietis opus est consilijs, metuo. Non temere incerta
casuum reputat, quem fortuna nunquam dece-
pit. Quod ego fui ad Trasimenum, ad Cannas, id tu
hodie es, uix dum militari aetate imperio accepto,
omnia audacissime incipientem nusquam fefellit
fortuna, patris et patruum persecutus mortem, ex
calami-

GEORG. MAIOR.

calamitate uestræ domus, decus insigne uirtutis pie-
 tatisq; eximia cœpisti, amissas Hispanis recupera-
 sti, quatuor inde Punicis exercitibus pulsis, Consul Congeries rerum a Scipione gestarum.
 creatus, cum cæteris ad tutandam Italiam parum
 animi esset transgressus in Africam duobus his ex-
 ercitibus cæsis, binis eadem hora captis simul, incen-
 sisq; castris, Syphace potentissimo rege capto, tot
 urbibus regni eius, tot nostri imperij ereptis, me
 sextum decimum iam annum herentem in posses-
 sione Italiæ detraxisti. Potest uictoriam inquam A fortuna mutabilitate.
 malle, quàm pacem animus, noui uobis spiritus ma-
 gis magnos, quàm utiles, & mihi talis aliquando
 fortuna affulsit: quod si in secundis rebus bonam
 mentem quoq; donarent Diij, non ea solum quæ eue-
 nissent, sed etiam ea, quæ euenire possent, reputa-
 remus. Ut omnium obliuiscaris aliorum, satis ego A suo ex-
 plo.
 documenti in omnes casus sum, quem modò castris
 inter Anienem, atq; urbem Romanam positus, signa
 referentem ad mœnia Romana uideras, hic cernis
 duobus fortissimis uiris fratribus, clarissimis impe-
 ratoribus orbatum, ante mœnia prope obsessæ pa-
 triæ, quibus terrui uestram urbem, ea pro me de-
 precantem. Maxime cuiq; fortunæ minime creden-
 dum est. In bonis tuis rebus, nostris dubijs tibi am- Ab utili.
 pla ac speciosa dāti est pax: nobis petentibus magis Egregia sententia.
 necessaria, quàm honesta, Melior tutiorq; est cer-

Q V A E S T. R H E T O.

Hæc omnia sunt sententiosa.

Collatio virtutum & incommodorum.

Ab exemplo.

Occupatio

ta pax, quam sperata uictoria, hæc in tua, illa in Deorum manu est, Ne tot annorum felicitatem in unius horæ dederis discrimen. Cum tuas uires, tum uim fortunæ, Martemq; belli communem propone animo: utrinq; ferrum, corpora humana erunt, nusquam minus, quam in bello euentus respondent. Non tantum ad id quod data pace iam habere potes, si prælio uincas, gloriæ adieceris, quantum ademeris, si quid aduersi eueniat: simul parta ac sperata decora unius horæ fortuna euertere potest: omnia in pace iungenda tuæ potestatis sunt Publi Cornelii, tunc ea habenda fortuna erit, quam Diij dederint. Inter pauca felicitatis, uirtutisq; exempla M. Attilius quondam in hac eadem terra fuisse fertur, qui sic uictor pacem petentibus patribus nostris abnuuit: sed non statuendo tandem felicitatis modum, nec cohibendo efferentem se fortunam: quanto altius elatus erat, eò foedius corruit. Est quidem eius qui dat, non qui petit conditiones dicere pacis, sed forsitan non indigni simus, qui nobis metipsis multum irrogemus, qui non recusamus, quin omnia propter quæ bellum initum est, uestra sint Sicilia, Sardinia, Hispania, quicquid Insularum toto inter Africam, Italianamq; continetur mari. Carthaginenses inclusi Africæ littoribus, uos quando ita Diis placuit, externa etiam terra mariq; uideamus regentes

GEORG. MAIOR.

gentes imperia. Haud negauerim propter non nisi ^{A sua per-}
mis sincere petitam aut expectatam nuper pacem, ^{sona.}
suspectam esse uobis Punicam fidem: multum per
quos petita sit, ad fidem tuenda pacis pertinet Sci- ^{Perorati-}
pio: uestri quoq; ut audio patres nonnihil etiam ob ^{uacula.}
hoc, quia parum dignitatis in legatione erat, nega-
uerunt pacem. Annibal peto pacem: qui neq; pete-
rem, nisi utilem crederem, & propter eandem uti-
litatem tuebor eam propter quam petij. Et quem-
admodum, quia à me bellum conceptum est, ne quem
eius poeniteret, quoad ipsi non inuidere Dei, præ-
stiti, ita annitar, ne quem pacis per
me parte poeni-
teat.

N 2 ORA-

Q V A E S T. R H E T O.
O R A T I O S C I -
pionis.

Mouet in-
uidiam ab
facto Anni-
balis.

Confutatio
qua belli
culpam in
Carthagi-
nenses
transfert.

NON me fallebat, Annibal, aduentus tui spe
Carthaginenses & presentem induciarum
fidem, & spem pacis turbasse: neq; tu id sane dis-
simulas, qui de conditionibus superioribus pacis om-
nia subtrahis, praeter ea, quae iam pridem in no-
stra potestate sunt, Ceterum sicut tibi curae est sen-
tire ciues tuos, quanto per te onere leuentur: sic
mibi laborandum est, ne quae tunc pepigerunt, hodie
subtracta ex conditionibus pacis praemia perfidiae
habeantur, indigni quibus eadem pateat conditio,
ut etiam prosit uobis fraus petitis, Neq; patres no-
stri priores de Sicilia, neq; nos de Hispania fecimus
bellum, & tum Mamertinorum sociorum pericu-
lum, & nunc Sagunti excidium nobis pia ac iusta
induerunt arma. Vos laceßisse, & tu ipse fateris, &
Dij testes sunt, qui & illius belli exitum secundum
ius fasq; dederunt, & huius dant & dabunt. Quod
ad me attinet & humanae infirmitatis memini, &
uim fortunae reputo, & omnia quaecunq; agimus,
subiecta esse mille casibus scio. Ceterum quemadmo-
dum superbe et uiolenter me facere faterer, si prius
quam in Africam traiecissem, te tua uoluntate ce-
dentem

GEORG. MAIOR.

dentem Italia, & imposito in naues exercitu ipsum
uenientem ad pacem petendam aspernarer: sic nunc
cum prope manu conserta restitanti ac tergiuer-
santi in Africam attraxerim, nulla sum tibi uere-
cundia obstrictus. Proinde si quid ad ea, in quæ tu
pax conuentura uideatur (quæ sunt, nosti) multa
nauium cum commeatu per inducias expugnatas
rum, legatorumq; uiolatorum adijcitur, est
quod referam ad consilium, sine illa
quoq; grauia uidentur, bellum
parate quoniam pacem
pati non potui-
stis.

FINIS.

ESSAY ON THE

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

FINIS

T V B I N G Æ

M. D. LXXI.

Pa. 894 81

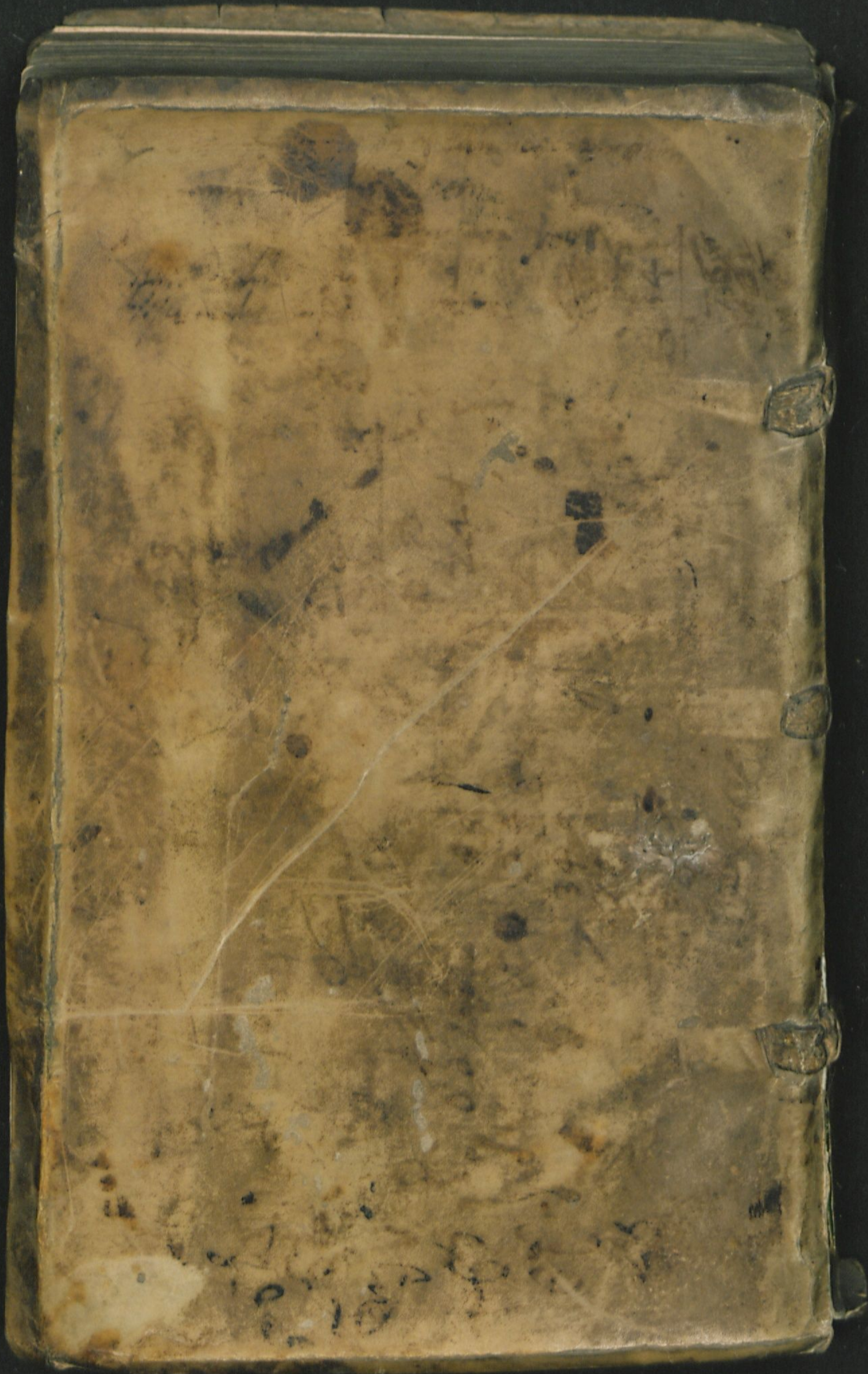
(+220 28 99)

56.

Handwritten text, possibly a signature or date, located on the right side of the page.

QUESTIONES
RHETORI-
CÆ, EX LIBRIS M. T.
CICERONIS, QUINTILIANI,
& Philippi Melanthonis col-
lectæ, & denuo reco-
gnitæ & au-
ctæ.

PER GEORGIVM
MAIOREM.

QVIBVS ADIECTÆ SVNT
*aliquot Orationes, quarum indicem
versa pagella indicabit.*

Antiphon *in Louis*
Bon

T V B I N G Æ,
M. D. LXXI.

Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
8

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black